

**Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata
2025. évi területfejlesztési és monitoring
beszámolója, valamint
a vármegyei területrendezési terv
érvényesülésének értékelése**

2026. január

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	6
2. Területfejlesztési tervezési és koordinációs tevékenység	7
2.1. Tervezés	8
2.1.1. A területfejlesztési program	8
2.1.2. Az integrált területi program	8
2.1.3. A vármegyei sportfejlesztési koncepció elkészítése	12
2.1.4. Egyéb tervek.....	12
2.1.5. Bács-Kiskun Vármegyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum	13
2.2. Területfejlesztési programok végrehajtása	14
2.2.1. TOP Plusz Döntéshozatal	14
2.2.2. A Versenyképes Járások Program	15
2.2.3. Operatív programok megvalósulásának nyomonkövetése	17
2.3. Koordináció.....	20
2.3.1. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz.....	20
2.3.2. Magyar Falu Program	20
2.3.3. Közös Agrárpolitika	21
2.3.4. Térségi fejlesztési tanácsokban való részvétel és munkaszervezeti feladatok ellátása	21
2.4. Különböző területfejlesztési szervezetekben, bizottságokban betöltött szerep	21
3. Turizmusfejlesztés.....	22
3.1. Érsekhalma-Nemesnádudvar-Sükösd kerékpárút megvalósítása	22
3.2. Bor Bagoly Présház működése	23
3.3. A térségi jelentőségű kerékpárutak tervezése	24
3.4. Aktív turisztikai fejlesztések.....	25
3.4.1. Vajas-fok aktív víziturizmusának fejlesztése	25
3.4.2. Duna-völgyi kalandozások Dél-Bácsban	25
3.4.3. Vízre a Homokháton – Lapátos kalandok	26
3.4.4. GirbegurBácska – Kerekezz Bácska hullámain szabadon.....	26
3.5. Turisztikai marketing	27
4. Gazdaságfejlesztés és foglalkoztatásösztönzés	27
4.1. Paktum Plusz	27
5. Területrendezési feladatok.....	31
5.1. Véleményezési jogkör gyakorlása.....	31
5.2. Bács-Kiskun vármegyei területrendezési terv	31

6.	Környezet- és klímavédelem	32
6.1.	Környezetvédelmi feladatok, környezetvédelmi programok és környezetvédelmi tárgyú rendeletek véleményezése	32
6.2.	Klímastratégia.....	33
6.3.	Fenntartható Energia- és Klímaakciótervek	33
6.4.	Energetikai fejlesztések	35
7.	Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanáccsal kapcsolatos feladatok	35
8.	Kommunikáció és térségmarketing	38
8.1.	Külső kommunikáció és PR.....	38
8.2.	Vármegyei értékek.....	39
8.3.	Vármegye Bora Program	41
8.4.	Szobonya Emléknap.....	41
8.5.	Ünnepi Közgyűlés.....	41
8.6.	Pályázatok kötelező kommunikációja.....	41
9.	Humánfejlesztések.....	42
9.1.	„Bács-Kiskun, jó itt lenni!”	42
10.	Nemzetközi ügyek	44
11.	Társadalmi kapcsolatok	45
12.	Területi monitoring értékelések.....	45
12.1.	Társadalmi folyamatok	45
12.2.	Iskolai végzettség.....	48
12.3.	Munkanélküliség és foglalkoztatás.....	50
12.4.	Személyjövedelemadó	53
12.5.	Lakásállomány	54
12.6.	Oktatási helyzet	55
12.7.	Alapellátások.....	57
12.8.	Gazdaság	59
12.8.1.	Vállalkozások száma	59
12.8.2.	Gazdasági termelés mérőszámai	64
12.8.3.	Kutatás-fejlesztés.....	67
12.8.4.	Beruházások	69
12.8.5.	Turizmus és vendéglátás.....	70
12.9.	Mezőgazdaság	75
12.10.	Közlekedés	79
12.11.	Közműszolgáltatások	81
12.12.	Környezetterhelés	83

Táblázat jegyzék

1. táblázat: Felhívásonként lévő támogatási adatok	10
2. táblázat: A VJP 1. szakaszának támogatott fejlesztési igényei	15
3. táblázat: Széchenyi Plusz források hasznosulása Bács-Kiskunban	18
4. táblázat: Bács-Kiskun vármegye demográfia adatai (2016-2024)	46
5. táblázat: Iskolai végzettségre vonatkozó adatok Bács-Kiskun vármegyében 2016-2024 között	48
6. táblázat: Bács-Kiskun vármegye foglalkoztatási helyzete 2016-2024	50
7. táblázat: Bács-Kiskun vármegye SZJA adatai 2016-2024 között	53
8. táblázat: Bács-Kiskun vármegye SZJA adatai 2016-2024 között	54
9. táblázat: Képzésben résztvevők száma Bács-Kiskunban 2016-2024 között	56
10. táblázat: Bács-Kiskun vármegyében nyújtott alapszolgáltatások 2016-2024 között	57
11. táblázat: Működő vállalkozás Bács-Kiskun vármegyében 2016-2024 között	60
12. táblázat: Bács-Kiskun vármegye GDP adatai 2016-2024 között	64
13. táblázat: Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke 2016-2024	65
14. táblázat: Kutató-fejlesztő helyek ráfordítása Bács-Kiskunban	68
15. táblázat: Beruházások Bács-Kiskunban 2016-2024 között	69
16. táblázat: Turizmus és vendéglátás statisztikai adatai 2016-2024 között Bács-Kiskunban	70
17. táblázat: Helyi önkormányzatok idegenforgalmi adó bevétele, egy lakosra (1000 Ft) Bács-Kiskunban 2016-2023	74
18. táblázat: Bács-Kiskun vármegye mezőgazdasági adatai 2016-2024 között	75
19. táblázat: Közműellátottság fejlődése Bács-Kiskunban 2016-2024 között	81
20. táblázat: Környezeti terhelés Bács-Kiskunban 2016-2022 között	83

Ábrajegyzék

1. ábra: Bács-Kiskun vármegye iskolai végzettségét bemutató adatsor	49
2. ábra: Nyilvántartott álláskeresők száma Bács-Kiskunban 2016-2024 között korosztály szerint	51
3. ábra: Nyilvántartott álláskeresők végzettség szerint Bács-Kiskunban 2016-2024 között	52
4. ábra: A működő társas vállalkozások száma Bács-Kiskunban 2016-2019 között	63
5. ábra: Tendenciák az egyes ágazatokban 2017-2020 között	63
6. ábra: Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke (GVA) Bács-Kiskunban	67
7. ábra: Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak alakulása 2016-tól 2023-ig	68
8. ábra: Szálláshelyek férőhelyeinek alakulása Bács-Kiskunban 2016-2021 között	72
9. ábra: Vendégéjszakák Bács-Kiskunban 2016-2022 között	73
10. ábra: Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák Bács-Kiskunban 2017-2021	74
11. ábra: Helyi önkormányzatok idegenforgalmi adó bevétele, egy lakosra (1000 Ft)	74
12. ábra: Termőterületek megoszlása Bács-Kiskunban 2016-2019 évek átlagában	77
14. ábra: Bács-Kiskun vármegye közlekedési adatai 2016-2024 között	79
15. ábra: Személygépkocsi, 1000 lakosra (db) 2016-2024. között Bács-Kiskunban	80
16. ábra: Internet-előfizetések xDSL hálózaton (db) Bács-Kiskunban 2016-2024. között	82
17. ábra: Lakosságtól elszállított hulladék megoszlása Bács-Kiskunban 2016-2023 között	84
18. ábra: Veszélyes hulladékok keletkezett mennyisége (kg) Bács-Kiskunban 2016-2022 között	85

Rövidítések

AMFK: Aktív Magyarország Fejlesztési Központ

BKMFÜ: BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

DEB: Döntés-előkészítő Bizottság

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

Fórum: Bács-Kiskun Vármegyei Felzárkózási Fórum

Hivatal: Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal

Homokhátsági Fejlesztési Tanács: Duna–Tisza közti Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács

Területi Vízgazdálkodási Tanácsot, Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsot és Országos Vízgazdálkodási Tanácsot (a továbbiakban együtt: vízgazdálkodási tanács)

ITP: integrált területi program

Klíma Platform: Bács-Kiskun Megyei Éghajlatváltozási Platform

Konzultációs Fórum: Bács-Kiskun Vármegyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum

Közyűlés: Bács-Kiskun Vármegyei Közyűlés

MFP: Magyar Falu Program

OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

Önkormányzat: Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata

SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv

SZÚT: Szolgáltatási Út Térkép

TelR: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer

TOP Plusz: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz

TOP: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

VEP: Vármegyei Esélyteremtő Paktum

VJP: Versenyképes Járások Program

1. Bevezetés

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény Magyarország területfejlesztési rendszerét és szabályozását határozza meg, összhangban az ország társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődésének céljaival. A törvény alapvető célja, hogy hozzájáruljon a területi különbségek csökkentéséhez, a fenntartható fejlődés előmozdításához és a régiók versenyképességének növeléséhez. A törvény meghatározza a területfejlesztés alapvető céljait, feladatait és szabályait, valamint rendelkezik az ehhez kapcsolódó intézményrendszer kialakításáról. A törvény a korábbi területfejlesztési szabályozások modernizálására és egyszerűsítésére törekszik, erősítve a decentralizációt és a helyi közösségek szerepét a fejlesztési folyamatokban.

Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (a továbbiakban: TeIR) 1997-ben jött létre, működését és tartalmát a 31/2007. (II. 28.) Kormányrendelet szabályozza, amely a területfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerekre és kötelező adatközlésre vonatkozó előírásokat tartalmazza. 2022 augusztusától a TeIR megújult formában érhető el, bővített adattartalommal és modernizált funkciókkal. Az interaktív online platform társadalmi, gazdasági és környezeti téradatokat jelenít meg, és összehangolt alkalmazásokkal, korszerűbb szolgáltatásokkal, felhasználóbarát kezelőfelülettel, valamint újrastrukturált adatbázissal segíti a köz- és magánszféra területi tervezéssel, elemzéssel és értékeléssel foglalkozó szakembereit.

A **vármegyei önkormányzatok területi monitoring feladatait** a monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II.26.) Kormányrendelet deklarálja. A területi folyamatok alakulásának elősegítésében kulcsfontosságú szerepet töltenek be a vármegyei önkormányzatok, a vármegyei területfejlesztési koncepció és program megvalósulása és hasznosulása, valamint a vármegyei területrendezési terv érvényesülésének elősegítése érdekében a következő monitorozási feladatokat határozza meg a kormányrendelet:

- Elemzi és értékeli a vármegyei szintű területi monitoring rendszer működését.
- Elemzi és véleményezi a vármegyei éves elemző értékelési jelentést.
- Elemzi és véleményezi a vármegyei területi folyamatok alakulását bemutató több éves jelentést.
- Évente tájékoztatást ad a területfejlesztés stratégiai tervezéséért, valamint a területfejlesztésért felelős miniszter, valamint a területileg érintett kiemelt térségi fejlesztési tanács részére a vármegyei területi monitoring rendszer működéséről és a vármegyei értékelési jelentésekről a tárgyévet követő március 31-ig.
- Elvégzi a vármegyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálatát, valamint a felülvizsgálat alapján a koncepció módosítását.
- Elvégzi a vármegyei területfejlesztési program előzetes, közbülső és utólagos értékelését, valamint az előzetes és közbülső értékelés alapján a felülvizsgálatát.
- Elvégzi a vármegyei területrendezési terv érvényesítésének értékelését és erről évente tájékoztatást ad a területrendezésért felelős miniszter részére a tárgyévet követő március 31-ig.

A **területi monitoring rendszer célja**, hogy hiteles, megbízható, összehasonlítható és ellenőrizhető, a tervezésbe és a döntéshozatalba visszacsatolható információt szolgáltatson a területi folyamatok alakulásáról, az ország és régiói európai térbe való integrációjáról, a területfejlesztési politika érvényesítésének hatásairól, a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól, a térségek fejlődését befolyásoló fejlesztési koncepciókról és programokról, továbbá a térségekre jutó támogatásokról, azok eredményeiről és hatásairól, valamint a területfejlesztés és területrendezés intézmény- és eszközrendszeréről. Emellett elősegíti a területfejlesztési politika céljainak érvényesítését, elemzését, értékelését és felülvizsgálatát, támogatja az ágazati és ágazatközi koncepciók és programok területi szempontok szerinti kidolgozását, hozzájárul az intézmény- és eszközrendszer működéséhez és korszerűsítéséhez, valamint segíti a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek érvényesítését és a területfejlesztési programok végrehajtását. A rendszer erősíti a fejlesztéspolitika

területi kohézióhoz és térségi versenyképességhez való hozzájárulását, és folyamatosan, közérthetően, hitelt érdemlően tájékoztatja a nyilvánosságot.

A területfejlesztési munka, a területpolitika és a területi szempontokat figyelembe vevő fejlesztéspolitika csak akkor lehet hatékony, ha a vármegye térszerkezete, területi folyamatai, a fejlesztési tevékenységek és azok eredményei rendszeresen, következetesen és hosszú távon összehasonlítható módon kerülnek feltérképezésre, elemzésre és értékelésre. Ezt a feladatot látja el a területi monitoring és értékelés rendszere. A területfejlesztés céljai, tervei, intézkedései, valamint az elért eredmények és hatások visszacsatolása, továbbá ezek alapján a fejlesztések hatékonyságának és hasznosságának megítélése mind ezen ismeretekre épül. **A monitoring tevékenység elsősorban a tervező és végrehajtó szereplő, azaz Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzatának (a továbbiakban: Önkormányzat) feladata.**

Jelen dokumentumban bemutatjuk az Önkormányzat 2025. évi területfejlesztési tevékenységét, beleértve a pályázati aktivitást, a projektmenedzsmentben betöltött szerepét, a nemzetközi együttműködéseket, szakmai kapcsolatokat, a térségfejlesztés koordinációját, az elkészített vagy módosított területfejlesztési és szakpolitikai dokumentumokat, valamint a területi monitoring feladatokat és azok eredményeit.

2. Területfejlesztési tervezési és koordinációs tevékenység

A területfejlesztésről szóló **2023. évi CII. törvény** határozza meg a vármegyei önkormányzat – mint területfejlesztést ellátó területi szerv - feladatát. A jogszabály **értelmében a vármegyei önkormányzat a területfejlesztés stratégiai irányítója és koordinátora**. Ennek részeként elkészíti és elfogadja a vármegye területfejlesztési koncepcióját és programját, amelyeknek összhangban kell lenniük az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval (a továbbiakban OFTK), valamint a megyei jogú városok és más helyi szereplők bevonásával kell készülniük. Részt vesz az országos tervezésben is, így az OFTK és az operatív programok kidolgozásában, továbbá véleményezi az országos és térségi ágazati fejlesztési stratégiákat és akcióterveket. A jogszabály megköveteli a partnerség elvének érvényesítését, valamint azt, hogy a vármegye képviselje magát a határon átnyúló fejlesztési programok tervezésében. A területi operatív programok megvalósításához a vármegye elkészíti az Integrált Területi Programot is.

A vármegyei önkormányzat feladata nyomon követni és értékelni a vármegyei területfejlesztési dokumentumok megvalósulását, dönteni a hatáskörébe utalt fejlesztési forrásokról, és közreműködni a területi operatív programok irányításában, lebonyolításában. Emellett jogszabály írja elő gazdaságfejlesztési és befektetésösztönző tevékenységének ellátását, illetve azt, hogy figyelemmel kísérje az operatív programok helyi végrehajtását, a megyei jogú városok és egyéb önkormányzatok bevonásával.

A koordinációs feladatok között a vármegyei önkormányzat jogszabályi kötelessége a nemzetközi és határon átnyúló együttműködések összehangolása, a települési önkormányzatok területfejlesztési társulásainak támogatása, valamint szakmai segítség nyújtása a térségi fejlesztési tanácsok és társulások munkájához. További feladata a társadalmi-gazdasági helyzet, környezeti állapot vizsgálata és értékelése, valamint az adatszolgáltatás biztosítása a TeIR rendszer felé. A jogszabály szerint elengedhetetlen a települési önkormányzatokkal, államigazgatási és civil szervezetekkel való folyamatos együttműködés.

A vidékfejlesztés területén a vármegyei önkormányzat jogszabály alapján összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat a vármegyei területfejlesztési dokumentumokkal, véleményezi a vármegyét érintő vidékfejlesztési kezdeményezéseket, és részt vehet – illetve akár munkaszervezeti feladatokat is elláthat – a helyi akciócsoportok és a közösségvezérelt helyi fejlesztés szervezeteinek működésében. Nyomon követi a vidékfejlesztési akciók megvalósulását, és monitoringbizottsági feladatokat lát el.

A következőkben bemutatjuk, hogy **2025-ben e jogszabályi keretből mely feladatok és hogyan valósultak meg**, és milyen eredményeket ért el Bács-Kiskun vármegye ezek mentén.

2.1. Tervezés

2.1.1. A területfejlesztési program

Az Önkormányzat 2025-ben elindította a területfejlesztési programjának módosítását. Az Állami Számvevőszék országos vizsgálata megállapította, hogy a vármegye területfejlesztési programjának egyes tartalmi elemei — így az indikátorok kiindulási és célértékei, valamint a partnerségi program — korábban nem álltak rendelkezésre teljes körűen. Ennek nyomán az Önkormányzat intézkedési tervet dolgozott ki, majd ennek megfelelően elkészítette a **„BÁCSKISKUN2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja” dokumentum 1. számú módosítását**. A módosítás magában foglalta:

- a partnerségi program kidolgozását,
- az indikátorrendszer kiindulási és célértékeinek meghatározását,
- valamint a program egyeztetési és társadalmi bevonási folyamatait.

A módosításról szóló előterjesztés a Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés (a továbbiakban: Közgyűlés) 2025. november 28-i ülésére készült el, amely tartalmazza a szükséges szakmai kiegészítéseket és a területi tervek egyeztetési eljárásának megindítását is. A Közgyűlés 52/2025 (XI.28.) határozatával elfogadta a **társadalmi egyeztetésre szánt verziót**.

A területfejlesztési program módosításának előkészítése során az Önkormányzat a jogszabályban rögzített partnerségi elvet is érvényesítette: biztosította a megyei jogú városok, az érintett önkormányzatok, államigazgatási szervek és szakmai szervezetek bevonását, valamint gondoskodott arról, hogy a javaslat egyeztetési verzióját **45 napos (2025. december 5. - 2026. január 19. között) véleményezési eljárás** keretében lehetőség legyen véleményezni.

A dokumentum módosítása a jogszabályi előírásoknak megfelelően a stratégiai és operatív programrészt egyaránt érintette, és a két fázis együttes, egyfázisú tervezési eljárás keretében került benyújtásra. A módosított változat társadalmi egyeztetésre történő közzététele a TeIR felületen szintén a törvényben rögzített követelmények szerint történt.

2.1.2. Az integrált területi program

2.1.2.1. Az Integrált Területi Program 2014–2020 záró értékelésének elkészítése

2025-ben az Önkormányzat elkészítette a 2014–2020 közötti európai uniós tervezési ciklushoz kapcsolódó vármegyei integrált területi program (a továbbiakban: ITP) záró értékelését. A jelentés elkészítését a területfejlesztési jogszabályok írják elő, amelyek rögzítik a vármegyei önkormányzat felelősségét a megvalósult fejlesztések eredményeinek és hatásainak vizsgálatában. Az értékelés célja az volt, hogy átfogó képet adjon a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: TOP) források felhasználásának hatékonyságáról, az indikátorok teljesüléséről, valamint a program társadalmi, gazdasági és környezeti hatásairól. A Közgyűlés 19/2025. (IV.25.) határozatával fogadta el a jelentést.

Az értékelés megállapította, hogy Bács-Kiskun vármegye a TOP forrásait teljes mértékben lehívta és hatékonyan használta fel. A vármegye települései széles körben részesültek fejlesztési támogatásban, a projektek túlnyomó része határidőre, a tervezett költségkereten belül valósult meg, és a kitűzött indikátorok több mint 85%-a teljesült. A fejlesztések jelentős mértékben hozzájárultak a gazdasági

versenyképesség javításához, a foglalkoztatás bővüléséhez, a közszolgáltatások színvonalának emeléséhez és a települési környezet élhetőségének növeléséhez.

A jelentés elkészítése fontos alapot szolgáltat a 2021–2027-es fejlesztési időszak tervezési és végrehajtási feladatainak megalapozásához is.

A Közgyűlés ugyancsak napirendre tűzte Kecskemét Megyei Jogú Város 2014-2020 közötti integrált területi programjáról szóló beszámolót, melyet a 37/2025. (VI.27.) határozatával fogadott el.

2.1.2.2. A 2021-2027 közötti ITP tervezése, végrehajtása és monitorozása

2025-ben nem került sor a Bács-Kiskun Vármegyei Integrált Területi Program 2021-2027 módosítására. Ennek elsődleges oka, hogy a program időarányos előrehaladásának értékelése zajlott 2025-ben, valamint az uniós hatóságok által elvárt újraértékelési folyamatok elhúzódtak az év negyedik negyedévéig. További tényező volt, hogy az év során korlátozott számban jelentek meg új támogatási felhívások, ami nem indokolta az ITP forrásallokációjának átrendezését. A meglévő keretek stabilitásának megőrzése érdekében az Önkormányzat az ITP módosítását csak a szükséges szakmai háttér-információk rendelkezésre állása után, 2026-ban tartja célszerűnek.

A Bács-Kiskun vármegyei Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (a továbbiakban TOP Plusz) felhívások keretében 2025. év végéig összesen **403 támogatási igény** érkezett be, mintegy **111,99 milliárd forint összegben**. A benyújtott igények közül **322 projekt részesült támogatásban**, összesen **88,66 milliárd forint értékben**. A tárgyévben **296 hatályos támogatási szerződés** volt érvényben, amelynek összértéke meghaladta a **77,67 milliárd forintot**.

A projektek előrehaladását jelzi, hogy 2025-ben **251 projekt** rendelkezett már kifizetéssel, összesen **43,63 milliárd forint értékben**.

A vármegyei TOP Plusz teljes kerete **107,829 milliárd forint**, amelyből 2025 végéig **16,45 milliárd forint** maradt támogatással le nem kötött forrásként. A fennmaradó összeg elsősorban olyan felhívásokhoz kapcsolódik, amelyek esetében nem jelent meg támogatási lehetőség a 2025. évre tervezettek szerint.

A legnagyobb érdeklődés és forráslekötés továbbra is a következő területeken volt megfigyelhető:

- **1.2.1 Élhető települések,**
- **2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése,**
- **3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése,**
- **6.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése.**

Ezekben a felhívásokban a támogatási igények száma és összege meghaladta a rendelkezésre álló kereteket, így jelentős volumenű forráskeret lekötés és szerződéskötés valósult meg.

A TOP Plusz végrehajtása Bács-Kiskun vármegyében stabilan halad: a források döntő többsége már támogatási döntéssel rendelkezik, a projektek jelentős része megkezdődött, és a kifizetések aránya is folyamatosan emelkedik. A felhívásonként beérkezett igények, megítélt támogatások, hatályos szerződések, kifizetések és a még le nem kötött keret összegét az *1. számú táblázat* összesíti. A fennmaradó keretek felhasználását a 2026. évi felhívások és a projektek előrehaladása fogja meghatározni.

1. táblázat: Felhívásonként lévő támogatási adatok

Konstrukció	Beérkezett igények és összegük		Megítélt támogatások és összegük		Hatályos szerződések száma és összege		Kifizetéssel rendelkező projektek és összegük		Felhívás	ITP keret	Támogatással le nem kötött forrás
nincs felhívás	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	1.1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	500 000 000 Ft	500 000 000 Ft
TOP PLUSZ- 1.1.1-21-BK1	15	4 759 213 855 Ft	12	4 759 213 855 Ft	12	3 243 648 480 Ft	12	3 824 058 869 Ft	6.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	5 523 265 908 Ft	764 052 053 Ft
TOP PLUSZ- 1.1.3-21-BK1	29	15 749 420 037 Ft	20	7 930 815 576 Ft	22	8 369 250 843 Ft	19	1 934 211 786 Ft	6.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	12 865 025 781 Ft	4 934 210 205 Ft
TOP PLUSZ- 1.1.3-21-BK2	1	323 140 000 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft			
TOP PLUSZ- 1.2.1-21-BK1	83	19 744 491 847 Ft	56	13 533 986 735 Ft	56	13 533 986 735 Ft	54	11 380 454 660 Ft	1.2.1 Élhető települések	18 674 816 777 Ft	2 419 070 142 Ft
TOP PLUSU- 1.2.2-21-BK2	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	90 000 000 Ft	90 000 000 Ft
TOP PLUSZ- 1.2.3-21-BK1	32	3 171 759 900 Ft	31	2 721 759 900 Ft	31	2 721 759 900 Ft	31	2 694 321 897 Ft	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	2 751 915 661 Ft	30 155 761 Ft
TOP PLUSZ- 1.3.1-21-BK1	2	160 000 000 Ft	2	160 000 000 Ft	2	160 000 000 Ft	2	108 803 244 Ft	1.3 Fenntartható városfejlesztés	9 266 857 239 Ft	0 Ft
TOP PLUSZ- 1.3.2-23-BJ1	7	3 361 000 000 Ft	7	3 361 000 000 Ft	2	1 301 000 000 Ft	2	1 077 200 952 Ft			
TOP PLUSZ- 1.3.2-23-KE1	15	5 745 857 239 Ft	15	5 745 857 239 Ft	8	3 061 057 239 Ft	4	261 415 629 Ft			
TOP PLUSZ- 2.1.1-21-BK1	51	7 632 035 419 Ft	47	7 319 210 272 Ft	46	6 319 210 272 Ft	45	6 072 309 655 Ft	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	8 666 947 390 Ft	1 347 737 118 Ft
TOP PLUSZ- 2.1.2-21-BJ1	3	233 197 900 Ft	3	233 197 900 Ft	3	233 197 900 Ft	3	361 937 649 Ft	2.1.2 Fenntartható energiahatékonyság	1 043 429 900 Ft	0 Ft
TOP PLUSZ- 2.1.2-21-KE1	1	810 232 000 Ft	1	810 232 000 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft			
nincs felhívás	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	2.1.6 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	1 000 000 000 Ft	1 000 000 000 Ft
TOP PLUSZ- 3.1.1-21-BK1	1	3 347 000 000 Ft	1	3 347 000 000 Ft	1	3 347 000 000 Ft	1	4 358 445 784 Ft	3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	3 347 000 000 Ft	0 Ft

Konstrukció	Beérkezett igények és összegük		Megtírt támogatások és összegük		Hatályos szerződések száma és összege		Kifizetéssel rendelkező projektek és összegük		Felhívás	ITP keret	Támogatással le nem kötött forrás
<u>TOP PLUSZ-3.1.2-21-BK1</u>	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	0	0 Ft	3.1.2 Szociális célú várorehabilitáció (ESZA+)	585 000 000 Ft	585 000 000 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.1.3-23-BK1</u>	52	4 288 643 119 Ft	40	3 697 474 865 Ft	30	3 070 806 581 Ft	19	710 788 766 Ft	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	5 790 000 000 Ft	968 520 159 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.1.3-23-BK2</u>	1	1 124 004 976 Ft	1	1 124 004 976 Ft	1	1 124 004 976 Ft	1	324 261 413 Ft			
<u>TOP PLUSZ-3.2.1-23-BJ1</u>	1	320 000 000 Ft	1	320 000 000 Ft	1	320 000 000 Ft	0	0 Ft	3.2.1 Fenntartható humán fejlesztések	3 320 000 000 Ft	500 000 000 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.2.1-23-KE1</u>	2	2 500 000 000 Ft	2	2 500 000 000 Ft	2	2 500 000 000 Ft	0	0 Ft			
<u>TOP PLUSZ-3.3.1-21-BK1</u>	37	7 531 612 896 Ft	19	2 388 240 079 Ft	19	2 388 240 079 Ft	19	2 909 037 833 Ft	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	3 686 181 280 Ft	1 297 941 201 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.3.2-21-BK1</u>	24	4 183 392 587 Ft	20	3 656 292 585 Ft	20	3 656 292 585 Ft	14	1 328 337 898 Ft	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	3 944 612 383 Ft	288 319 798 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.3.3-23-BK1</u>	20	6 347 000 000 Ft	20	6 347 000 000 Ft	18	4 882 000 000 Ft	13	243 258 274 Ft	3.3.3 Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	6 830 000 000 Ft	0 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.3.3-23-BK2</u>	4	483 000 000 Ft	4	483 000 000 Ft	4	483 000 000 Ft	4	76 142 945 Ft			
<u>TOP PLUSZ-3.4.1-23-BJ1</u>	1	680 000 000 Ft	1	680 000 000 Ft	1	680 000 000 Ft	0	0 Ft	3.4.1 Fenntartható humán infrastruktúra	4 460 972 761 Ft	0 Ft
<u>TOP PLUSZ-3.4.1-23-KE1</u>	8	3 783 302 304 Ft	8	3 780 972 761 Ft	7	3 430 972 761 Ft	1	809 600 457 Ft			
<u>TOP PLUSZ-6.1.2-21-BK1</u>	3	7 384 049 080 Ft	3	7 384 049 080 Ft	3	7 384 049 080 Ft	3	5 090 555 399 Ft	6.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	7 384 049 080 Ft	0 Ft
<u>TOP PLUSZ-6.1.4-23-BK1</u>	1	500 000 000 Ft	1	500 000 000 Ft	1	500 000 000 Ft	1	43 683 056 Ft	6.1.4 Aktív turizmus fejlesztése	3 133 901 840 Ft	3 925 204 Ft
<u>TOP PLUSZ-6.1.4-23-BK2</u>	5	2 865 956 636 Ft	4	2 629 976 636 Ft	4	2 629 976 636 Ft	3	23 730 735 Ft			
<u>TOP PLUSZ-6.2.1-23-KE1</u>	4	4 965 024 000 Ft	3	3 248 200 000 Ft	2	2 338 000 000 Ft	0	0 Ft	6.2.1 Fenntartható versenyképes városfejlesztés	4 965 024 000 Ft	1 716 824 000 Ft
ÖSSZESEN	403	111 993 333 795	322	88 661 484 459	296	77 677 454 067	251	43 632 556 901	-	107 829 000 000 Ft	16 445 755 641 Ft

forrás: www.palyazat.gov.hu (2025.11.21- i állapot szerint)

2.1.3. A vármegyei sportfejlesztési koncepció elkészítése

A területfejlesztésről szóló törvény a vármegyei önkormányzatot stratégiai tervezési szerepkörrel ruházza fel, amelynek része a helyi közösségek életminőségét, erőforrásait és társadalmi kohézióját erősítő ágazati tervezés. A sport – mint az egészséges életmód, közösségépítés és helyi identitás egyik legfontosabb eszköze – e jogszabályi keretben is hangsúlyos szerepet kap. A sportfejlesztési koncepció elkészítése a **sportról szóló 2004. évi I. törvény** alapján tartozik a vármegyei önkormányzat feladatai közé. A vármegyei önkormányzat feladata, hogy az ágazati fejlesztéseket olyan stratégiai dokumentumokban foglalja össze, amelyek illeszkednek a vármegyei területfejlesztési koncepcióhoz és programhoz, valamint hozzájárulnak a hosszú távú fejlesztési célok megvalósításához.

Ennek megfelelően 2025-ben az Önkormányzat elkészítette a **Bács-Kiskun vármegyei sportfejlesztési koncepció 2026–2030** című dokumentumot, amely a sport társadalmi, közösségi és egészségfejlesztési szerepét komplex módon vizsgálja. A koncepció célja, hogy a vármegye sporttal kapcsolatos fejlesztéseit egységes, stratégia-alapú keretrendszerbe rendezze, és irányt mutasson az önkormányzati és civil sportélet szereplői számára.

A koncepció részletes helyzetfeltárást tartalmaz a vármegye sportinfrastruktúrájáról, a sportegyesületek tevékenységéről, a diáksport és szabadidősport helyzetéről, valamint a fogyatékkal élő sportolási lehetőségeiről. Meghatározza a fejlesztési szükségleteket, az elérendő célokat, és a prioritásokhoz igazodó beavatkozásokat, összhangban a vármegye hosszú távú területfejlesztési dokumentumaival és gazdasági programjával.

A sportfejlesztési koncepció előkészítéséhez több szakaszból álló partnerségi folyamatot folytattunk le annak érdekében, hogy a döntéshozatalt megalapozó adatok és javaslatok a helyi szereplők valós tapasztalataira és igényeire épüljenek. Ennek első lépéseként online kérdőíves helyzet- és igényfelmérést végeztünk 2025. október 14–29. között, amely öt célcsoportot – települési önkormányzatokat, sportegyesületeket és klubokat, oktatási intézményeket (tankerületek és szakképzési centrumok), civil és közösségi szervezeteket, valamint a lakosságot – szólított meg a sportélet jellemzőinek, fejlesztési szükségleteinek és együttműködési lehetőségeinek feltárára. A kitöltés önkéntesen és anonim módon történt, az adatokat összesített formában dolgoztuk fel, és az eredményeket a helyzetelemzés, valamint a stratégiai és specifikus célok meghatározásának alapjául használtuk. A kérdőívezést szakmai egyeztetések és partnerségi konzultációk követték, amelyek során tematikus megbeszéléseket tartottunk a sport területének meghatározó szereplőivel – többek között a Bács-Kiskun Megyei Szabadidő Sport Szövetséggel és az egészségfejlesztési irodákkal – a fejlesztési javaslatok közös finomítása és a koncepció gyakorlati illeszkedésének biztosítása érdekében. Végül társadalmi vitát is lefolytattunk: a koncepció tervezetét a www.bacskiskun.hu oldalon nyilvánosan közzétettük, és 2025. november 3–10. között online véleményezésre bocsátottuk, az észrevételek e-mailben beküldésének lehetőségével, annak érdekében, hogy a dokumentum minél szélesebb körű támogatottság mellett, a vármegye lakosságának és sportszereplőinek bevonásával készülhessen el.

A dokumentum elkészítését követően az Önkormányzat 2025. november 28-i ülésére előterjesztést készített, amelyben a Közgyűlés számára jóváhagyásra benyújtotta a koncepció végleges változatát. Az előterjesztés részletesen tartalmazza a sport társadalmi szerepének indoklását, a stratégiai irányokat, valamint a megvalósítás javasolt kereteit. A Közgyűlés 55/2025. (XI.28.) határozatával elfogadta a dokumentumot.

2.1.4. Egyéb tervek

2025-ben megkezdődött több olyan dokumentum előkészítése, amelyek a vármegye hosszú távú fejlődési irányait ágazati mélységben alapozzák meg. E tervezési folyamatok illeszkednek a vármegye területfejlesztési koncepciójához és programjához.

2025-ben az alábbi stratégiai dokumentumok előkészítése kezdődött meg:

- **Vármegyei Esélyteremtő Program és Szolgáltatási Út Térkép** készítése: A dokumentum célja a vármegye területén elérhető szolgáltatások hiányainak feltérképezése, a társadalmi felzárkózást szolgáló beavatkozások megalapozása, valamint az országos és vármegyei stratégiákhoz való illeszkedés bemutatása. A dokumentum egységes szerkezetben mutatja majd be az egészségügyi, szociális, oktatási, lakhatási és közösségi szolgáltatások hiányait, azok okait és a javasolt beavatkozásokat. Részletes adatgyűjtés, interjúk, kérdőívek, táblázatos összegzések és célcsoport-elemzések támogatják a döntéshozatalt.
- **Bács-Kiskun vármegye Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Terve (2026–2035)** készítése: A dokumentum a vármegye turisztikai potenciáljának feltárását, a 2035-ig tartó fejlesztési irányok meghatározását, valamint a fenntartható turizmus erősítését célozza. Célja a fenntartható fejlődés, a helyi gazdaság élénkítése, az infrastruktúra fejlesztése, a kulturális és természeti örökség megőrzése, valamint a térségi versenyképesség növelése. A terv stratégiai és operatív javaslatokat fogalmaz meg minden turisztikai szereplő számára.
- **Bács-Kiskun vármegye Marketingstratégiája (2026–2040)** megújításának készítése: A stratégia célja a vármegye imázsának erősítése, a területi versenyképesség növelése és a térségi márkák összehangolt fejlesztése. A dokumentum a térségmarketinget a területfejlesztés eszközeként kezeli, és olyan kommunikációs és arculati irányokat határoz meg, amelyek erősítik a gazdasági, közösségi és életminőségi előnyöket. Feladata a célcsoportok megszólítása és a térségi identitás egységesítése.
- **Bács-Kiskun vármegye Közösségi Energia Terve (2026–2040)** készítése: A terv a vármegye energetikai jövőképét határozza meg. A terv vizsgálja a fogyasztási és termelési adatokat, klímahatásokat, technológiai lehetőségeket és a jelenlegi intézményrendszert. Javaslatokat fogalmaz meg megújuló energia, energiaközösségek, helyi termelés, pilotprogramok és infrastrukturális fejlesztések terén, különböző térségtípusokra lebontva.
- **Bács-Kiskun vármegye Körforgásos Gazdaság Stratégiája (2026–2040)** elkészítése: A stratégia célja a körforgásos gazdaság térségi bevezetése: az anyag- és energiafelhasználás csökkentése, az újrahasználat és ipari szimbiózis ösztönzése, valamint a fenntartható fejlődés helyi megvalósítása. Két workshop, kérdőíves felmérések, helyzetfeltárás és jó gyakorlatok bemutatása alapozza meg. A dokumentum uniós és hazai keretekhez igazodik, 2026–2040-ig kijelölve a fejlesztési irányokat.

Ezek a dokumentumok együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy a vármegye területfejlesztési koncepciójában és programjában megfogalmazott célok konkrét ágazati fejlesztési irányokkal, összehangolt rendszerben valósuljanak meg. A tervezési munka 2025-ben a szükséges kutatások, helyzetelemzések, partnerségi egyeztetések és szakmai előkészítés fázisába lépett. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy e tervek időhorizontja **a jelenlegi tervezési cikluson túlra, egészen 2040-ig mutat**, ezáltal hosszú távon is megalapozzák Bács-Kiskun vármegye stratégiai fejlesztéseit.

2.1.5. Bács-Kiskun Vármegyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum

A területfejlesztési intézményrendszerben vármegyei szinten a **Bács-Kiskun Vármegyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum** (a továbbiakban: Konzultációs Fórum) biztosítja a vármegyei önkormányzat és a megyei jogú városok közötti stratégiai egyeztetések intézményes keretét. Bár működtetése a területfejlesztésről szóló **2023. évi CII. törvény** alapján már nem kötelező, a Fórum továbbra is a megyei jogú városok és a vármegyei önkormányzat közötti területfejlesztési párbeszéd fontos platformjaként szolgál a továbbiakban is. A hatályos területfejlesztési törvény ugyanis rögzíti, hogy a vármegyei önkormányzat a megyei jogú városok kötelező bevonásával köteles:

- a vármegyei területfejlesztési koncepciót és programot kidolgozni és elfogadni,
- részt venni az OFTK és az operatív programok kialakításában,
- véleményezni az országos és vármegyét érintő ágazati fejlesztési stratégiákat, koncepciókat és akcióterveket,
- nyomon követni az operatív programok vármegyei megvalósítását a megyei jogú városok bevonásával.

E kötelezettségek teljesítéséhez a megyei jogú városokkal folytatott rendszeres, formális és átlátható szakmai egyeztetés nélkülözhetetlen. A Konzultációs Fórum ezért továbbra is a területfejlesztési együttműködés hatékony és legitim kerete, amely biztosítja a jogszabályban előírt partnerségi kötelezettségek szervezett, dokumentált és egyenrangú teljesítését.

2025-ben a Konzultációs Fórum nem tartott ülést, mivel a „Bács-Kiskun 2030 – Bács-Kiskun Vármegye Integrált Területi Programja 2021–2027” című dokumentum az év során nem módosult, és egyéb olyan területfejlesztési kérdés sem merült fel, amely a Fórum összehívását indokolta volna.

2.2. Területfejlesztési programok végrehajtása

2.2.1. TOP Plusz Döntéshozatal

A 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet 74. § (5) bekezdése alapján a TOP Plusz projektek **területi kiválasztási eljárásrend alapján kerülnek** kiválasztásra. A támogatási kérelmek tartalmi értékelését a törvényben meghatározott szakértői névsorból sorsolással kiválasztott, két állami értékelő végezte (kivéve kiemelt eljárásrend esetén) a kormányrendelet 107. § (2) bekezdése és 108. § alapján.

Az irányító hatóság a TOP Plusz keretében benyújtott támogatási kérelmekről való döntéshez **Döntés-előkészítő Bizottságot** (a továbbiakban: DEB) hívott össze 2025-ben is. A Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 10/2022. (XI.29.) rendelete az 1. mellékletében rögzíti a közgyűlés elnökére átruházott közgyűlési hatásköröket. Köztük az 5. pontban kimondja, hogy a közgyűlés elnöke döntési javaslatot készít a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program, valamint Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz felhívásai keretében benyújtott támogatási kérelmekről az irányító hatóság által összehívott döntés-előkészítő bizottság számára, továbbá gondoskodik a DEB-be delegálásról, amennyiben összeférhetlenség vagy más ok miatt a Közgyűlés által delegált tag és póttag sem járhat el. A Közgyűlés 49/2024. (XI.29.) határozata értelmében a DEB tagja Vedelek Norbert, elnök és póttagja Dr. Mák Kornél, alelnök. Az átruházott hatáskörrel gyorsítani lehetett a standard kiválasztás folyamatát.

2025-ben a következő TOP Plusz keretén belül meghirdetett felhívásokban, alábbi számú támogatási kérelem vonatkozásában került sor **döntési javaslattételre**:

2025. január 8. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-3.1.3-23 – HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK – 20 db

2025. február 4. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-3.3.3-23 – KÖZNEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE – 24 db
- TOP_PLUSZ-2.1.1-21 – ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE – 44 db

2025. március 26. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-1.2.1-21 – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK – 57 db

2025. június 4. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-1.2.1-21 – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK - 57 db

2025. július 28. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-3.1.3-23 – HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK – 15 db

2025. augusztus 26. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-1.1.1-21 – HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS – 12 db

2025. szeptember 29. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-1.1.3-21 – HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUSFEJLESZTÉS – 28 db

2025. december 12. napjára összehívott DEB-ben:

- TOP_PLUSZ-3.1.3-23 – HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK – 2 db támogatási kérelem vonatkozásában került sor írásbeli döntési javaslatlételre.

2.2.2. A Versenyképes Járások Program

A 2/2025. (II. 28.) KTM rendelet alapján a vármegyei közgyűlés elnöke 2025-ben meghatározó szerepet töltött be a **Versenyképes Járások Program** (a továbbiakban: VJP) tervezési, összehangolási és döntés-előkészítési folyamataiban. A rendelet értelmében a vármegyei közgyűlés elnöke a járási fejlesztési fórum tagja és egyben elnöke, e minőségében irányítja a fórum munkáját, vezeti az üléseket és gondoskodik a döntéshozatal szabályos, átlátható lefolytatásáról.

2025-ben két alkalommal jelent meg a VJP felhívás, amelyhez kapcsolódóan minden járásban megtörtént a fejlesztési igények benyújtása és előzetes értékelése. A beérkezett fejlesztési igényeket a területileg illetékes főispán a rendeletnek megfelelően véleményezésre megküldte a vármegyei közgyűlés elnökének, aki szükség esetén javítást vagy kiegészítést kért a benyújtó önkormányzatoktól.

A vármegyei közgyűlés elnöke ezt követően elkészítette a járás egésze szempontjából legfontosabbnak tartott fejlesztési igényeket összegző, indoklással ellátott előterjesztését a rendelkezésre álló járási keretek kétszereséig. Az előterjesztések tartalmazták a támogatási javaslatokat, az egyes fejlesztési ütemek rangsorolását és a támogatási mérték meghatározását is. A megyei jogú városokat érintő fejlesztési igények esetében az előterjesztés a városok polgármestereivel egyeztetve készült el.

A **VJP 1. szakasza a megvalósításhoz érkezett**, a támogatói okiratok kiadása (támogatott fejlesztési igények listája a *2. számú táblázatban*) a lebonyolító Magyar Államkincstár részéről 2025-ben megtörtént. A megvalósítás szakaszában, a Programban támogatott tevékenységek nyomon követését, és az ezzel kapcsolatos monitoring feladatokat a Magyar Fejlesztésösztönző Iroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által működtetett Területfejlesztési Szolgálat területi szakértői látják el, akik az előrehaladási jelentésekhez szükséges adatszolgáltatások teljesítése érdekében felveszik a kapcsolatot a konzorciumvezetőkkel, valamint a pénzügyi kedvezményezett önkormányzatokkal. A Program végrehajtásában az Önkormányzat is közreműködik.

2. táblázat: A VJP 1. szakaszának támogatott fejlesztési igényei

Ssz.	Járas	Benyújtó szervezet	Támogatási igény címe	A Támogatási igény vonatkozásában összesen jóváhagyásra javasolt támogatás (Ft)
1	Bácsalmási	Bácsbokod Nagyközség Önkormányzata	Belterületi utak fejlesztése és korszerűsítése a Bácsalmási Járásban	77 263 339 Ft
2	Bácsalmási	Bácsalmás Város Önkormányzata	Közfoglaltatási intézmények fejlesztése és megállási lehetőségeinek javítása a bácsalmási járásban	83 729 010 Ft
3	Bácsalmási	Bácsalmás Város Önkormányzata	Fenntartható fejlődés és szociális ellátás fejlesztése a bácsalmási járásban	34 056 000 Ft
4	Bácsalmási	Bácsalmás Város Önkormányzata	Rekreációs övezetek kialakítása a bácsalmási járásban	54 951 650 Ft

Ssz.	Járás	Benyújtó szervezet	Támogatási igény címe	A Támogatási igény vonatkozásában összesen jóváhagyásra javasolt támogatás (Ft)
5	Bajai	Baja Megyei Jogú Város Önkormányzata	Baja, Érsekhalma, Nagybaracska, Csátalja, Érsekcsanád, Bátmonostor, Nemesnádudvar, Csávoly közvilágításának korszerűsítése I. ütem	357 924 670 Ft
6	Bajai	Felsőszentiván Községi Önkormányzat	Térségi szociális infrastruktúra fejlesztése és eszközbeszerzés a bajai járásban I. ütem	47 459 625 Ft
7	Bajai	Gara Községi Önkormányzat	Kommunális eszközök beszerzése (Zöldterület karbantartásához szükséges eszközállomány beszerzése)	47 054 734 Ft
8	Bajai	Dávod Önkormányzat	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése	47 459 618 Ft
9	Jánoshalmi	Mélykút Város Önkormányzat	Közösségi közlekedés, közlekedésbiztonság fejlesztése valamint egyéb infrastruktúrális fejlesztések a Jánoshalmi Járásban	122 809 630 Ft
10	Jánoshalmi	Jánoshalma Városi Önkormányzat	Közterületi- és közlekedésbiztonsági fejlesztések a Jánoshalmi Járásban	127 190 370 Ft
11	Kalocsai	Kalocsa Város Önkormányzata	Közbiztonság és közvilágítás fejlesztése a Kalocsai járásban	170 830 803 Ft
12	Kalocsai	Solt Város Önkormányzat	A Kalocsai Járásban a Solti Konzorcium turisztikai fejlesztése I. ütem	79 169 197 Ft
13	Kecskeméti	Nyárlőrinc Községi Önkormányzat	Zöldfelület gazdálkodáshoz szükséges eszköz beszerzés és játszótér fejlesztése a Kecskeméti Járásban	56 773 572 Ft
14	Kecskeméti	Kerekegyháza Város Önkormányzata	Közbiztonsági fejlesztések Kerekegyháza térségben	62 787 061 Ft
15	Kecskeméti	Kunszállás Község Önkormányzata	Közlekedésfejlesztés Jakabszállás-Kunszállás- Orgovány 2025.	70 862 514 Ft
16	Kecskeméti	Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	Szociális, köznevelési, valamint kulturális együttműködés a Kecskeméti járásban	185 711 906 Ft
17	Kecskeméti	Lajosmizse Város Önkormányzata	Közszolgáltatások elérését segítő közlekedésfejlesztés a Kecskeméti járásban	123 864 944 Ft
18	Kiskőrösi	Soltvadkert Város Önkormányzata	Soltvadkert, Bócsa és Tázlár településeken közösségi játszótér létrehozása és fejlesztése, valamint közbiztonsági kamerarendszer kiépítése	50 647 542 Ft
19	Kiskőrösi	Kiskőrös Város Önkormányzata	Életminőség javítása Kiskőrösön és vonzáskörzetében	73 310 314 Ft
20	Kiskőrösi	Izsák Város Önkormányzata	Együtt a biztonságosabb településekért	38 586 467 Ft
21	Kiskőrösi	Kecel Város Önkormányzata	Élhető és versenyképes települések közbiztonsági együttműködése a Kiskőrösi Járásban	51 911 448 Ft
22	Kiskőrösi	Akasztó Község Önkormányzata	BELTERÜLETI UTAK FELJESZTÉSE ÉS KORSZERŰSÍTÉSE AKASZTÓ, CSENGÖD, FÜLÖPSZÁLLÁS VONATKOZÁSÁBAN	35 543 961 Ft
23	Kiskunfélegyházi	Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata	1. Szabadidős közösségi sportolási lehetőségek és közlekedésbiztonsági célú infrastruktúrális	250 000 000 Ft
24	Kiskunhalasi	Kiskunhalas Város Önkormányzata	A kiskunhalasi járás komplex fejlesztése I. ütem	249 998 564 Ft
25	Kiskunmajsai	Kiskunmajsa Város Önkormányzata	Infrastruktúra fejlesztése a járásban	135 975 999 Ft
26	Kiskunmajsai	Kiskunmajsa Város Önkormányzata	Közszolgáltatások fejlesztése a járásban	100 796 999 Ft
27	Kiskunmajsai	Kiskunmajsa Város Önkormányzata	Közvilágítás korszerűsítése a járásban	13 227 000 Ft
28	Kunszentmiklósi	Kunszentmiklós Város Önkormányzat	Kunszentmiklósi Járás belterületi útjainak fejlesztése	250 000 000 Ft
29	Tiszakécskei	Tiszakécske Város Önkormányzata	Lift létesítése, és füstmentes tér kialakítása a Tiszakécskei Egészségügyi Központban.	46 200 000 Ft
30	Tiszakécskei	Tiszakécske Város Önkormányzata	A Tiszakécskei Egészségfejlesztési Iroda épületének részleges felújítása	34 750 000 Ft

Ssz.	Járás	Benyújtó szervezet	Támogatási igény címe	A Támogatási igény vonatkozásában összesen jóváhagyásra javasolt támogatás (Ft)
31	Tiszaécskei	Tiszaécske Város Önkormányzata	Külterületi utak karbantartását, fejlesztését szolgáló géppark létrehozása I.	94 050 000 Ft
32	Tiszaécskei	Tiszaécske Város Önkormányzata	Közüterületfelügyelet létesítése és üzemeltetése Lakitelek, Tiszaalpár és Tiszaécske települeteken	43 000 000 Ft
33	Tiszaécskei	Tiszaécske Város Önkormányzata	Járási szintü közlekedést támogatásához szükséges kisbuszok beszerzése	32 000 000 Ft
ÖSSZESEN				3 249 897 117 Ft

A **2. szakaszban** a fejlesztési igények benyújtási határideje 2025. november 12. volt, a járási fejlesztési fórum valamennyi esetben összehívásra került, a fejlesztési igényekről döntés 2026-ban várható.

2.2.3. Operatív programok megvalósulásának nyomkövetése

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény előírja, hogy a vármegyei önkormányzat figyelemmel kíséri az operatív programok vármegyét érintő feladatainak végrehajtását, a megyei jogú városok és más önkormányzatok észrevételeinek bevonásával. Ennek megfelelően 2025-ben Bács-Kiskun vármegyében folyamatosan zajlott az **uniós források felhasználásának monitorozása**, különös tekintettel a TOP Plusz program helyi előrehaladására.

A Közgyűlés 2025. november 28-i ülésén a **Nemzeti Fejlesztési Központ** stratégiai igazgatója tartott átfogó tájékoztatást a vármegyét érintő operatív programok helyzetéről és a forráslehívás országos kontextusáról. Az előadás kitért többek között a 2021–2027-es uniós források szakterületi megoszlására, a TOP Plusz vármegyei eredményeire, a szerződött támogatások nagyságrendjére, valamint a forráslehívási rangsorra.

A www.palyazat.gov.hu nyilvános adatbázis alapján (lásd 3. számú táblázat) megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegyében összesen 2.146 db támogatási igény érkezett 200,86 milliárd forint összegben, amelyek közül 1.096 db kapott támogatói döntést 120,67 milliárd forint értékben. Ez azt jelzi, hogy a beérkezett igények mintegy 51%-a jutott el megítélésig, összeg tekintetében pedig az igényelt források kb. 60%-a került jóváhagyásra. A megítélt támogatások döntő része szerződéses szakaszba lépett: 1.035 db hatályos szerződés áll fenn 105,31 milliárd forint értékben, ami a megítélt összeg közel 87%-a. Kifizetéssel már 970 projekt rendelkezik 67,64 milliárd forint összegben, ami a szerződött keret kb. 64%-ának felel meg; ugyanakkor a szerződéses állományban még jelentős, mintegy 37,67 milliárd forint kifizetésre váró összeg mutatkozik, ami a projektek előrehaladott, de még nem lezárt pénzügyi teljesítésére utal.

Programszinten a projektek darabszámát a GINOP_PLUSZ dominálja (a beérkezett igények közel kétharmada és a hatályos szerződések több mint fele), miközben a pénzügyi volumen fő hordozója a TOP_PLUSZ: a szerződött összeg 71,75 milliárd forint, ami a teljes szerződéses állomány mintegy 68%-a, és ebből 38,92 milliárd forint már kifizetéssel érintett. A kifizetés nélküli szerződött állomány legnagyobb része is a TOP_PLUSZ-ban koncentrálódik (kb. 32,82 milliárd forint), ezért a következő időszakban itt indokolt a végrehajtás és a kifizetések ütemének kiemelt nyomon követése. A kevés, de nagy értékű projektek főként a KEHOP_PLUSZ és MMIA_PLUSZ programokban jelennek meg, míg egyes programoknál (pl. DIMOP_PLUSZ, KEHOP_PLUSZ) a megítélt, de még nem szerződött összeg aránya jelzi, hogy további előkészítési, szerződéskötési lépések szükségesek.

A Széchenyi Plusz forráslekötése és a szerződéskötési arány kedvező, a következő időszak fókuszja pedig a még nem szerződött támogatások szerződésre vitele, valamint a kifizetések felgyorsítása és a pénzügyi teljesítés biztosítása.

3. táblázat: Széchenyi Plusz források hasznosulása Bács-Kiskunban

Operatív program	Beérkezett igények és összegük	Megítélt támogatások és összegük	Hatályos szerződések száma és összege	Kifizetéssel rendelkező projektek és összegük
Bács-Kiskun összesen	2 146 db	1 096 db	1 035 db	970 db
	200 860 509 284 Ft	120 669 004 397 Ft	105 306 774 837 Ft	67 639 469 256 Ft
BBA_Plus	2 db	1 db	1 db	1 db
	178 728 713 Ft	78 237 088 Ft	78 237 088 Ft	19 559 272 Ft
DIMOP_Plus	345 db	218 db	187 db	161 db
	4 920 883 062 Ft	3 594 512 070 Ft	1 200 457 217 Ft	435 046 175 Ft
EFOP_PLUSZ	1 db	1 db	1 db	1 db
	65 517 733 Ft	65 517 733 Ft	65 517 733 Ft	16 379 433 Ft
GINOP_PLUSZ	1 386 db	544 db	540 db	542 db
	86 036 119 810 Ft	28 287 405 209 Ft	27 623 015 469 Ft	25 335 004 475 Ft
IKOP_PLUSZ	1 db	1 db	1 db	1 db
	850 668 434 Ft	850 668 434 Ft	850 668 434 Ft	850 668 434 Ft
KEHOP_PLUSZ	3 db	3 db	2 db	2 db
	4 330 000 000 Ft	4 330 000 000 Ft	1 930 000 000 Ft	1 232 862 338 Ft
MAHOP_PLUSZ	8 db	7 db	7 db	7 db
	348 035 949 Ft	127 664 760 Ft	127 664 760 Ft	58 477 336 Ft
MMIA_PLUSZ	4 db	2 db	2 db	2 db
	2 705 064 992 Ft	1 842 415 318 Ft	1 685 024 669 Ft	767 547 601 Ft
TOP_PLUSZ	396 db	319 db	294 db	253 db
	101 425 490 591 Ft	81 492 583 785 Ft	71 746 189 467 Ft	38 923 924 192 Ft

forrás: www.palyazat.gov.hu (2025.12.30-i állapot)

Az **Interreg IPA Magyarország – Szerbia Program** fő célja a régió harmonikus határon átnyúló fejlődésének elősegítése és ösztönzése. Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata a Program Monitoring Bizottságának szavazati joggal rendelkező tagjaként részt vesz a projektek kiválasztásának és végrehajtásának felügyeletében. A Program stratégiai céljainak megvalósítása a Monitoring Bizottság folyamatos, év közbeni döntéshozatali és ellenőrzési tevékenységén keresztül valósul meg. A Bizottság feladata nem csupán a projektek kiválasztásának felügyelete, hanem a megvalósítás nyomon követése, a szabályozási környezet szükség szerinti aktualizálása, valamint a programmenedzsment gördülékeny működésének biztosítása. Ennek érdekében a 2025. év során több írásbeli eljárásra és egy formális bizottsági ülésre került sor, amelyek során a tagok számos projektet, módosítási kérelmet, illetve programdokumentumot vitattak meg és hagytak jóvá. Az alábbiakban a Monitoring Bizottság által 2025-ben meghozott legfontosabb döntések összefoglalása olvasható.

10. írásbeli eljárás – a nagyprojektek (LSP) pályázati folyamatának módosítása

A Monitoring Bizottság az alábbi javaslatokról döntött:

1. HUSRB/23L/22/005 – Make River Tisa Great Again partnerség

A partnerség számára új benyújtási határidő került meghatározásra: **2025. március 31. 15:00**, amely időpontig frissített partnerségi összetétellel, az eddigi határozatoknak megfelelően nyújtható be az új pályázati űrlap.

21/2025 (01.29.) MB-határozat: a javaslat jóváhagyva, a potenciális vezető pályázó értesítése folyamatban.

2. HUSRB/23L/11/003 – JERICO, illetve HUSRB/23L/21/004 – SAGITTA

Mindkét kérelem jóváhagyásra került a 22/2025 (01.29.) MB-határozattal.

11. írásbeli eljárás – a 2014–2020 programidőszak Végleges Végrehajtási Jelentésének jóváhagyása

A Monitoring Bizottság megvitatta és jóváhagyta a 23/2025 (13.02.) MB-határozattal a 2014–2020-as időszakra vonatkozó Végleges Végrehajtási Jelentést (FIR), valamint annak Állampolgári

Összefoglalóját. A dokumentum a program teljesítményét, pénzügyi előrehaladását és a 2023–2024-es időszak főbb adatait összegzi.

12. írásbeli eljárás – szerződéskötés és projektmeghosszabbítások

1. HUSRB/OSI/001 – Hercegszántó–Backi Breg II stratégiai üzemeltetési projekt

A szerződéskötés megkezdésére irányuló javaslat jóváhagyva a 24/2025 (04.14.) MB-határozattal.

2. HUSRB/23R/12/047 – Best Wastewater projekt 8 hónapos hosszabbítási kérelme jóváhagyva a 25/2025 (04.14.) MB-határozattal.

13. írásbeli eljárás – a kiadások jogosultsági szabályainak frissítése

A Monitoring Bizottság jóváhagyta a 26/2025 (02.06.) MB-határozattal a jogosultsági útmutató frissítését, amely többek között az alábbi változásokat tartalmazza:

- elektronikus és elektronikus generált számlák kezelésének pontosítása,
- a személyzeti átalánylevonás alkalmazási feltételeinek kiegészítése,
- a magyar partnerek auditnaplójának módosítása bizonyos esetekben,
- a piaci árak ellenőrzésének pontosítása a nemzeti gyakorlatoknak megfelelően.

14. írásbeli eljárás – Világos határok projektmeghosszabbítás

HUSRB/23S/31/032 – Világos határok DKMT-ben című projekt 4 hónapos meghosszabbítási kérelme jóváhagyásra került a 27/2025 (25.07.) MB-határozattal.

4. Monitoring Bizottsági ülés (2025. szeptember 8.)

Az ülés online formában zajlott, két magyar oldali előkészítő egyeztetéssel. A Monitoring Bizottság:

- jóváhagyta a **2. Pályázati Felhívás** tartalmát,
- engedélyezte a felhívás megnyitását 2025. szeptember 15., beadási határidő 2025. december 15.,
- meghatározta az alábbi módosításokat:
 - partnerenként legfeljebb 3 pályázat nyújtható be,
 - az 1.1 és 2.2 célkitűzésekre vonatkozó maximális RSP keret: 850 000 EUR IPA,
 - tartaléklista készül a beérkező pályázatokból,
 - technikai aktualizálás a kiadások jogosultsági szabályaiban (terminológia, számok, állami támogatási plafonok).

A fentieket a 28/2025 (08.09.) MB-határozattal fogadták el.

15. írásbeli eljárás – projektmódosítási kérelmek és LSP döntés

A Monitoring Bizottság az alábbi meghosszabbításokat hagyta jóvá:

- **HUSRB/23R/11/052 – Bioforest** című projekt meghosszabbítása 8 hónappal a 29/2025 (28.10.) MB-határozattal.
- **HUSRB/23S/21/025 – INNOHUB** című projekt meghosszabbítása 6 hónappal és az indikátorcélérték-növeléssel a 30/2025 (28.10.) MB-határozattal.
- **HUSRB/23S/21/036 – COOLSCHOOL** című projekt meghosszabbítása 5 hónappal a 31/2025 (28.10.) MB-határozat szerint.
- **A HUSRB/23L/22/006 – Make River Tisa Great Again** LSP projekt esetében a döntést két beérkezett észrevétel miatt a Bizottság elhalasztotta.

16. írásbeli eljárás: Javaslatétel

- 1) Határozat a HUSRB/23L/22/006 számú, „Tegyük újra nagygyá a Tisza folyót” nagyszabású kérelemről – az eredetileg javasolt feltételekkel jóváhagyandó
- 2) A HUSRB/23S/21/050 ENAG projekt (4 hónappal történő) meghosszabbítására irányuló kérelem – jóváhagyandó
- 3) A HUSRB/23S/31/040 FAB2 projekt meghosszabbításának (6 hónappal) iránti kérelem - jóváhagyásra vár
- 4) A HUSRB/23R/11/006 ADAPTisa projekt (8 hónappal történő) meghosszabbítására irányuló kérelem - jóváhagyásra vár.

2.3. Koordináció

2.3.1. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz

A 2021-2027-es uniós költségvetési ciklusban a **TOP Plusz keretében** valamivel több, mint **107 milliárd forint** áll rendelkezésre településfejlesztési projektek végrehajtására, mely összegben a megyei jogú városok forrásai is szerepelnek.

A TOP Plusz jelentős fejlesztési forrásokat biztosít a települési önkormányzatok számára. A támogatott projektek döntő többsége az Önkormányzat tulajdonában álló nonprofit cég közreműködésével valósul meg. A **BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.** (a továbbiakban BKMFÜ) 2025-ben is folyamatos szakmai támogatást nyújtott a projektek előkészítésében, a támogatási kérelmek benyújtásában, a sikeres pályázatok projektmenedzsmentjében, valamint a fejlesztések megvalósításában a vármegye települési önkormányzatai számára.

A TOP Plusz program végrehajtása tekintetében a támogatási szerződések megkötése folyamatos volt, **2025-ben újabb 56 db szerződést, körülbelül 13,6 milliárd forint** összegben írtak alá a vármegyei települések vezetői.

A vármegyében beadott 403 db 112 Mrd Ft értékű pályázatból, a **BKMFÜ közreműködésével készült el 244 db támogatási kérelem, 52,4 milliárd forint összértékben.** Ebből 2025. évben került benyújtásra 27 db támogatási kérelem, 5,2 milliárd forint összeggel.

2.3.2. Magyar Falu Program

A **Magyar Falu Program** (a továbbiakban: MFP) a kistelepülések fejlesztésének egyik legfontosabb hazai finanszírozási eszköze, amely a helyi életminőség javítását, a vidéki népességmegtartó képesség erősítését és az alapvető önkormányzati szolgáltatások modernizációját célozza. Az MFP keretében a vármegyei települési önkormányzatok évről évre jelentős forrásokra pályázhatnak, különösen a közszolgáltatások fejlesztése, a közterületek rendezése, az intézményi infrastruktúra megújítása, valamint az önkormányzati feladatellátást segítő eszközbeszerzések területén.

Bács-Kiskun vármegyében az MFP keretében megvalósuló fejlesztések előkészítésében és lebonyolításában 2025-ben is meghatározó szerepet játszott a BKMFÜ, folyamatos szakmai támogatást biztosított a pályázatok összeállításában, a dokumentációk elkészítésében, valamint a megvalósítási szakasz projektmenedzsment-feladataiban. A szakmai közreműködésnek köszönhetően a települési önkormányzatok nagyobb biztonsággal és hatékonysággal tudták kihasználni a program nyújtotta fejlesztési lehetőségeket.

A vármegyében a BKMFÜ közreműködésével összesen 200 darab MFP-projekt valósul(t) meg, mintegy 2,5 milliárd forint értékben. Ezek a fejlesztések a helyi közszolgáltatások javításához, a települési infrastruktúra korszerűsítéséhez és a vidéki életminőség érezhető javításához járultak hozzá.

A **2025. év** különösen aktív időszak volt az MFP szempontjából: **a BKMFÜ támogatásával 34 új projekt került benyújtásra, összesen 510 millió forint értékben.**

Az MFP továbbra is kiemelt pillére a kistelepülések fejlődésének, és a BKMFÜ szakmai támogatása jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy Bács-Kiskun vármegye települései eredményesen tudjanak részt venni a programban, és élni tudjanak a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokkal.

2.3.3. Közös Agrárpolitika

A BKMFÜ 2025-ben az önkormányzatok vidékfejlesztési törekvéseit is aktívan támogatta a **Közös Agrárpolitika** új pályázati lehetőségeihez kapcsolódóan. A társaság összesen **10 darab pályázatot készített el települési önkormányzatok számára**. A benyújtott projektek összesített támogatási igénye megközelítette az **500 millió forintot**, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy a vármegye települései sikeresen kapcsolódjanak az új vidékfejlesztési ciklus forrásaihoz és hosszú távú fejlesztési céljaihoz.

2.3.4. Térségi fejlesztési tanácsokban való részvétel és munkaszervezeti feladatok ellátása

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény kiemelt feladatként határozza meg, hogy a vármegyei önkormányzat szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét. E jogszabályi kötelezettséghez kapcsolódva **az Önkormányzat 2025-ben is aktív szereplője volt a térségi fejlesztési együttműködéseknek.**

Az Önkormányzat két területi fejlesztési tanács munkájában vesz részt:

- **Duna–Tisza közti Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács (a továbbiakban: Homokhátsági Fejlesztési Tanács),**
- **Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács.**

A Homokhátsági Fejlesztési Tanács esetében a vármegyei önkormányzat nem csupán tagként, hanem a Tanács munkaszervezeteként is működik. Ez a szerep jelentős felelősséggel jár: a munkaszervezet gondoskodik a tanács működéséhez szükséges szakmai és adminisztratív háttér biztosításáról, az ülések előkészítéséről, a döntések előkészítő anyagainak összeállításáról, valamint a pályázati és fejlesztési tervek szakmai megalapozásáról. A 2025. évben elvégzett feladatokról részletesen a **7. pontban számolunk be.**

2025-ben az Önkormányzat szakmai kapacitásával mindkét tanács munkáját támogatta. A fejlesztési célok feltárása, a térségi érdekek összehangolása és a pályázati dokumentumok előkészítése során az Önkormányzat jelentős szerepet vállalt a térségek fejlesztési irányainak meghatározásában. A Homokhátsági Fejlesztési Tanács esetében a munkaszervezeti feladatok ellátása lehetővé tette, hogy a térség specifikus kihívásai – vízhiány, klímaváltozás, gazdaság szerkezeti sajátosságok – összehangoltan jelenjenek meg a fejlesztéspolitikai javaslatokban. A két fejlesztési tanács munkájában való részvétel hozzájárul ahhoz, hogy a térségi fejlesztések jól illeszkedjenek a vármegye stratégiai céljaihoz, és hogy a települési önkormányzatok számára elérhető fejlesztési források hatékonyan, egymást erősítve kerüljenek felhasználásra.

2.4. Különböző területfejlesztési szervezetekben, bizottságokban betöltött szerep

A vízgazdálkodási tanácsokról szóló 1587/2018. (XI. 22.) Korm. határozat szerint a Kormány, figyelemmel a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 5. §-ára, a vízgazdálkodás országos és részterületeit érintő vízgyűjtő gazdálkodási tervezésének szakmai és tudományos megalapozottsága, valamint a társadalmi részvétel biztosítása érdekében Területi Vízgazdálkodási Tanácsot, Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsot és Országos Vízgazdálkodási Tanácsot (a továbbiakban együtt: vízgazdálkodási tanács) hoz létre és működtet. A vízgazdálkodási tanács a Kormány véleményező, javaslattevő jogkörrel működő 25 konzultatív testülete. A vízgazdálkodási tanács a vízgazdálkodásért felelős miniszter részére feladatkörében véleményező, javaslattevő és tanácsadó tevékenységet is ellát.

A Korm. határozat 5. pont ba) alpontja szerint a területi vízgazdálkodási tanács tagja a vármegyei önkormányzatnak egy kijelölt képviselője. A Közgyűlés a 76/2019. (XII.13.) határozatával az **Alsó-Duna-völgyi Területi Vízgazdálkodási Tanácsba**, továbbá a 77/2019. (XII.13.) határozatával az **Alsó-Tisza-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanácsba** Rideg Lászlót, mint a közgyűlés elnökét delegálta az Önkormányzat képviseletében. A Közgyűlés 2024. október 8-i alakuló ülésén újra döntött a delegálás tárgyában, és 45/2024. (X.8.) határozata 2. pontja szerint dr. Kerényi János alelnököt jelölte ki.

Az **Alsó-Tisza-Vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács** Szakmai Bizottsága 2025-ben Kelebia település szennyvízkezelési programját véleményezte.

3. Turizmusfejlesztés

3.1. Érsekhalma-Nemesnádudvar-Sükösd kerékpárút megvalósítása

A TOP Plusz-1.1.3-21 számú, Helyi és térségi turizmusfejlesztés című felhívásra benyújtott TOP Plusz-1.1.3-21-BK1-2023-00027 azonosítószámú, „Érsekhalma-Nemesnádudvar-Sükösd Bács-Kiskun Vármegyei kiemelt kerékpárút megvalósítása” elnevezésű projekt (a továbbiakban: Projekt) 2024. I. negyedévében pozitív támogató döntésben részesült. 2024. április 11-én sor került a támogatási szerződés megkötésére, de csak 2024 szeptemberében visszamenőlegesen lett hatályba léptetve.

A Projekt indulását követően az Építési és Közlekedési Minisztérium (a továbbiakban: ÉKM) jelezte a konzorciumi partnerségbe való belépési szándékát, de a TOP Plusz-1.1.3 felhívás (továbbiakban: Felhívás) nem tette lehetővé az ÉKM belépését a pályázatba, mert nem szerepelt a támogatható szervezetek között sem az operatív programban, sem a Felhívásban.

2024 őszén az ÉKM a Magyar Közút Nonprofit Zrt.-t jelölte ki felelőssé, hogy a várható Felhívás módosítását és a konzorciumba való belépést követően a szervezet lássa el az építetói feladatokat.

A Felhívás módosítására 2025. január 17-én került sor, a konzorciumi tagként bevonható szervezetek listája kibővült az állami beruházásokért felelős miniszter által vezetett (GFO 311 kódszámú) minisztériummal, így az Önkormányzat felkereste az ÉKM-et annak érdekében, hogy megerősítést kapjon arra vonatkozóan, hogy továbbra is fennáll-e a minisztérium csatlakozási szándéka. A módosítás értelmében a csatlakozást követően az építetói feladatok ellátása is az ÉKM feladatkörét képezte volna, tekintettel arra, hogy a bevonható szervezetek között nem szerepelt a Magyar Közút Nonprofit Zrt.

2025. május 7-én egy újabb felhívásmódosítás lépett hatályba, mely során a Magyar Közút Nonprofit Zrt. bekerült a konzorciumba bevonható szervezetek listájába. 2025. május 14-én megérkezett az ÉKM értesítése arra vonatkozóan, hogy továbbra is részt kíván venni a Projektben, mint költséget el nem számoló konzorciumi partner, illetve kezdeményezte a Magyar Közút Nonprofit Zrt. felvételét is a konzorciumi partnerek közé. Az építetói feladatokra pedig hivatalosan is a Magyar Közút Nonprofit Zrt.-t jelölte ki. Ezzel megindultak a konzorciumi megállapodás és a költségvetés módosítására irányuló egyeztetések.

Az új konzorciumi megállapodás, ezzel együtt a támogatási szerződés módosításának benyújtására 2025. november 13-án került sor.

2025. májusában érkezett értesítés arra vonatkozóan, hogy az operatív program 2022. decemberében lezajlott elfogadási folyamatai során jelentős kiegészítések történtek mind az operatív programban, mind a kiválasztási kritériumok esetében, a támogatási kérelmek újraértékelése vált szükségessé az elszámolhatóság érdekében. Ez a folyamat a Projektet is érintette. A Projektet is érintő újraértékelést

hiánypótlás formájában kellett teljesíteni, amelynek a konzorcium határidőben eleget tett. 2025. június 11-én a Projekt támogatási kérelme ismét jogosult döntést kapott.

Tekintettel a Projektben lezajló nagy volumenű változásokra, az eredetileg 2025. augusztus 31-re jelölt első mérőföldkő teljesítésére a konzorciumnak nem volt lehetősége, ezt az Irányító Hatóság felé egy akadályközlő levél formájában jelezte. A támogatási szerződésmódosítás beküldésével egyidejűleg kijelölésre került az 1. mérőföldkő új dátuma, amely 2027. december 31-re módosult.

A műszaki tervek elkészítése érdekében az Önkormányzat még 2024. őszén felvette a kapcsolatot az Országos Vízügyi Főigazgatósággal annak érdekében, hogy az általuk korábban készített terveket a rendelkezésére bocsátsa, ezzel alapot képezve a további tervezésnek. 2025. tavaszán megtörtént a tervek átadása, melyek megküldésre kerültek a Magyar Közút Nonprofit Zrt. munkatársai számára is, hogy beépítsék annak eredményeit a tervezési diszpozícióba.

A konzorciumban betöltött szerepek szerint a Magyar Közút Nonprofit Zrt. építettként vesz részt a Projekt megvalósításában, így a tervezési és kivitelezési feladatok ellátása is hozzá tartozik. 2025. november 5-én érkezett levelükben arról tájékoztattak, hogy tervezési szerződést kötöttek az UTIBER Közúti Beruházó Kft.-vel. Levelükben arról is tájékoztattak, hogy a Konzorciumi Megállapodásban rögzített, általuk elfogadott költségvetés és a tervezési szerződésben meghatározott díj között forráshiány mutatkozik. Mivel egyik konzorciumi partner sem rendelkezik a hiány pótlásához szükséges többletforrással, ezért a tervezésre vonatkozó beszerzési eljárás ismételt lebonyolítását javasoltuk a Magyar Közút Nonprofit Zrt. részére.

A 2024. szeptember 26-án benyújtott 1. időközi kifizetési kérelmet 2025 szeptemberében fogadta el a Közreműködő Szervezet.

2025. június 13-án benyújtásra került a 2., illetve 2025. szeptember 26-án a 3. időközi kifizetési kérelem az EPTK felületen, melyek jóváhagyásáról mindkét esetben 2025 októberében küldött tájékoztatást a Közreműködő Szervezet.

3.2. Bor Bagoly Présház működése

Az Önkormányzat közösen nyújtott be támogatási kérelmet Császártöltés Község Önkormányzatával a TOP-1.2.1-16 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés felhívásra, amelynek keretében 71.057.014 forint vissza nem térítendő támogatást nyertünk el. A projekt célja egy tematikus borturisztikai útvonal kialakítása volt a Sváb Sarok településein (Hajós, Császártöltés, Nemesnádudvar, Érsekhalma), amely a térség borturisztikai kínálatának bővítését és a látogatószám növelését szolgálja. A projekt részeként létrejött a **Bor Bagoly** pince Nemesnádudvaron, amely borturisztikai központként működik. A fejlesztés 2023. június 30-án fizikailag lezárult, ugyanakkor **2028. december 31-ig fenntartási kötelezettség alatt áll.**

A Bor Bagoly Présház 2025-ben is folyamatos nyitva tartás (270 nap/év) mellett szolgálta ki a Nemesnádudvarra érkező vendégeket, mint a település turisztikai központja és információs pontja. A helyszín látogatóbarát környezetben biztosított naprakész tájékoztatást a település és a Sváb sarok látnivalóiról, programlehetőségeiről. A Bor Bagoly különleges helyszínként működött a település rendezvényei során is, amelyeken tavasztól késő ősziig nyitva állt a látogatók előtt. A Pincemajális, a Vadgasztro Fesztivál, az Újborfesztivál, a Márton-napi fesztivál alkalmával a vendégek kulturális és gasztronómiai programokon vehettek részt, miközben a présház bemutatta a helyi értékeket és tradíciókat.

A Présház 2025 során helyszínt biztosított számos egyéni és közösségi esemény számára is. Családi rendezvények, gyermekfoglalkozások, borkóstolók és csapatépítő tréningek váltak a Bor Bagoly

részeivé. Kiemelt jelentőségű események közé tartozott a Vármegye Bora választás, amely 2025-ben különleges elemmel bővült, első alkalommal választották meg a vármegye pezsgőjét is. Az esemény során a térség legkiválóbb borait és pezsgőjét díjazták. A helyszíni programok interaktív lehetőségekkel bővültek, ahol a vendégek VR szemüvegekkel ismerhették meg a vármegye kulturális örökségét, míg a gyerekek és családok a modern technológiával átszőtt élmények részesei lehettek.

Jelen pillanatban is zajlik a Sváb sarok érték- és élményfeltárása, amely magában foglalja a látnivalók és programok összegyűjtését, valamint ezek összefogását. Elkészült egy **turisztikai kiadvány**, amely átfogóan bemutatja a Sváb sarok településeinek, civil szervezeteinek és intézményeinek programjait. A projekt keretében egy összehangolt rendezvénynaptár is készült, amely megkönnyíti a látogatók számára a térség programlehetőségeinek megismerését és tervezését.

A Présházban alkalmazott modern eszközök, mint a VR szemüvegek, a fejlesztett turisztikai applikációk és Pepper, a humanoid robot, továbbra is aktív szerepet játszanak a vármegye bemutatásában, illetve ez a két innovatív eszköz Bács-Kiskun vármegye több településének rendezvényén is megfordult a 2025-ös év alatt.

3.3. A térségi jelentőségű kerékpárutak tervezése

Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. – a jelenlegi nevén Aktív Magyarország Fejlesztési Központ - (a továbbiakban: AMFK) a térségi jelentőségű kerékpárutak előkészítéséről szóló 1726/2020. (X.30.) Korm. határozat 1. pontja értelmében 2020. december 21-én az AOFK_T/82-1/2020. iktatószámú Támogatói Okirat alapján 151.000.000 forint támogatásban részesítette a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatalt (a továbbiakban: Hivatal), hogy a vármegyében elkészüljenek a leginkább hiányzó kerékpáros útvonalak engedélyes és kiviteli tervei, valamint beszerzésre kerüljenek a jogerős építési engedélyek.

„A térségi jelentőségű kerékpárutak tervezése – Bács-Kiskun megye” című, hazai finanszírozású projekt keretében mindegyik kerékpárút-tervezési szakasz sikeresen lezárult, jogerős építési engedéllyel rendelkezik. A projekt keretében **elkészültek és jogerős építési engedéllyel rendelkeznek** a következő szakaszok:

- Lakitelek–Szentkirály – jogerős építési engedéllyel rendelkezik,
- Tataháza–Bácsalmás – jogerős építési engedéllyel rendelkezik,
- Tass–Dunavecse – jogerős építési engedéllyel rendelkezik,
- Kunszentmiklós–Tass – jogerős építési engedéllyel rendelkezik,
- Császártöltés–Halom – a jogerős építési engedély megszerzése 2025-ben megtörtént.

A Támogatói Okirat a befejezési határidő tekintetében a Hivatal kezdeményezésére többször módosításra került, a megvalósítási határidő 2025. május 22., ennek megfelelően a projekt záró szakmai beszámolója elkészült, és megküldésre került az AMFK részére.

A **Lakitelek–Szentkirály** szakaszra vonatkozóan 2025 júliusában megállapodás jött létre a Hivatal és Lakitelek Önkormányzata között. A megállapodás értelmében a Hivatal térítésmentesen átadta a teljes tervdokumentáció szerkeszthető és nem szerkeszthető állományait, valamint az érintett szakaszra vonatkozó építetési jogot. Lakitelek Önkormányzata a kerékpárút megvalósításához 282 millió forint támogatást nyert, így az építési engedély jogosultjaként jogosult a beruházás előkészítésére és lebonyolítására.

3.4. Aktív turisztikai fejlesztések

3.4.1. Vajas-fok aktív víziturizmusának fejlesztése

A TOP_Plus-6.1.4-23-BK2-2024-00002 azonosítószámú, Vajas-fok aktív víziturizmusának fejlesztése elnevezésű projekt (a továbbiakban: Projekt) támogatási kérelme 2024. szeptemberében került benyújtásra. A támogatási döntés 2025. április 4-én érkezett meg, mely értelmében 650.000.000 forint összegű, 100% intenzitású támogatásban részesült a kérelem.

A Projekt konzorciumi formában valósul meg melynek tagjai:

- Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata (konzorciumvezető)
- Magyar Kajak-Kenu Szövetség
- Bátya Község Önkormányzata
- Miske Község Önkormányzata
- Dusnok Község Önkormányzata
- Sükösd Nagyközség Önkormányzata
- Érsekcsanád Község Önkormányzata

A Projekt célja egy **víziturisztikai hálózat kialakítása a Vajas-fokon**, mely a térség már meglévő attrakcióit kiegészítve egy komplex kínálati csomag kialakítását teszi lehetővé. Az útvonal biztonságos vízre szálló helyek kialakítását, valamint vízitúra pihenőhelyek létesítését, illetve a vízitúrák lebonyolításához szükséges eszközök beszerzését foglalja magába.

A támogatási szerződés 2025. július 21-én lépett hatályba, ezzel elkezdődött a támogató döntés szerinti projektfejlesztés. Ennek során a konzorcium feladata a Projekt műszaki tartalmának pontosítása, illetve a költségvetési sorainak alátámasztása. A projektdokumentáció az év végén benyújtásra került a közreműködő szervezeti feladatokat ellátó Magyar Államkincstár részére. A projektfejlesztést egy támogatási szerződésmódosítás zárja majd, és ezt követően indul a Projekt tényleges megvalósítása.

3.4.2. Duna-völgyi kalandozások Dél-Bácsban

A TOP_Plus-6.1.4-23-BK2-2024-00003 azonosítószámú, Duna-völgyi kalandozások Dél-Bácsban elnevezésű projekt (a továbbiakban: Projekt) támogatási kérelme 2024. decemberében került benyújtásra. A támogatási döntés 2025. május 15-én érkezett meg, mely értelmében 650.000.000 forint összegű, 100% intenzitású támogatásban részesült a kérelem.

A Projekt konzorciumi formában valósul meg melynek tagjai:

- Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata (konzorciumvezető)
- Császártöltés Község Önkormányzata
- Hajós Város Önkormányzata
- Érsekhalma Község Önkormányzata
- Nemesnádudvar Község Önkormányzata
- Sükösd Nagyközség Önkormányzata
- Érsekcsanád Község Önkormányzata
- Baja Megyei Jogú Város Önkormányzata

A Projekt célja egy **víziturisztikai hálózat kialakítása a Duna-völgyi főcsatorna Császártöltés és Baja közötti szakaszán**, mely a térség már meglévő attrakcióit kiegészítve egy komplex kínálati csomag kialakítását teszi lehetővé. Az útvonal biztonságos vízre szálló helyek kialakítását, illetve vízitúra pihenőhelyek létesítését, továbbá **Érsekhalmán egy erdőfürdő** ösvény kialakítását foglalja magába.

A támogatási szerződés 2025. július 21-én lépett hatályba, ezzel elkezdődött a támogató döntés szerinti projektfejlesztés. Ennek során a konzorcium feladata a Projekt műszaki tartalmának pontosítása, illetve a költségvetési sorainak alátámasztása. A projektdokumentáció 2026. év elején kerül benyújtásra közreműködő szervezeti feladatokat ellátó Magyar Államkincstár részére. A projektfejlesztést egy támogatási szerződésmódosítás zárja majd, és ezt követően indul a Projekt tényleges megvalósítása.

3.4.3. Vízre a Homokháton – Lapátos kalandok

A TOP_Plusz-6.1.4-23-BK2-2024-00005 azonosítószámú, Vízre a Homokháton – Lapátos kalandok elnevezésű projekt (a továbbiakban: Projekt) támogatási kérelme 2025. február 13-án került benyújtásra. A támogatási döntés 2025. június 13-án érkezett meg, mely értelmében 680.000.000 forint összegű, 100% intenzitású támogatásban részesült a kérelem.

A Projekt konzorciumi formában valósul meg melynek tagjai:

- Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata (konzorciumvezető)
- Szabadszállás Város Önkormányzata
- Fülöpszállás Község Önkormányzata
- Soltszentimre Község Önkormányzata
- Akasztó Község Önkormányzata
- Kiskőrös Város Önkormányzata
- Kecel Város Önkormányzata

A Projekt célja egy **6 állomásos víziturisztikai attrakció létrehozása a Duna-völgyi főcsatorna Szabadszállás és Kecel közötti szakaszán**, mely a térség már meglévő látnivalóit, természeti értékeit kiegészítve egy komplexebb kínálati csomag kialakítását teszi lehetővé. Az útvonal biztonságos vízre szálló helyek kialakítását, illetve vízitúra pihenőhelyek létesítését foglalja magában.

A támogatási szerződés 2025. július 22-én lépett hatályba, ezzel elkezdődött a támogató döntés szerinti projektfejlesztés. Ennek során a konzorcium feladata a Projekt műszaki tartalmának pontosítása, illetve a költségvetési sorainak alátámasztása. A projektdokumentáció 2026. év elején kerül benyújtásra közreműködő szervezeti feladatokat ellátó Magyar Államkincstár részére. A projektfejlesztést egy támogatási szerződésmódosítás zárja majd, és ezt követően indul a Projekt tényleges megvalósítása.

3.4.4. GirbegurBácska – Kerekezz Bácska hullámain szabadon

A TOP_Plusz-6.1.4-23-BK2-2025-00004 azonosítószámú, GirbegurBácska – Kerekezz Bácska hullámain szabadon aktív turizmus fejlesztése az EuroVelo13 kerékpárút-nyomvonal mentén Bács-Kiskun vármegyében elnevezésű projekt (a továbbiakban: Projekt) támogatási kérelme 2025. február 13-án került benyújtásra. A támogatási döntés 2025. június 13-án érkezett meg, mely értelmében 649.976.636 forint összegű, 100% intenzitású támogatásban részesült a kérelem.

A Projekt konzorciumi formában valósul meg, amelynek tagjai:

- Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata (konzorciumvezető)
- Kelebia Község Önkormányzata
- Bácsalmás Város Önkormányzata
- Gara Községi Önkormányzat
- Csátalja Község Önkormányzata
- Bácsborsód Községi Önkormányzat
- Felső-Bácskai és Homokháti Értékmegőrző Natúrpark Egyesület
- Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség

A fejlesztési alapvető célja az **EuroVelo 13 kerékpárút-nyomvonal mentén a turisztikai vonzerő jelentős növelése**, a térség gazdag természeti és kulturális örökségének hatékony kihasználásával, ezzel egyidejűleg hozzájárulva a helyi gazdaság fellendítéséhez.

A Projekt keretén belül kerékpáros megállópontok kerülnek kialakításra az Eurovelo 13 kerékpárútvonal mentén az aktív turisztikai hálózat fejlesztésével. A fejlesztések kifejezetten a kerékpáros turizmus infrastruktúráját, szolgáltatásait és átjárhatóságát erősíti.

A megállópontok és az **útvonalhálózat fejlesztése** során több, egymáshoz kapcsolódó kerékpárosbarát elem valósul meg. A Projekt keretében megállóhelyek és pihenőhelyek építése, történik, továbbá fedett kerékpártárolók kerülnek kialakításra. A fejlesztés része egy kerékpáros tanösvény létrehozása, valamint tájékoztató és információs táblák kihelyezése. A megállópontokon túl a projekt keretében **további, kifejezetten kerékpárturisztikai funkciót betöltő attrakciók** is létesülnek az útvonal mentén, amelyek hozzájárulnak a teljes hálózat egységes, magas színvonalú kerékpáros élményének megteremtéséhez, és erősítik a térség szerepét az országos jelentőségű aktív turisztikai hálózatok rendszerében.

A támogatási szerződés 2025. július 22-én lépett hatályba, ezzel elkezdődött a támogató döntés szerinti projektfejlesztés. Ennek során a konzorcium feladata a Projekt műszaki tartalmának pontosítása, illetve a költségvetési sorainak alátámasztása. A projektdokumentáció 2026. év elején kerül benyújtásra közreműködő szervezeti feladatokat ellátó Magyar Államkincstár részére. A projektfejlesztést egy támogatási szerződésmódosítás zárja majd, és ezt követően indul a Projekt tényleges megvalósítása.

3.5. Turisztikai marketing

A beszámolóval érintett időszakban az Önkormányzat **Tiszaug településhez kapcsolódóan készített marketingstratégiát**. A stratégia célja az volt, hogy a település számára olyan egyedi, helyi adottságokra építő promóciós tervet dolgozzon ki, amelyek segítik a település gazdasági fejlődését, turisztikai vonzerejének növelését és fenntartható növekedését.

A marketingstratégia keretében nagy hangsúlyt kapott a helyi természeti és kulturális értékek bemutatása, a helyi közösségek bevonása, valamint a célzott kommunikációs kampányok kidolgozása. A stratégia a modern kommunikációs eszközökre és platformokra épült, biztosítva a széles körű elérést és az érintett célcsoportok aktivizálását. A tervek megvalósítása elősegítette a települések közötti együttműködés erősítését és a vármegye egységes imázsának építését.

Nem csak stratégiák kidolgozásában vettünk részt, hanem a megvalósítási szakaszba lépő fejlesztésben is aktívan közreműködünk. A **„Komplex turisztikai fejlesztés Lakiteleken”** című projektben feladatunk a turisztikai attrakció kommunikációs és látogatóélmény-elemeinek kialakítása, többek között: a teljes táblarendszer tervezése és kihelyezése, az attrakció történetének („meséjének”) kidolgozása, imázsfilm készítése, influencer kampány lebonyolítása, fizetett online hirdetések kezelése, sajtótanulmányút szervezése, valamint szóróajándékok elkészítése.

4. Gazdaságfejlesztés és foglalkoztatásösztönzés

4.1. Paktum Plusz

Az Önkormányzat – konzorciumban a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatallal és a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatallal – 2022. január 14-én támogatási kérelmet nyújtott be a TOP_Plusz-3.1.1-21 kódszámú „Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című pályázati felhívásra. A „Bács-Kiskun megyei **Paktum Plusz**” című projekt célja, hogy a korábbi, a TOP-

5.1.1-15-BK1-2016-00001 azonosító számú, „Együttműködés a helyben foglalkoztatásért – Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködés” című programmal létrehozott, és az új projekt keretében megújított, egész vármegyére kiterjedő foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, partnerségek hozzájussanak azon forrásokhoz, melyek segítségével - kialakított stratégiájuk mentén - képzési és foglalkoztatási programjaikat megvalósíthatják és koordinálhatják a vármegye gazdaság- és foglalkoztatás fejlesztéseit.

A TOP_Plusz-3.1.1-21-BK1-2022-00001 azonosító számú támogatási kérelem (a továbbiakban Projekt) támogatásban részesült a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság 2022. március 4-i értesítése értelmében.

A Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal a megvalósítás első lépéseként elkészítette a **vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégiát**, melynek széleskörű társadalmi vitája 2023. március 22-ig tartott, és amelyet a 17/2023. (IV.28) határozatával fogadott el a Közgyűlés. A dokumentum megalapozza a következő öt év szakpolitikai fejlesztéseinek irányát és tervét. A vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia felülvizsgálata megkezdődött a 2025. évben, amelyet az Önkormányzat saját teljesítés keretében valósít meg.

A korábbi **gazdaságfejlesztési és foglalkoztatás-ösztönzési együttműködések** megújítása a 2023. március 28-i Irányító Csoport ülésen végéhez ért, megalakult az új Paktum Plusz Szervezet, amelybe a szándék- és belépési nyilatkozatok alapján az önkéntes tagság beléptetése folyamatos. A **Paktum Plusz Szervezet** a TOP_Plusz-3.1.1-21 kódszámú, „Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” tárgyú felhívás 2.3 pontja szerint a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés tagjai az adott vármegyében működő vármegyei, megyei jogú városi és érintett helyi önkormányzatok, kormányhivatalok, kereskedelmi és iparkamara, szociális partnerek (munkavállalói és munkáltatói érdekképviseltek), vármegyei és helyi szinten meghatározó munkáltatók érdekképviselője, Vármegyei felzárkózási fórum.

A Paktum Plusz Szervezet tagjai 2025. év végén:

1. Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal
2. Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata
3. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
4. Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara
5. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatósága
6. Főplébániai Karitás Alapítvány
7. BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
8. Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete
9. Bajai Szakképzési Centrum
10. Kecskeméti Szakképzési Centrum
11. Kiskunhalasi Szakképzési Centrum
12. Bács-Kiskun Vármegyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
13. Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács
14. Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Vármegyei Szervezete
15. Bács-Kiskun Vármegyei Felzárkózási Fórum
16. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata
17. Baja Megyei Jogú Város Önkormányzata
18. Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület
19. Kolon Menti Leader Egyesület

Az **Irányító Csoport** felel a Bács-Kiskun Vármegyei Foglalkoztatási és Gazdaságfejlesztési együttműködési megállapodásban (a továbbiakban: Megállapodás) foglaltak végrehajtásáért. Ennek keretében kidolgozza a Megállapodás éves munkaprogramját és költségvetését, valamint koordinálja azok végrehajtását az érintett szervezetek között. Ülésein rendszeresen beszámol a munkaprogram és a költségvetés teljesítéséről, illetve a következő időszakra vonatkozó elképzelésekről. Munkájával támogatja a térségi partnerségi kapcsolatok fejlődését, ellenőrzi és monitorozza a megvalósítás

folyamatait, továbbá nyomon követi, véleményezi és értékeli az eddigi projekteket, valamint a munkaprogram és a költségvetés teljesülését. Az Irányító Csoport jóváhagyja a Paktum Plusz Iroda beszámolóit, és elbírálja a Megállapodáshoz csatlakozni kívánó új partnerek csatlakozási szándékát.

Az Irányító Csoport **szavazati joggal** rendelkező tagjai a mindenkor hatályos TOP_PLUSZ-3.1.1-21-BK1-2022-00001 Támogatási Szerződésben szereplő Kedvezményezett és Konzorciumi tag(ok) képviselői 1-1 fővel, azaz Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal képviselője és Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata képviselője. (A Hivatal 2025. június 5. napján kilépett a Projektből, a vállalt feladatait az Önkormányzat vette át.)

Az Irányító Csoport ülésén **tanácskozási joggal** vehetnek részt az állandó meghívottak, azaz a Paktum Plusz Szervezet tagjai és a Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság.

Az **Irányító Csoport** módosított ügyrendje alapján írásbeli döntéshozásra került sor 2025 februárjában, amely keretében 2024. évi beszámoló, a 2025. évi munka- és költségterv is elfogadásra került.

A **Paktum Plusz Szervezet** 2025. szeptember 19-én ülésezett, melynek keretében a tagok tájékoztatást kaptak a Projekt keretében eddig megvalósított tevékenységekről és az elért eredményekről. Az ülés keretében egy előadásra is sor került, melynek témája "Helyi értékekből haszon – Belső erőforrásokra alapozott, „érték, tudás, közösség” vezérelte kezdeményezések hogyan segíthetik településeink, vállalkozásaink fejlődését". Az ülés zárásaként pedig kerekasztal beszélgetés zajlott a „Közösségből gazdasági modell: Hogyan épülnek helyi erők a Bács-Kiskun vármegyei fi200 klubok?” témakörben.

A Projekt keretében a beszerzendő **informatikai eszközök** megvásárlására közbeszerzési eljárást indítottunk, amely 2025-ben lezárult. A beszerzés tárgyát mobil és fix munkaállomások, valamint egy multifunkciós nyomtató és az ezekhez kapcsolódó tartozékok képezték. A közbeszerzési eljárás eredményeként a szerződést 2025. március 14-én kötöttük meg, az eszközök leszállításának határideje 2025. április 14. volt. A megkötött szerződés teljesítése során két rész esetében a Szállító nem tudta valamennyi eszközt leszállítani, ezért a hiányzó eszközök beszerzéséhez újabb közbeszerzési eljárás lefolytatása vált szükségessé, ehhez kapcsolódóan a műszaki tartalom összeállítása megvalósult és az előzetes piaci konzultáció megkezdődött, lezárása és az eljárás lefolytatása 2026. évben történik meg.

Az alábbi **vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok** elkészítésére irányuló közbeszerzési eljárás lefolytatásra került 2025-ben:

- Bács-Kiskun Vármegye Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Terve,
- Bács-Kiskun Vármegye Marketing Stratégiája,
- Bács-Kiskun Vármegye Községi Energia Fejlesztési Terve,
- Bács-Kiskun Vármegye Körforgásos Gazdaság Stratégiája.

A vármegyei szintű stratégiák beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárás dokumentációját érintő folyamatba épített vizsgálat eredményeként a Magyar Államkincstár támogathatósági, elszámolhatósági és műszaki szempontú feltétellel támogató nyilatkozatot, a Nemzeti Fejlesztési Központ Közbeszerzési Felügyeletért Felelős Helyettes Államtitkárság feltétellel támogató tartalmú nyilatkozatot állított ki. Az előírt feltételekkel kapcsolatosan a dokumentáció módosításra került és 2025. március 20. napján megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjában és a Közbeszerzési Értesítőben is. A közbeszerzési eljárás lezárásra került, az eljárás eredményeként a vállalkozási szerződések hatályba lépése három rész esetében 2025. szeptember 1. napján történt, egy rész esetében (Bács-Kiskun Vármegye Körforgásos Gazdaság Stratégiája) az egyik Ajánlattevő jogorvoslati eljárás lefolytatását kezdeményezte, melynek eredményeként a Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati kérelmet elutasította 2025. november 10. napján kelt határozatában, így a „Bács-Kiskun Vármegye Körforgásos Gazdaság Stratégiája” vonatkozásában a vállalkozási szerződés 2025. november 12. napján lépett hatályba.

Az ágazati stratégiai dokumentumok elkészítésének szakmai munkái 2025 őszén megkezdődtek, melynek keretében elkészültek a részletes munkatervek, továbbá a helyzetfeltáráshoz szükséges

adatgyűjtések, fókuszcsoporthos interjúk és az ezekhez kapcsolódó műhelymunkák egy része 2025 második félévében megvalósult, míg a fennmaradó tevékenységek 2026 első negyedévében kerülnek lebonyolításra.

A következő **vármegyei szintű stratégiai dokumentumok** elkészítésére irányuló műszaki szakmai specifikáció elkészítése valósult meg, a közbeszerzési eljárás 2026. évben valósul meg:

- Bács-Kiskun Vármegye Fenntartható Logisztikai Terve (2027-2040),
- Bács-Kiskun Vármegye Aktív Turisztikai Piacszerzési Stratégiája.

A **Bács-Kiskun vármegyei foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia felülvizsgálata** 2025-ben megkezdődött, amelyet az Önkormányzat saját hatáskörben valósít meg. A stratégia helyzetelemző részének megalapozása érdekében adatszolgáltatás került bekérésre a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivataltól, továbbá megtörtént a Központi Statisztikai Hivatal releváns adatsorainak feldolgozása és elemzése. A felülvizsgálati folyamat részeként bevonásra került a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatósága. A kamarák részére összeállított kérdőív célja a foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztés stratégiai irányaira, valamint a közeljövőben tervezett programokra vonatkozó tapasztalatok, vélemények és javaslatok összegyűjtése volt. A kamarák együttműködésével párhuzamosan felmérés valósult meg a gazdasági szereplők körében annak érdekében, hogy a jövőbeni gazdaságfejlesztési együttműködések és támogatási konstrukciók megalapozottan, a helyi igényekre építve kerüljenek kialakításra. A települési önkormányzatok partneri bevonása és a településvezetői vélemények becsatornázása érdekében külön kérdőív került összeállításra, amelynek kitöltéséhez az önkormányzatok együttműködését kértük.

A **helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása** projektelem keretében 2025. április 1. napjától kezdődően folyamatosan megrendezésre kerülnek a **fi200 klub** rendezvények. A fi200 klub egy hosszú távú értékteremtés iránt elkötelezett kapcsolatépítő közösség, amely rendszeres együttműködési platformot biztosít a Bács-Kiskun vármegyében működő gazdasági, állami, önkormányzati, civil és egyházi szereplők számára. A klub célja, hogy a résztvevők megosszák kapcsolati tőkéjüket, és lokális, egymást kiegészítő együttműködésekben keresztül erősítsék egymás működését. A fi200 klub víziója egy olyan vármegyei sikerközösségi hálózat létrehozása, amely értékalapú együttműködésre építve váltja fel a kizsákmányoláson alapuló működési modelleket. Az együttműködések hozzájárulnak a helyi gazdaság megerősítéséhez. Kiemelt szerepet kap a helyi termékek és szolgáltatások előnyben részesítése, valamint a rövid ellátási láncok erősítése. A fi200 klub ebben a folyamatban strukturált, támogató háttérrel biztosít, miközben az Önkormányzat kezdeményező és mintateremtő szerepet tölt be. 2025. évben 2 db klub alakult meg: Sváb-sarok fi200 klub és Bácsalmási fi200 klub, és összesen 15 alkalommal került sor klubrendezvény megtartására a 2025-ös évben. A Sváb-sarok fi200 klubnak 2025. év végéig 28 tagja van, a Bácsalmási fi200 klubnak szintén 28 tagja van.

A **foglalkoztatást elősegítő tevékenységek** projektelem esetében külső szolgáltató kiválasztása történt meg, a szolgáltatás 2025. augusztus 1. napán kezdődött meg. A foglalkoztatást elősegítő tevékenységek célja a 30 feletti inaktív személyek és az 50 év feletti álláskeresők munkaerőpiaci visszatérésének támogatása azokban a járásokban, ahol az inaktivitás aránya a vármegyei átlag feletti. A program célzott felkutatással és toborzással éri el a célcsoportot, majd egyéni fejlesztési tervek mentén személyre szabott mentorálást és tanácsadást biztosít. A szolgáltatások fókuszában a munkavállalást akadályozó tényezők feltárása, a motiváció erősítése, valamint az alapvető készségek és kompetenciák fejlesztése áll. Kiemelt szerepet kap az álláskeresői technikák, az önéletrajz-készítés és az állásinterjúra való felkészítés. A program aktív kapcsolatépítést folytat a helyi munkáltatókkal, feltárja a reális foglalkoztatási lehetőségeket, és közvetíti az ügyfeleket az állások felé. A sikeres elhelyezkedést követően utókövetéssel és beilleszkedést segítő támogatással járul hozzá a tartós munkában maradáshoz.

A szolgáltatás Bács-Kiskun vármegye azon járásaiban valósul meg, ahol a 2022. évi adatok alapján a járási szintű inaktivitási arány meghaladja az adott vármegye inaktivitási arányát:

- Bajai járás,
- Bácsalmási járás,

- Jánoshalmi járás
- Kalocsai járás,
- Kiskunhalasi járás,
- Kiskunmajsai járás,
- Kunszentmiklósi járás.

A fenti járásokban a szolgáltatások biztosításával 2025. december 31-i adatok alapján 161 fő inaktív személy és 42 fő 50 év feletti álláskereső került bevonásra.

2025. évben 9 db elszámolás került benyújtásra, melyből 1 db technikai jellegű volt a Hivatal projektből való kilépése okán. A további 8 db elszámolásból 6 db került elfogadásra 2025. évben, összesen 674.831.305.- forint értékben, 2 db elszámolás bírálata 2026. évben történik meg. A projekt likviditása érdekében a vonatkozó jogszabályok és szabályzatok értelmében éves likviditási terv alapján az adott évre vonatkozóan kerül lehívásra előleg, 2025. évben 49.003.148 forint.

5. Területrendezési feladatok

5.1. Véleményezési jogkör gyakorlása

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII.15.) Kormányrendelet 64. §-ában foglaltak szerint a 2025. év során az alábbi önkormányzatok esetében merült fel településrendezési eszközökre vonatkozó módosítási eljárás keretében véleményezési jogköre az Önkormányzatnak:

- Egyszerűsített eljárás keretében: Hajós, Ladánybene, Dunaszentbenedek, Helvécia, Tiszakécske, Vaskút, Hajós, Bátya, Tázlár Kecel, Helvécia, Kaskantyú, Nagykőrös, Jánoshalma, Tass, Géderlak, Dabas, Jakabszállás, Nyárlőrinc, Balotaszállás, Apostag, Szabadszállás, Érsekcsanád, Miske, Baja, Bugyi, Dabas, Zsana Móricgát, Dabas, Akasztó, Kunfehértó, Kelebia, Kecskemét, Kiskunmajsa, Kiskunhalas, Pirtó.
- Általános eljárás keretében: Akasztó, Fülöpháza, Kiskunhalas, Tabdi.

A fent hivatkozott kormányrendeletben foglaltak alapján Fülöpháza és Kerekegyháza új településtervének elkészítéséhez kapcsolódóan látott el az Önkormányzat véleményezési feladatot 2025-ben.

5.2. Bács-Kiskun vármegyei területrendezési terv

A Bács-Kiskun vármegyei területrendezési tervet a Közgyűlés 2/2024 (II.26.) rendeletével fogadta el, mint a vármegye területrendezési tervéről szóló új szabályozást, amelyet érintően a 2025. évben egy közgyűlési határozat született a lentebb részletezettek alapján.

A 2025. évben a közgyűlés a 56/2025. (XI.28.) számú határozatával döntött a vármegyei területrendezési tervet érintő a területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV.8.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti beillesztési és b) pontja szerinti pontosítási területrendezési hatósági eljárás lefolytatásához szükséges egyetértő nyilatkozat kiadásáról az alábbiak szerint.

A MAVIR Zrt. a „Szolnok OVIT-Sándorfalva, Albertirsa-Törökfői, Törökfői-Sándorfalva közös oszlopsonon haladó 400kV-os távvezetékek és hírközlési összeköttetésének létesítése” és a „Szolnok OVIT-Sándorfalva 400 kV-os távvezeték és optikai összeköttetés beforgatása Törökfői állomásba” beruházások megvalósítását tervezi.

A tervezett távvezetékek létesítése a villamosenergetikai beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé és a beruházások kiemelten közérdekű beruházássá nyilvánításáról szóló 328/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének és 2. mellékletének 9. pontja alapján **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházással összefüggő ügy.**

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.06.) Kormányrendelet 7. mellékletének II. A) 1.2.1.13. sora a tervezett beruházással létrejövő **400 kV-os átviteli hálózati távvezetéseket országos jelentőségű elemnek** minősíti, melyet **az Országos Területrendezési Tervben**, valamint érintettség esetén a kiemelt térségi és **vármegyei területrendezési tervben is szerepeltetni kell.**

A projektekkel érintett távvezetésekkal kapcsolatban a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Állami Főépítészeti Irodája szakmai állásfoglalásban állapította meg, hogy **a tervezett beruházások csak részben vannak összhangban a területrendezési tervekkel.**

A fenti megállapításra tekintettel a területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV.8.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti **beillesztési** és b) pontja szerinti **pontosítási területrendezési hatósági eljárást kell lefolytatni az országos és a vármegyei területrendezési tervet érintően is** az új, megépíteni tervezett 400 kV-os távvezeték szakaszok vonatkozásában.

A fentiek szerinti területrendezési hatósági eljárás megindításához szükséges egyetértő nyilatkozat került kiadásra az Önkormányzat részéről a Közgyűlés 56/2025. (XI.28.) számú határozatának meghozatalával, amely a beruházás tervezője részére megküldésre került a további szükséges intézkedések megtétele érdekében.

6. Környezet- és klímavédelem

6.1. Környezetvédelmi feladatok, környezetvédelmi programok és környezetvédelmi tárgyú rendeletek véleményezése

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) bekezdés b) pontja szerinti feladatkörben eljárva a 2025. év során 2025. április 25. napján **Érsekcsanád Község** települési környezetvédelmi programjának 2025–2030 közötti időszakra vonatkozó tervezetét véleményezte az Önkormányzat.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) bekezdés c) pontja szerinti feladatkörben eljárva a 2025. év során 2 önkormányzati rendelet tervezetével kapcsolatban foglalmazott meg az Önkormányzat javaslatokat. 2025. május 27. napján a **Bajai Megyei Jogú Város** Közgyűlésének a fás szárú növények megóvásáról szóló 10/2024. (III.28.) önkormányzati rendeletének módosításáról szóló rendelettervezetét, 2025. április 17. napján a **Tiszaújváros Város** Önkormányzata képviselő-testületének az önkormányzati környezetvédelmi alap létrehozásáról szóló önkormányzati rendelet-tervezetét véleményezte az Önkormányzat.

6.2. Klímastratégia

Az Önkormányzat ösztönző szerepet kíván betölteni a vármegyében a klímaváltozással kapcsolatos beruházások, újítások, fejlesztések terén. Ennek érdekében az „Éghajlatváltozásra adott innovatív válaszok Bács-Kiskun megyében” című, KEHOP-1.2.0-15-2016-00014 azonosítószámú projektje keretében készítette el **„Bács-Kiskun Megyei Klímastratégia 2018-2030 – kitekintéssel 2050-ig”** című dokumentumot, amelyet a Közgyűlés a 147/2017. (XII.1.) számú határozattal fogadott el.

E dokumentum kijelölte azokat a fő fejlesztési, cselekvési irányokat, amelyeket követve, illetve megvalósítva a módosuló éghajlati feltételek nem eredményeznek a következő évtizedekben aránytalanul nagy terhet a lakosság, az itt működő intézmények, és a különböző ágazatokban tevékenykedő vállalkozások számára.

Az elkészült dokumentumban foglaltak teljesülésének nyomon követése több szempontból is alapvető jelentőséggel bír. Mindenekelőtt támpontot nyújt annak megítéléséhez, hogy melyik beavatkozási területen mutatkozik a legnagyobb mértékű lemaradás, így hova érdemes koncentrálni a rendelkezésre álló humán és anyagi erőforrásokat. Ugyanakkor értékes visszajelzést nyújt a dokumentum kidolgozói és elfogadói számára abból a szempontból is, hogy a lefektetett célkitűzések, előirányzott intézkedések mennyire bizonyulnak életszerűnek, az intézkedések milyen mértékben képesek hatékonyan szolgálni a célok elérését.

Ezen nyomon követés érdekében a klímastratégiáról annak elfogadását követően igény szerint, de legfeljebb **négyévente előrehaladási és felülvizsgálati jelentést** szükséges készíteni. Az első jelentés összeállítását a 2018-2024 közötti évekre vonatkozóan az Önkormányzat 2025-ben készítette el, egyben **felülvizsgálta a vármegyei klímastratégiát**. A Közgyűlés a 42/2025. (IX.26.) határozatával fogadta el a Bács-Kiskun Vármegyei Klímastratégia 2025-2030, kitekintéssel 2050-ig című dokumentumot.

2017-ben, a Klímastratégia elkészítésével párhuzamosan, felismerve, hogy a stratégiában foglaltak sikeres megvalósítása csak széleskörű összefogással, az érintett szereplőkkel együttműködésében érhető el, az Önkormányzat koordinálásában létrejött a Bács-Kiskun Megyei Éghajlatváltozási Platform (a továbbiakban: Klíma Platform). Ezen szakmai csoportosulás tagjaivá a tudományos és gazdasági élet azon szereplői váltak, akik fontosnak tartották és tartják a társadalom klímaváltozással kapcsolatos ismereteinek bővítését, a szemléletformálást, a fejlesztési igények összehangolását. Ezen **Klíma Platform** fórumaként a 2025-ös évben az éves Bács-Kiskun Vármegyei Klimakonferencia 2025. november 13-án került megrendezésre a Megyeházán azzal a céllal, hogy teret adjon a jó gyakorlatok, helyi kezdeményezések és szakmai tapasztalatok megosztásának, valamint elősegítse a vármegye fenntartható fejlődéséhez szükséges együttműködéseket.

6.3. Fenntartható Energia- és Klímaakciótervek

A Közgyűlés 52/2016. (IX.30.) Kgy. határozatával döntött arról, hogy az TOP-3.2.1-15 kódszámú, „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című pályázati felhívásra támogatási kérelmet nyújt be. A **SECAP kidolgozása Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat részére című, TOP-3.2.1-15-BK1-2016-00044** azonosító számú támogatási kérelem támogatásban részesült.

A konzorciumban részt vevő önkormányzatok **Szentkirály Községi Önkormányzat, Bács-Kiskun Megyei Önkormányzata, Kunadacs Községi Önkormányzata**. A vármegyei klímastratégiában kijelölt fő fejlesztési, cselekvési irányok által kijelölt fejlesztési keretrendszer gyakorlati megvalósításának lehetőségei a projekt eredményeképpen elkészített megyei Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (a továbbiakban: SECAP) dokumentumban kerültek rögzítésre.

A konzorciumi partnerek **SECAP dokumentumai elkészültek** és elfogadásra kerültek 2018-ban:

- Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés részéről a (vár)megyei SECAP a 83/2018.(IX.28.) számú határozatával,
- Szentkirály Község Önkormányzata részéről a települési SECAP az 52/2018 önkormányzati határozatával,
- Kunadacs Község Önkormányzata részéről a települési SECAP a 115/2018 (IX.27.) határozatával,
- Bátya Község Önkormányzata részéről a települési SECAP a 116/2018 határozatával.

Az elfogadást követően **2 évente be kell számolni az időközben megvalósult fejlesztésekről, 4 évente felül kell vizsgálni** a dokumentumban szereplő üvegházhatásúgáz-kibocsátási leltár tartalmát. A Közgyűlés a felülvizsgált Bács-Kiskun Vármegye Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve 2050-ig című dokumentumot a 42/2025. (IX.26.) határozatával elfogadta.

A projekt megvalósítása 2020-ban befejeződött. A projektet **5 év fenntartási kötelezettség** érinti, 2025 decemberében a záró fenntartási jelentés beküldésre került.

Az Önkormányzat 2020. április 6-án újabb támogatási kérelmet nyújtott be a TOP keretében meghirdetésre került „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című pályázati felhívásra. A „**SECAP-ok kidolgozása Bács-Kiskun megyében**” című, **TOP-3.2.1-16-BK2-2020-00001** azonosító számú projekt 70.000.000 forint vissza nem térítendő támogatásban részesült.

A felhívás szerint támogatási kérelem benyújtására kizárólag konzorciumi formában volt lehetőség, konzorciumvezetőként megyei önkormányzatok szerepelhettek, konzorciumi tagok pedig csak helyi önkormányzatok lehettek. Ennek megfelelően az Önkormányzat, mint konzorciumvezető vett részt a projekt megvalósításában, amely keretében elkészült a konzorciumi partnerek: **Baja** Város Önkormányzata, **Kalocsa** Város Önkormányzata, **Kiskőrös** Város Önkormányzata, **Kiskunfélegyháza** Város Önkormányzata, **Kiskunhalas** Város Önkormányzata, **Kiskunmajsa** Város Önkormányzata, **Lajosmizse** Város Önkormányzata és **Tiszaújváros** Város Önkormányzata Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (a továbbiakban: SECAP). A felhívás lehetőséget adott a vármegye területén működő hat helyi fejlesztési stratégiával rendelkező vidékfejlesztési közösség (a továbbiakban: **HACS-ok**) SECAP-jainak az elkészítésére is, de mivel ezek a szervezetek nem lehetnek konzorciumi partnerek, ezért a vármegyében található valamennyi HACS-nak az Önkormányzat készítette azt el, ezzel lefedve a vármegye teljes térségét.

A projekt záró szakmai beszámolója 2022. december 28-án elfogadásra került.

Az elfogadást követően **2 évente be kell számolni az időközben megvalósult fejlesztésekről, 4 évente felül kell vizsgálni** a dokumentumban szereplő üvegházhatásúgáz-kibocsátási leltár tartalmát.

A projekt 2022. szeptember 30-án befejeződött, a záró helyszíni ellenőrzés a támogatásban részt vevő mindegyik konzorciumi tag vonatkozásában 2023. március 8-án eredményesen lezárult.

A projektet **5 év fenntartási kötelezettség** érinti, 2025. május 12-én a második fenntartási jelentés beküldésre került.

Bár a SECAP-ok soron következő rendes átfogó felülvizsgálata 2026-ban lenne esedékes, azonban a **vármegyei klímastratégia 2025. évi aktuális felülvizsgálata indokolta a SECAP-ok ezzel egyidejű felülvizsgálatát**. Ennek oka egyrészt a szinergia és az összehangoltság biztosítása, hiszen a vármegyei klímastratégia és a SECAP-ok tartalmi összefüggései miatt célszerű azok együttes áttekintése, hogy az irányelvek, célkitűzések és intézkedések koherensek legyenek, elkerülve az esetleges átfedéseket vagy ellentmondásokat. Másrészt az egységes monitoring és értékelés is ezt támasztja alá, mivel az első klímastratégiai előrehaladási jelentés (2018–2024) 2025-ben készült el, így szakmailag indokolt a SECAP-ok párhuzamos felülvizsgálata is, amely lehetővé teszi a teljes kép átfogó értékelését. Továbbá az elmúlt években olyan új körülmények merültek fel – például az EU-s és hazai zöld átállási célok, energiapiaci kihívások, klímaalkalmazkodási tapasztalatok –, amelyek indokolják a dokumentumok

korábbi aktualizálását, még a SECAP-ok rendes ciklusánál is hamarabb. Ezen irányvonalak mentén elkészült a **HACS-ok területére vonatkozó SECAP-ok 2025-ös évi teljeskörű felülvizsgálata**, amelyet a Közgyűlés a 42/2025. (IX.26.) határozatával fogadott el.

6.4. Energetikai fejlesztések

A Közgyűlés 51/2016. (IX.30.) határozatával döntött arról, hogy a TOP-3.2.1-15 kódszámú, „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című pályázati felhívásra támogatási kérelmet nyújt be. Az Energiahatékonyság növelése Baja Nemzetiségi Központ épületén című, TOP-3.2.1-15-BK1-2016-00041 azonosító számú pályázat 68.107.480 forint vissza nem térítendő támogatásban részesült.

A projekt keretein belül konzorcium formájában az Önkormányzat és a Hivatal együttesen nyújtottak be támogatási kérelmet. A projekt célja az volt, hogy 6500 Baja, Szabadság út 23. szám alatt található **Nemzetiségi Központ épületén**, (mely az Önkormányzat tulajdonában áll) **energetikai felújítás** valósuljon meg. Az energetikai korszerűsítés keretein belül központifűtés került kiépítésre kondenzációs gázkazánnal, ezenfelül tetőszigetelés, homlokzatszigetelés, nyílászárók cseréjére és akadálymentesítésre került sor. A felújítási munkálatok befejeződtek, így 2020. október 16-án került sor a műszaki átadásra. Az átadást követően az ott dolgozó kollégák egy képzésen vettek részt, mely keretein belül bemutatásra került a teljes projekt és a várható energetikai megtakarítás is. A projekt fizikai befejezése 2020. október 31. napjával zárult, és 5 éves fenntartási kötelezettség terheli.

A projekt megvalósítás befejezésétől számított 5 évig, a támogatás visszafizetésének terhe mellett vállalni kellett, hogy a projekt megfelel a 1303/2013/EU Rendelet 71. cikkében foglaltaknak, a fenntartási időszak alatt az érintett ingatlan funkcióját fenn kell tartani. Az ingatlan a Hivatal telephelyeként működik, a közigazgatási szerződések szerint ott a vármegyei területi nemzetiségi önkormányzatoknak biztosít elhelyezést.

A 4. sorszámú Fenntartási Jelentést Önkormányzat 2025. május 29-én a támogatóhoz benyújtotta.

7. Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanáccsal kapcsolatos feladatok

A Homokhátsági Fejlesztési Tanács Bács-Kiskun, Csongrád és Pest Vármegye Önkormányzatai által életre hívott szervezet. A munkaszervezeti feladatok ellátásával a Hivatalt bízták meg. A Homokhátsági Fejlesztési Tanács koordinálja az érintett vármegyei önkormányzatoknak és egyéb, a tanács munkájában résztvevő szervezeteknek a Homokhátság vízutánpótlása érdekében végzett tevékenységét.

A Homokhátsági Fejlesztési Tanács 2025-ben negyedik alkalommal hirdette meg a **Csatári Bálint szakdolgozat és diplomamunka pályázatot** a partner felsőoktatási intézmények hallgatói számára. A pályázatban részt vevő felsőoktatási intézmények:

- Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Szent István Campus, Budai Campus
- Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vízstudományi Kar
- Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar
- Szegedi Tudományegyetem Földrajzi és Földtudományi Intézet

A pályázatok beadási határideje 2025. július 18. volt, amely időpontig 4 pályázat érkezett, amelyek értékelését követően az eredményhirdetés is megtörtént.

A 2024-ben elfogadott Duna-Tisza Közi Homokhátság Területfejlesztési Koncepciója és Programja által megfogalmazott célok, prioritások és fejlesztési elképzelések alapján elkészült a Homokhátság **Cselekvési Terv**, amely a javasolt beavatkozások a gazdaság fejlesztésén, illetve a tágabban értelmezett ökológiai adottságok javításán keresztül járul hozzá a Homokhátság fejlődéséhez. A program központjában a vegetációs vízviszatarlás, a földhasználat változtatása és az optimális területhasznosítás ösztönzése áll. A vízviszonyok javítása érdekében emberi beavatkozásokra pozitív hatással bíró intézkedéseket kívánnak végrehajtani. A javasolt beavatkozások a gazdaság fejlesztésén keresztül, valamint az ökológiai adottságok javításával járulnak hozzá a térség fejlődéséhez. Mivel a Homokhátság különböző részeinek eltérő adottságai és fejlődési potenciálja van, a gazdasági és ökológiai beavatkozások területileg és indokoltságukban szoros összhangban kell, hogy működjenek.

A Cselekvési Terv megvalósítására a Homokhátsági Fejlesztési Tanács támogatási kérelmet nyújtott be a **Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumhoz, amelyet a Minisztérium a BACS/282-2/2024. iktatószámú, 2024. december 17. keltezésű támogatói okirat (a továbbiakban: Pályázat) alapján 31.800.000 forint összegű, vissza nem térítendő költségvetési támogatásban részesített.**

A támogatott tevékenység időtartama 2025. január 1. napjától 2026. november 30. napjáig tart, tartalmát tekintve pedig az alábbi három intézkedés megvalósítását jelenti:

1. Homokháti Speciális Célprogram - A mezőgazdasági termelők gazdálkodási szokásainak, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának felmérése.
2. Esőkert rendszer létesítése közösségi összefogással - mintajellegű települési csapadékvíz gazdálkodási projekt.
3. Vízörző Fenntarthatósági Csoportfoglalkozás - Élményalapú projektmunka.

A fentiekben rögzített intézkedések megvalósításának folyamatában 2025. évben elért eredmények az alábbiak:

1. Homokháti Speciális Célprogram - A mezőgazdasági termelők gazdálkodási szokásainak, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának felmérése

2025 tavaszán lezajlottak az egyeztető megbeszélések a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatóságával, valamint a 2001-2007 között megvalósított Homokhátsági Speciális Célprogramot lebonyolító szervezetekkel, személyekkel. Ennek eredményeképpen került összeállításra a műszaki tartalom.

Az intézkedés megvalósítása keretében egy átfogó helyzetelemzés készítése a cél a tanyás és kiscsatornások jelenlegi gazdálkodási szokásairól, vízmegőrző és talajregeneráló gyakorlatokról, valamint klímaváltozáshoz és új technológiákhoz való alkalmazkodásukról, minimum 80 fő tanyagazdálkodó, önellátó és kapcsolódó szervezeti tag bevonásával. A helyzetelemzés keretében sor kerül adatgyűjtésre, problémák és lehetőségek részletes feltárására, SWOT-elemzésre, valamint ezek eredményére épülve fejlesztési irányok és szakmai ajánlások megfogalmazására. A felmérés eredménye kiadvány formájában kerül publikálásra.

A fenti műszaki tartalom alapján 2025. november hónapban az eredményes beszerzési eljárást követően a nyertes ajánlattevővel megkötésre került a vállalkozási szerződés annak kifejezett figyelembevételével, hogy a gazdálkodók számára kevésbé elfoglalt téli időszakban megtörténjen a felmérés, majd 2026 tavaszára elkészüljön a teljes elemzés.

2. Esőkert rendszer létesítése közösségi összefogással - mintajellegű települési csapadékvíz gazdálkodási projekt

A Homokhátsági Cselekvési Terv legnagyobb léptékű intézkedését jelenti az esőkertrendszer létesítése, amelynek megvalósítása az alábbiak szerint zajlott a 2025-ös évben:

Az intézkedés megvalósításának helyszínéként Kistelek település kiválasztását követően a megvalósítás tárgyában a településsel többszörös szóbeli egyeztetés zajlott, melynek eredményeképpen 2025. február 28. napján a Tanács és Kistelek Önkormányzata egy együttműködési megállapodást írt alá meghatározva az együttműködés kereteit.

A fentiekkel párhuzamosan indult meg a szakmai munka az esőkert rendszer létesítése ütemezésének és műszaki tartalmának összeállításával, melyet követően a megvalósításhoz szükséges beszerzési eljárások lebonyolítása zajlott.

Az esőkertrendszer tervezése, kivitelezése, ezek teljes körű koordinációja, valamint a mintaprojekt társadalmasításában való szakmai támogató részvétel ellátására szolgáltató beszerzésére volt szükség. Az eredményes beszerzési eljárást követően a nyertes ajánlattevővel 2025. július 28-án megkötésre került a vállalkozási szerződés, amely alapján a vállalkozó megkezdte a munkát. Az egyes tervezett helyszínek, időpontok kiválasztását, valamint a helyszínek felmérését követően elindult az esőkertek tervezési folyamata.

Az egyes eseményekhez szükséges catering biztosítása érdekében lefolytatott beszerzési eljárás eredményeképpen catering szolgáltatás tárgyában vállalkozási szerződést írt alá 2025. szeptember 11-én a Tanács a nyertes ajánlattevővel.

A kivitelezéshez szükséges nagygépek beszerzése érdekében két beszerzési eljárás zajlott. Mindkét eljárás eredményeképpen a nyertes ajánlattevővel létrejöttek az adásvételi szerződések, és ezek alapján a nagygépek helyszínre szállítása is megtörtént 2025. október 10. napjáig. Az eszközök az esőkertek kivitelezését és környezetük fenntartási munkáinak hatékony ellátását segítik Kisteleken, amelyhez szükséges ingyenes használatba adási megállapodás is létrejött Kisteleki Városi Önkormányzat és a Tanács között.

Az első esemény a megvalósítás folyamatában a 2025. szeptember 16-án megtartott projektnyitó rendezvény volt Kisteleken. Az eseményre meghívást kaptak a Homokhátsági Fejlesztési Tanács tagjainak képviselői, a térség szakmai szervezetei, Kisteleki Önkormányzat, Kisteleki helyi civil szervezetek képviselői, illetve munkatársai, Helyi és a Bács-Kiskun vármegyei sajtó képviselői, az Önkormányzata szakmai munkatársai.

Az eseményen előadást tartott Dr. Gulyás Ágnes, a Szegedi Tudományegyetem Környezet – és Természetföldrajzi tanszékének adjunktusa a települések klímaváltozáshoz való alkalmazkodási lehetőségeiről, valamint Farkas-Barta Kata az esőkertek működési mechanizmusáról, a városi csapadékvíz helyes gyűjtéséről és az esőkertek a települési csapadékvíz kezelés rendszerében elfoglalt szerepéről tartott előadásában összefoglalta a már megvalósult esőkertekkel kapcsolatos tapasztalatokat, valamint Kistelek településen megvalósuló esőkertekről, azok helyszíneiről, növényválasztási szempontjairól tájékoztatta a résztvevőket.

A fentieket követően megvalósult az esőkert építés első állomása 2025. szeptember 29-30. napján, a kisteleki Városháza melletti kijelölt helyszínen, valamint a második állomása 2025. november 4. és november 8-án, a kisteleki József Attila – Tömörkény utca sarkán lévő park területén. Az esőkertépítések első napján a talajmunkára és mulcsolásra került sor, második napon pedig lezajlott a növények beültetése és az elméleti edukáció.

A mintaprojekt megvalósítása az alábbi tervezett helyszíneken és ütemezés szerint folytatódik a jövőben:

- a Kistelek Kegyeleti Témapark esőkertek tervezés, kivitelezés, oktatási és szakmai nap megtartása a társulás tagjainak, önkormányzatainak, település fenntartóknak. Teljesítési határidő: 2026. április 15.
- Kistelek Fecskeházak tájrehabilitáció tervezés és 1 db esőkert kivitelezése helyi lakosság bevonásával Teljesítési határidő: 2026. május 15.
- A mintaprojekt keretében 2026. május 31. napjáig elkészül továbbá egy, a projekt eredményeinek disszeminációjára szolgáló kézikönyv. Célja az esőkertek létesítésének,

működésének és fenntartásának közérthető bemutatása, valamint a projekt során szerzett tapasztalatok összegzése, a lakosság és fenntartók számára használható formában.

3. Vízörző Fenntarthatósági Csoportfoglalkozás - Élményalapú projektmunka

Az előzetes tervek szerint az intézkedés keretében a fenntarthatóság tantárgyból érettségizni szándékozó középiskolás diákok számára, projektmunkájuk elkészítéséhez innovatív tudásátadás a cél a 2026. év tavaszi vagy nyári szünetében megszervezésre kerülő tábor formájában.

Az élményalapú projektmunka során a diákok szervezett formában, csoportosan látogatásokat tesznek bemutató tanyagazdaságoknál, alternatív jövedelemszerző gazdaságoknál, agroturisztikai szolgáltatóknál, települési önkormányzatoknál, helyi közösségeknél, civil szervezeteknél. Megismerkednek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás innovatív megoldásaival, a vízkészletekkel való takarékos bánásmóddal, a mezőgazdasági termelés szerkezetátalakításával, az ökoszisztéma szolgáltatások fejlesztésével, a tanyai életformával, mint gazdálkodás terével.

Jelenleg a célcsoport kiválasztása zajlik, ezt követi majd a szakmai program összeállítása, a helyszín kiválasztása, a szolgáltatók beszerzése, amely eljárások lebonyolítását 2026. február végéig ütemezetten szükséges elvégezni.

8. Kommunikáció és térségmarketing

8.1. Külső kommunikáció és PR

Az Önkormányzat kommunikációs tevékenysége elsősorban a vármegye által menedzselt **pályázati projektek megvalósítását**, illetve kommunikációját szolgálták 2025-ben. Ezen kívül cél volt a vármegye településein **megvalósult fejlesztések bemutatása**, a vármegye lakosságának ezzel kapcsolatos tájékoztatása. Továbbá a **térségmarketing**, a vármegye értékeinek, turisztikai célpontjainak népszerűsítése ugyancsak a kommunikáció hangsúlyos része volt.

A legfontosabb kommunikációs tevékenységeink 2025-ben a következők voltak:

- **fi200 klub** – a közösségi gazdaságfejlesztést szolgáló program két pilotterületen, a Sváb sarokban, illetve Bácsalmáson indult el. A havonta mindkét területen egy-egy alkalommal megrendezett üzleti reggelik kommunikációja, marketing videók, illetve videós beszámolók gyártása a találkozókhoz kapcsolódóan.
- **Könyvkiadás** – a vármegye önkormányzata által kiadni, illetve újra kiadni tervezett kiadványok szöveges tartalmának írása, szerkesztése, fotók és kiegészítő videós tartalmak készítése. (Újra kiadni tervezett könyvek: Meseföld 1-2., Legendás út 1-2., Motívumok Bács-Kiskun Vármegyéből. Új kiadványok: Értéktár 3., Bács-Kiskun Vármegyei Százszor Szép)
- **Rendezvények** – pályázati projektek (humán fejlesztések, gazdaságfejlesztés, klímavédelem), rendezvényeinek szervezésében és lebonyolításában való részvétel, ezek kommunikációja, valamint önkormányzat rendezvényeiről való tudósítás.
- **Vármegyei értékek** – videós tartalmak gyártása a vármegyei értéktárban szereplő nemzeti értékekről, a Bács-Kiskun Vármegyei Százszor Szép kiadványhoz kapcsolódóan; portréfilmek gyártása példaértékű vármegyei személyiségekről, különös tekintettel a vármegyei közgyűlés által kitüntetett személyekre
- **Tematikus füzetek** – célcsoportok alapján öt tematikus füzet elkészítése bűnmegelőzés, egészségtudatos életmód, gazdaságfejlesztés, vármegyei mesék, vármegyei értékek témakörben.
- **Térségmarketing** – a vármegye, azon belül térségek és települések marketingjének erősítése online és offline eszközökkel (pl. Sváb sarok turisztikai kiadvány; a 2025-ös vármegye bora verseny győzteseinek bemutatása, ezzel a Kunsági és a Hajós-Bajai borvidékek népszerűsítése;

tartalomgyártás külső médiumok számára: Bács-Kiskun Vármegyei Almanach; Magyar Tájakon).

- **Fejlesztések** – rendszeres tartalomgyártás a vármegyei terület- és településfejlesztési programok tervezett és megvalósított fejlesztéseiről, tájékoztatva a vármegyei lakosságot
- **Sajtópartneri együttműködés** – nyolc vármegyei partner számára heti szintű tartalomgyártás a legfontosabb fejlesztésekről, pályázati projektekről
- **Bűnmegelőzés, katasztrófavédelem** – együttműködünk a Bács-Kiskun Vármegyei rendőr-főkapitánysággal a bűnmegelőzés, illetve a Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal a balesetek, katasztrófák megelőzését szolgáló kommunikációban
- **Helyi termékek** – a közösségi gazdaságfejlesztés keretében a helyi termékek bemutatása, népszerűsítése, a témához kapcsolódó szemléletformálás is a feladataink közé tartozik.

Online kommunikációs csatornaként elsősorban a **Facebookot** használjuk, amelyen mintegy 38 ezer követőnk van. Az oldal bejegyzései összesen csaknem 4 millió alkalommal jelentek meg a 635 ezer felhasználónak. 210 darab megosztott, többségében saját gyártású videónkat összesen 1,2 millió alkalommal nézték meg legalább részben, ami több mint 1.100 napnyi lejátszási időt eredményezett.

A **bacskiskun.hu** vármegyei weboldal havi szinten több tízezer látogatót vonzott, modern, mobilbarát felületével gyors és egyszerű információkeresést biztosítva. A hírek, események mellett itt a Bács-Kiskun vármegyével kapcsolatos legfontosabb információkat is megtalálják a látogatók.

8.2. Vármegyei értékek

2024 májusában benyújtásra került az Agrárminisztérium **HUNG2024** kódszámú, „A nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatása” című felhívására vonatkozó támogatási kérelem, amely pozitív elbírálásban részesült. A HUNG-2024/11641 azonosító számú, Nemzeti értékek versenye 2025 és értéknylvtáartartó felület feltöltése című pályázathoz kapcsolódó HF/515/2024. számú támogatói okirat alapján az **Értéktörzők Bács-Kiskunban** elnevezésű **vetélkedő** az alábbiak szerint zajlott:

A vetélkedő két kategóriában került meghirdetésre, általános iskolák felső tagozatos diákjai, valamint középiskolák diákjai részére. Mindkét kategóriában Bács-Kiskun vármegyei iskolák (tagintézmények) 4-8 főből álló csapatai küldhették be regisztrációjukat 2024. december 13. napjáig. A két kategóriában összesen 19 csapat regisztrált a versenyre. A verseny három fordulóból állt.

Az *1. forduló* írásos formában került lebonyolításra, melynek során a vármegyei nemzeti értékekhez kapcsolódó kvízkérdésekre kellett válaszolniuk a csapatoknak. A feladatsor kitöltésére 2024. december 13-tól 2025. január 16-ig volt lehetőségük a regisztrált csapatoknak. Az első fordulót követően – két általános iskolai csapat kivételével, akik nem küldték vissza határidőre a megoldásaikat – minden jelentkező továbbjutott a második fordulóba.

A *2. forduló* ugyancsak írásos formában valósult meg, melynek során egy javaslatot kellett készítenie a csapatoknak egy olyan, Bács-Kiskun vármegyében található, vagy vármegyei kötődésű értékről, amelynek helye lenne egy adott település értéktárában. További feltétel volt, hogy olyan javaslatot kellett készíteniük, amely még nem szerepel egyik települési értéktárban, Magyar Értéktárban és a Hungarikumok Gyűjteményében sem. Az érték lehetett más településen is, mint ahol a versenyzők iskolája található, de mindenképpen vármegyei kötődésűnek kellett lennie. A javaslatokat minél kreatívabb módon kellett bemutatni, érkeztek kisfilmek, plakátok és rajzok is. A feladat megoldására 2025. február 1-től 2025. március 7-ig volt lehetőségük a csapatoknak. A forduló végén az általános iskola kategória legjobb 8 csapata, és a középiskola kategória legjobb 6 csapata jutott tovább a vármegyei döntőbe.

A 3. fordulóra, azaz a vármegyei döntőre 2025. március 20-án és 21-én került sor Kiskunmajsán, a Jonathermál Gyógy- és Élményfürdő rendezvénytermében. 2025. március 20-án az általános iskolák 8 csapata, 2025. március 21-én pedig a középiskolák 6 csapata mérhette össze tudását.

Mindkét kategóriában az első helyezést elért csapatok továbbjutottak a Kárpát-medencei döntőbe, valamint az első helyezett csapatok közösen egy-egy osztálykirándulást nyertek Kiskunfélegyházára a Kiskunfélegyházi Tourinform szervezésében.

A döntő napjáról videós összefoglaló is készült, amely az Önkormányzat hivatalos Facebook oldalán közzétételre került és megtekinthető.

(<https://www.facebook.com/bacskiskunamimegyenk/videos/1174621040543890>).

Az **Értéknyilvántartó felület feltöltése** című, II.b) megjelölésű alcél megvalósulása az alábbiak szerint történt:

A benyújtott pályázat szerint az Önkormányzat feladata volt az Agrárminisztérium által létrehozott NEKTÁR elnevezésű értéknyilvántartó felületen a vármegyei értéktárban található 334 db nemzeti érték adatainak dokumentumainak feltöltése, valamint a Bács-Kiskun vármegyei települési értéktárban található nemzeti értékek adatai, dokumentumai teljes körű feltöltésének vármegyei szintű koordinációs tevékenysége a Támogató által biztosított, az értéknyilvántartó felületre vonatkozó oktatóportál segítségével.

A feladat első részének, azaz a NEKTÁR felületen a vármegyei értéktárban található 334 darab nemzeti érték adatainak, dokumentumai feltöltésének megvalósítása során az Önkormányzat 319 érték feltöltésével és publikálásával teljesítette a vállalását, azonban a publikálások száma mindösszesen 323 érték lett tekintettel arra, hogy feltöltésre került további 4, a pályázat benyújtása után felvett érték is.

A vármegyei érték számai közötti eltérés oka az volt, hogy a Bizottság 2023. november és 2024. december között elvégezte a Bács-Kiskun Vármegyei Értéktár tartalmi felülvizsgálatát, melynek eredményeképpen a vármegyei értéktárból 2 érték került törlésre (Szent István pezsgők, Történelmi Kun-szállás Foglалás), valamint az egymással szoros kapcsolatban álló vármegyei értékek egységes elnevezés alatti kezelése történt meg 14 érték esetében (ezen értékek az összevonás eredményeképpen 6 db értéként egyedileg kerültek feltöltésre Mindezek alapján a pályázat szerint vállalt 334 db értékből le kell vonni a 2 db törölt értéket, az 5 db származtatott értéket, és csökkenteni kell az összevonások miatt 8 db értékkel (azaz így összesen 15-tel kevesebb a vállalás).

A feladat megvalósítása során a NEKTÁR rendszer adminisztrátorai éltek a vármegyei értékek migrálásának lehetőségével, amelyhez 2025. április 7. napján került feltöltésre a kitöltött táblázat. Az így migrált vármegyei értékek száma: 318 db volt. A médiák tömeges feltöltését 2025. 05.30. napján kezdte meg az Önkormányzat. A feltöltött, vármegyei értékekhez kapcsolódó médiák száma: 2.637.

A Bács-Kiskun vármegyei települési értéktárakban található nemzeti értékek adatai, dokumentumai feltöltésének vármegyei szintű koordinációs tevékenysége feladatrészt két lépésből tevődött össze. Egyrészt a települési értéktár bizottságok bevonása a feladat elvégzésébe, a települési regisztráció elvégzésének koordinációja a NEKTÁR szervezeti és személyi moduljában. Másrészt a Települési értékek adatainak feltöltése az értéknyilvántartó felületre.

Az első munkarész eredményeképpen az elérhető kb. 86 településből összesen 63 települési értéktár bizottság kezdte meg a feladat ellátást kérésünkre. 9 települési önkormányzattól kaptunk olyan tájékoztatást, miszerint a településen nincs értéktár bizottság, értéktár, de ezt követően egy településen (Városföld) létrehozásra került a bizottság.

A települések közül 22 olyan településnek került felajánlásra a migrálás lehetősége, ahol a nyilvántartás szerint több, mint 20 települési érték szerepel a települési értéktárban. Közülük 16 település kívánt élni a migrálással, melynek eredményeképpen összesen 1.123 települési érték migrálására került sor. A

migrált értékekhez kapcsolódó médiák feltöltése esetében szintén vállalta az Önkormányzat a települési médiák tömeges feltöltését is. Ennek lehetőségével már csak 12 település élt. A migrálás lezárására 2025. június 20. napján került sor, a médiák tömeges feltöltése ezen a napon fejeződött be. Ennek során 3.369 települési média tömeges feltöltése történt meg.

A pályázat megvalósításához kapcsolódó szakmai beszámoló elektronikus úton, valamint postai úton 2025. július 25. napján benyújtásra került.

8.3. Vármegye Bora Program

A Bács-Kiskun **Vármegye Bora 2025-ös** verseny döntőjét ezúttal is a nemesnádudvari Bor Bagoly Présházban rendeztük meg. A zsűri idén először bővítette a megmérettetést pezsgőkategóriával is. Összesen 21 borászat 34 borát bírálták: 13 fehér, 10 rozé és 11 vörös tételt a két borvidékről (Kunsági és Hajós-Bajai), továbbá a pezsgőkategóriában 6 pincészet 10 tétellel nevezett.

A 2025-ös év nyertesei:

- **Bács-Kiskun Vármegye Fehérbora 2025:** Irsai Olivér 2024 – Vass Borászat (Kunsági borvidék)
- **Bács-Kiskun Vármegye Rozébora 2025:** Néró Rosé 2024 – Damax Borászat (Kunsági borvidék)
- **Bács-Kiskun Vármegye Vörösbora 2025:** Merlot 2024 – Lakner Winery Kft. (Hajós-Bajai borvidék)
- **Bács-Kiskun Vármegye Pezsgője 2025:** Birkás Arany Sárfehér 2021 – Birkás Bor- és Pezsgőház (Kunsági borvidék)
- **Bács-Kiskun Vármegye Feltörekvő Borásza 2025:** Matos Patrik – Matos Pince, Hajós (Hajós-Bajai borvidék)

8.4. Szobonya Emléknep

Az Önkormányzat 2025-ben is megtartotta a dr. Szobonya Zoltán Vármegyei Emléknepet, melynek keretében **10 kitüntetés**, illetve hozzátartozója részére elismerő oklevelek kerültek átadásra. Az ünnepélyes megemlékezéssel az Önkormányzat az 1945 és 1961 közötti időszak, az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak kívánt méltó emléket állítani.

8.5. Ünnepi Közgyűlés

2025. szeptember 27-én a mélykúti Művelődési, Sport- és Szabadidőközpontban megrendezett ünnepi közgyűlés keretében adtuk át a vármegyei önkormányzat kitüntető díjait. A legmagasabb kitüntetést, a Bács-Kiskun Vármegyéért díjat ezúttal Rideg László a Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés korábbi elnöke és dr. Szenoradszki Endre a Bajai Járási Hivatal hivatalvezetője vehette át. További 17 kategóriában 38 elismerést osztottunk ki. E nívós elismeréseket azok a személyek és közösségek kapták, akik vagy amelyek kiemelkedően eredményes teljesítményükkel szolgálták Bács-Kiskun vármegye érdekét és javát.

8.6. Pályázatok kötelező kommunikációja

A vármegyebeli települési önkormányzatok részéről igény merült fel, hogy a TOP Plusz keretében elnyert pályázataik kötelezően biztosítandó nyilvánossága kapcsán nyújtson segítséget az

Önkormányzat. 2025-ben újabb 10 TOP Plusz-os kötelező kommunikációs feladatok ellátásra vonatkozó megállapodást kötöttünk.

9. Humánfejlesztések

9.1. „Bács-Kiskun, jó itt lenni!”

A Közgyűlés a 49/2023. (XI.24.) határozatával arról döntött, hogy támogatási kérelmet nyújt be a TOP_Plusz keretében kiírásra került **TOP-Plusz-3.1.3-23** kódszámú, **„Helyi humán fejlesztések”** című felhívásra, melynek fő célkitűzése a vármegye társadalmi és közösségi fejlődése, kiemelten a hátrányos helyzetű csoportok – a nők, a mélyszegénységben élők, a tanyán élők, a romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek - felzárkóztatása az esélyegyenlőség elősegítésének érdekében.

Az Önkormányzat konzorciumban a **Bács-Kiskun Megyei Szabadidősport Szövetséggel és a FŐNIX Kulturális és Ifjúsági Egyesülettel**, 2024. február 15. napján támogatási kérelmét benyújtotta. A Magyar Államkincstár Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatóságának vezetője 2024. szeptember 12. napján az IKT-2024-603-I1-00000194/0000007 iktatószámú levelében a támogatási kérelmet 1.124.004.976 forint összegű vissza nem térítendő Európai Unió támogatására érdemesnek ítélte.

A **TOP_PLUSZ-3.1.3-23-BK2-2024-00001** kódszámú, **„Bács-Kiskun, jó itt lenni!”** című projekt (a továbbiakban: Projekt) támogatási szerződésének aláírására 2025. január 9-én került sor. Ezt követően megkezdődött a **projektfejlesztési szakasz**, amely során az Önkormányzat összeállította a részletes költségvetést, a közbeszerzési tervet, az ütemtervet, valamint a szakmai megvalósításhoz szükséges dokumentációt. A projektfejlesztés hiánypótlás nélkül zárult, így az Irányító Hatóság 2025. májusában jóváhagyta a szerződés módosítását, amellyel a Projekt megvalósítása hivatalosan is megkezdődhetett.

A szakmai megvalósítás tekintetében kiemelt feladat volt a **Vármegyei Cselekvési Terv** előkészítése, amely meghatározza a Projekt teljes szakmai keretrendszerét. A Vármegyei Cselekvési Terv Irányító Hatóság általi elfogadását követően tisztázódik, hogy az egyes tervezett tevékenységek pontosan milyen formában és ütemezéssel valósulhatnak meg.

A Projekt megvalósításához szükséges nemzeti, valamint uniós eljárásrendű közbeszerzési eljárások egy része sikeresen lezárult, míg több folyamatban lévő eljárás is előrehaladott szakaszába ért. A Projekt előrehaladásának fontos állomását jelentette a **Szolgáltatási Út Térkép** (a továbbiakban: SZÚT) és a **Vármegyei Esélyteremtő Paktum** (a továbbiakban: VEP) elkészítésére irányuló uniós közbeszerzési eljárás lezárása, amelynek eredményeképpen került kiválasztásra a szolgáltató. A szerződéskötés és a nyitótálalkozó 2025 augusztusában valósult meg, így a szolgáltató megkezdte az előkészítő munkát, beleértve az adatgyűjtési folyamatokat és a vármegyei szereplőkkel folytatott szakmai egyeztetéseket. A SZÚT-hoz kapcsolódóan elkészített lakossági kérdőív 2025. év végig volt elérhető, amit összesen 3.714 vármegyei lakos töltött ki. Továbbá egyedi adatkérések kerültek megküldésre a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, a Központi Statisztikai Hivatal és az Oktatási Hivatal részére a részletes, aggregált statisztikai adatok beszerzése érdekében. Ezzel párhuzamosan pedig az összes vármegyei településvezető részére települési adatbekérő kérdőív került kiküldésre, amely a helyi szolgáltatások, hiányterületek és fejlesztési igények feltérképezését szolgálta.

Ezzel párhuzamosan két további, nemzeti eljárásrendű közbeszerzés van folyamatban: a Projekt megvalósításához szükséges nyomdai szolgáltatások beszerzése, valamint az online tartalomgyártáshoz szükséges eszközök nemzeti nyílt eljárásának lefolytatása. A **nyomdai gyártásra** vonatkozó közbeszerzéshez kapcsolódóan már megkezdődött a kiadványok tartalmi szerkesztése és formai kialakítása saját teljesítésben. A kommunikációs célú beszerzések tekintetében a 247/2014. (X.1.) Korm. rendelet előírja, hogy az érintett szervezet a beszerzési igényét köteles a Nemzeti Kommunikációs

Hivatal részére jóváhagyásra megküldeni. A vonatkozó dokumentáció benyújtása megtörtént, a saját hatáskörben lebonyolítható eljárásra vonatkozó hozzájáruló döntés 2025 év végén megérkezett, így a közbeszerzési eljárás 2026-ban indítható.

Az **online tartalomgyártáshoz szükséges eszközök** közbeszerzési eljárásának ajánlattételi felhívásának közzététele megtörtént. A benyújtott ajánlatok értékelését követően az eljárás keretében megalakult bíráló bizottság ülésének összehívása indokolt.

A Projekt egyik leglátványosabb eleme a „**Guruló Iránytű**” elnevezésű mobil, interaktív közösségi tér, amely 2025 augusztusában kezdte meg működését. A speciálisan felszerelt jármű a vármegye településeit járva számos közösségi rendezvényen vesz részt, ahol élményalapú módon ismerteti a Projekt üzeneteit, támogatja a célcsoport aktivizálását, és **hozzájárul a hátrányos helyzet leküzdéséhez**. A Guruló Iránytű öt tematikus installációt foglal magában: a közösségi gazdaságfejlesztés, a közös vármegyei értékeink, a vármegyei történetek, az egészséges táplálkozás és a bűnmegelőzés témáit. Ezek az elemek játékos, közérthető és korosztálybarát módon mutatják be a mindennapi élethez kapcsolódó ismereteket, erősítik a közösség iránti elköteleződést, és hozzájárulnak a térségi identitás formálásához. Az installációk fejlesztése sikeresen lezárult, így a jármű teljes felszereltséggel tud részt venni a következő időszak eseményein, tovább növelve a Projekt láthatóságát és társadalmi beágyazottságát. A Guruló Iránytű elsődleges célcsoportját a hátrányos helyzetű lakosok alkotják, kiemelten a gyermekek, az őket kísérő édesanyák, valamint a nagyszülők (idősebb korosztály), akik számára a program könnyen befogadható, élményszerű tanulási és közösségi lehetőséget biztosít.

A Projekt egyik kötelező és meghatározó eleme a **Bács-Kiskun Vármegyei Felzárkózási Fórum** (a továbbiakban: Fórum), valamint annak **tematikus munkacsoportjai** működésének biztosítása. A Fórum 2024 decemberében alakult meg 59 taggal. A Fórum tevékenysége 2025-ben három tematikus munkacsoporti ülés megszervezésével és lefolytatásával folytatódott: március 7-én, június 6-án és szeptember 12-én.

2025. június 13-án megtartásra került a **Fórum 2. ülése**, amelyen számos döntés született. A tagok által meghozott döntések közül kiemelendő, hogy 9 további új szervezet csatlakozási kérelme került jóváhagyásra, ezzel a Fórum tagsága 68 résztvevőre bővült. A Fórum 2/2024. (XII.13.) számú határozatának értelmében az újonnan csatlakozott szervezetek részéről is megtörtént a képviselők delegálása a tematikus munkacsoport ülésre.

A **munkacsoport első ülésére 2025. március 7-én került sor**, ahol meghatározásra kerültek a Munkacsoport működésének alapelvei és a projekt szakmai keretei. A résztvevők áttekintették a hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatos fő beavatkozási irányokat, valamint a kulturális, sport- és egészségfejlesztési tevékenységek szerepét a felzárkózás támogatásában.

A **második munkacsoporti ülés 2025. június 6-án zajlott**, amely a gyermekeket érintő szolgáltatási hiányokra és nehézségekre fókuszált. A szakmai előadók bemutatták a vármegye szociális, oktatási és egészségügyi kihívásait. A települések visszajelzése alapján kiemelt problémát jelent a szakemberhiány (pl. gyermekorvos, pedagógus, pszichológus) és a szolgáltatásokhoz való hozzáférést gátló közlekedési, anyagi és digitális akadályok. Felmerült igényként jelentkezett a tanyagondnoki szolgálatok erősítése és a szülők támogatása.

A **harmadik munkacsoport ülésre 2025. szeptember 12-én került sor**, amely a nőket érintő hátrányokra és különösen a kapcsolati erőszak kérdésére helyezte a hangsúlyt. A rendőrség és az Áldozatsegítő Központ előadói ismertették a bántalmazás felismerési jeleit és a segítségnyújtás lehetőségeit, továbbá rávilágítottak a sérülékenységet fokozó tényezőkre. A résztvevők szükségesnek ítélték a jelzőrendszer tagjainak képzését, valamint a tájékoztató anyagok szélesebb körű elérhetővé tételét a lakosság számára.

A szeptemberi ülés kiemelt témája volt továbbá a SZÚT és VEP dokumentumok elkészítéséért felelős szolgáltató munkatervének bemutatása. A szolgáltató tájékoztatást adott az adatgyűjtési folyamat

előrehaladásáról, és felhívta a figyelmet azokra a pontokra, ahol a munkacsoportok bevonása is szükséges a dokumentumok elkészítéséhez. Ez megerősítette, hogy a munkacsoporti ülések szakmai eredményei közvetlenül beépülnek a Projekt keretein belül elkészülő stratégiai dokumentumaiba.

2025-ben a Projekt pénzügyi végrehajtása is elindult. Az év során hat **támogatási előlegigénylés** benyújtására került sor, amelyek közül négy került jóváhagyásra. Az 1. számú előlegigénylés alapján 11 138.362 forint az Önkormányzat részére, a 4. számú előlegigénylés alapján 46.085.143 forint Bács-Kiskun Megyei Szabadidősport Szövetség részére, az 5. számú előlegigénylés alapján 16.384.999 forint a FÖNIX Kulturális és Ifjúsági Egyesület részére, míg a 6. számú előlegigénylés alapján szintén az Önkormányzat részére 218.531.101 forint támogatási összeg kifizetéséről intézkedett a támogató.

Az előlegek lehívását követően sor került az első **időközi kifizetési kérelem** benyújtására is, amelyet a támogató jóváhagyott. A benyújtott és elfogadott elszámolható költségek összege 43.260.170 forint volt. A pénzügyi elszámolások folytatásaként a 2. időközi kifizetési kérelem is benyújtásra került, azonban annak elbírálása során a támogató hiánypótlást rendelt el. A kérelemben igényelt támogatási összeg 47.934.818 forint, amelynek végleges elbírálása a hiánypótlás teljesítését követően várható.

10. Nemzetközi ügyek

Az Önkormányzat részt vett a **Petőfi Székelyföldön** rendezvényen 2025 márciusában a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése, a magyar-székely együttműködések ápolása és Bács-Kiskun vármegye népszerűsítése érdekében. A rendezvény alkalmából Csíkszeredán és Gyergyóalfalun általános iskolás gyerekek megismerkedtek a LEGO élményépítéssel és a VR szemüveg által bemutatott vizuális világgal.

2025-ben is meghívást kaptunk német testvérmegyénktől, Schwarzwald-Baar járástól, a Villingen-Schwenningen városában megrendezésre kerülő **Südwest Messe** vásárra. Bács-Kiskun vármegye delegációja Müller István vezetésével vett részt a térség legnagyobb vásárán június 17-20. között.

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által meghirdetett, 2025. évi testvérmegyei kapcsolatokat ápoló és fejlesztő pályázati kiírásra benyújtott **"Helyin az eszem ezerREL"** című, TTP-KP-1-2025/1-000218 azonosító számú pályázat célja egy szakmai kapcsolatok erősítését szolgáló tanulmányút megvalósítása. A tanulmányút keretében Hargita megyei termelők és feldolgozók részt vettek a IV. REL Expo konferencia és kiállítás rendezvényen, mely 2025. november 13-án Jakabszálláson került megrendezésre. Az azt megelőző nap folyamán szakmai körutat tettek a résztvevők szakmai érdeklődéséhez kapcsolódó Bács-Kiskun vármegye kiemelkedő gazdaságaiban. A pályázat megvalósításának időszaka 2025. szeptember 1. - 2026. április 30., és a vissza nem térítendő támogatás összege 1,7 millió forint.

Az Önkormányzat tagként vesz részt a **Duna-Körös-Maros-Tisza Regionális Együttműködésben** és üzletrésszel rendelkezik a Duna-Körös-Maros-Tisza Nonprofit Közhasznú Kft.-ben. A térségi kapcsolatok erősítését szolgálta, hogy 2025. május 31-én pedig sor került a Küküllőháza-Óbéd-Rábé közötti hármashatár (Triplex Confinium) megnyitására. A rendezvényhez kapcsolódva időszakosan átjárhatóvá vált a hármashatár környéke. Bár az Önkormányzat tagsága és tulajdoni szerepvállalása a Duna-Körös-Maros-Tisza térségi együttműködésben hozzájárulhat a kapcsolatrendszer fenntartásához, Bács-Kiskun vármegye szempontjából **a kezdeményezés gyakorlati hozadéka jelenleg korlátozott**. Az együttműködésből levezethető, a vármegyei fejlesztési célokat közvetlenül támogató eredmények (konkrét programok, fejlesztési projektek, források, szolgáltatási/marketing előnyök) nem kellő mértékben azonosíthatók, ezért indokolt a részvétel stratégiai felülvizsgálata és a vármegyei érdekekhez kötött, mérhető eredményeket biztosító működési rend kialakítása.

Az Interreg-IPA Magyarország-Szerbia Határon Átnyúló Együttműködési Program kereteiben megvalósult **"Duna borút létrehozatala és pozicionálása turisztikai és kulturális márkaként a**

határmenti régióban" című HUSRB/1602/31/0209 azonosítószámú projekt 4. fenntartási beszámolója 2025. március 27-én benyújtásra majd 2025. október 3-án jóváhagyásra került.

11. Társadalmi kapcsolatok

2025. március 3-án az Önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a **Bács-Kiskun Vármegyei Polgárőr Szövetséggel**, melynek célja a törvényesség, az önállóság, valamint egymás kölcsönös elismerése és tiszteletben tartása alapelveinek figyelembevételével az állampolgárok biztonságérzetének erősítése és a bűnözés elleni fellépés, a bűnmegelőzés, a család-, gyermek- és ifjúságvédelem, a baleset-megelőzés, vagyonvédelem hatékonyságának javítása tekintetében a felek tevékenységének összehangolása, egymás kölcsönös tájékoztatása.

2025-ben együttműködési megállapodás jött létre az Önkormányzat és a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság között. A megállapodás célja a vármegye közbiztonságának erősítése és a bűnmegelőzés fokozása, különös tekintettel a lakosság biztonság tudatosságának növelésére.

Az együttműködés keretében a Rendőr-főkapitányság szakmai támogatást nyújt a „Bács-Kiskun, jó itt lenni!” projekt „Biztonságban Bács-Kiskunban” elnevezésű programjaihoz, többek között közlekedésbiztonsági, vagyonvédelmi, családon belüli erőszak megelőzését célzó, valamint gyermekvédelmi és drogrevenüciós tevékenységek megvalósításával.

A felek közös célja, hogy összehangolt munkával, edukációs programok és kommunikációs kampányok révén hozzájáruljanak egy biztonságosabb, élhetőbb vármegye kialakításához. Az együttműködés hosszú távra, határozatlan időre jött létre.

12. Területi monitoring értékelések

A monitoring értékelés adatait az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer T-MER vármegyei tervezés modulja biztosította. Az elemzésben a 2016-2024. évekre vonatkozó adatokat vizsgáltuk Bács-Kiskun vármegye esetében.

12.1. Társadalmi folyamatok

Az 4. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megértsük a demográfiai változásokat Bács-Kiskun vármegyében az elmúlt évek során.

4. táblázat: Bács-Kiskun vármegye demográfia adatai (2016-2024)

Népesség	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
65 év feletti népesség, 100 fő 0-14 éves korú népesség (fő)	131,84	133,09	134,78	138,38	140,36	141,37	142,67	144,67	147,3
Állandó népesség (dec. 31) (fő)	526071	523793	521852	519638	517868	514630	512280	509919	506988
Állandó népességből a 0-14 évesek aránya (százalék)	14	14,1	14,2	14,2	14,4	14,5	14,5	14,5	14,5
Állandó népességből a 65-x évesek aránya (százalék)	18,5	18,7	19,1	19,7	20,2	20,5	20,7	21	21,3
Belföldi vándorlási egyenleg, ezer lakosra (ezrelék)	-1,32	-1,77	-2,2	-1,15	0,79	0,3	0,3	-0,61	-1,4
Cigány (romani, beás) nemzetiséghez tartozó népesség aránya (százalék)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1,7	n.a.	n.a.
Élveszületés, 1000 lakosra (fő)	9,32	9,49	9,59	9,16	9,84	9,54	9,15	8,99	8,1
Halálozás, 1000 lakosra (fő)	13,64	14,27	13,87	13,92	15,22	17,41	15,15	14,19	14,3
Hazai nemzetiséghez tartozó népesség aránya (cigányok nélkül) (százalék)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	3,1	n.a.	n.a.
Lakónépesség (dec. 31.) (fő)	506266	503788	501836	500040	497956	495675	494563	491632	488547
Népsűrűség (fő/km ²)	59,95	59,66	59,42	59,21	58,97	58,7	58,56	58,22	57,9
Születéskor várható élettartam; férfiak (év)	72,17	71,37	72,2	72,78	71,8	70,4	71,7	n.a.	n.a.
Születéskor várható élettartam; nők (év)	78,59	78,93	79,45	79,46	78,3	77	78,6	n.a.	n.a.
Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)	-4,32	-4,78	-4,28	-4,76	-5,38	-7,87	-5,99	-5,2	-6,2

- A 65 év feletti korosztály aránya folyamatosan emelkedett (2016-ban 18,5%, 2024-re 21,3%).
- Az állandó népesség száma évről évre csökkent.
- Ezzel szemben a 0–14 évesek aránya stagnált, enyhe növekedéssel (14%-ról 14,5%-ra).
- A belföldi vándorlási egyenleg mutatója 2023-ra ismét negatív értéket vett fel és 2024-ben tovább romlott ez az érték.
- A cigány nemzetiséghez tartozó népesség aránya 2022-ben 1,66%, míg rajtuk kívül további 3,06 % vallotta magát valamelyik nemzetiséghez tartozó kisebbségnek.
- Az élveszületések száma változó, 2020-ban volt a legmagasabb: 9,84 fő ezer lakosra vetítve, míg 2024-ben a legalacsonyabb: 8,1 fő ezer főre vetítve. 2021 óta jelentős csökkenés figyelhető meg.
- A halálozási ráta szintén változó, 2021-ben volt a legmagasabb 17,41, míg 2016-ban a legalacsonyabb 13,64 fő ezer főre vetítve. A halálozási ráta közelíti a Covid előtti időszak mutatóit.
- A lakónépesség (életvitelszerűen Magyarországon élők) folyamatosan csökkent, 2016-ban 506.266 fő volt, míg 2024-ben 488.547 főre csökkent. A lakónépesség 2016 és 2024 között kb. 3,5%-kal csökkent.
- A fentiekkel összhangban a népsűrűség (fő/km²) is csökkenő tendenciát mutat.
- A születéskor várható élettartamra vonatkozó adatok csak 2022-ig érhetők el, ahol a várható élettartam 71,7 év férfiak esetében, míg a nők esetében 78,6 év.
- 2016 és 2024 között a természetes fogyás minden évben fennállt, az értékek –4,28 és –7,87 ezrelék között ingadoztak. Ez azt jelenti, hogy a vizsgált időszakban minden évben több volt a halálozás, mint a születés, és 1000 lakosra vetítve évente 4–8 fő közötti természetes népességcsökkenés következett be.

Bács-Kiskun vármegyében 2016 és 2024 között mind az állandó népesség, mind a lakónépesség száma folyamatosan csökkent, összesen mintegy 3,5%-os visszaesést mutatva. Ezzel párhuzamosan a népsűrűség is mérséklődött, ami a térségi ellátórendszerek fenntarthatóságára és a településszerkezet működésére hosszabb távon kihívást jelent.

A 65 év feletti népesség arányának folyamatos emelkedése egyértelműen jelzi a vármegye elöregedési folyamatát. Az idős korosztály növekvő aránya az eltartottsági viszonyok romlását vetíti előre, miközben a munkaképes korú népesség aránya csökken.

Bár a 0–14 évesek aránya enyhe növekedést mutatott, ez a változás mértékében nem képes kompenzálni a természetes fogyást és az elvándorlás hatásait. A születések számának 2021 utáni jelentős visszaesése tovább erősíti a demográfiai utánpótlás gyengülését.

A vizsgált időszak minden évében fennállt a természetes népességfogyás, amely 1000 lakosra vetítve évente 4–8 fő közötti csökkenést jelentett. Ez azt mutatja, hogy a demográfiai egyensúly belső folyamatok révén nem áll helyre.

A belföldi vándorlási egyenleg 2023-ra ismét negatívvá vált, majd 2024-ben tovább romlott. Ez arra utal, hogy a vármegye népességmegtartó képessége gyengül, különösen a fiatalabb és aktív korosztályok körében.

A nemzetiségi kötődésű lakosság aránya – ezen belül a cigány nemzetiséghez tartozók jelenléte – társadalompolitikai és felzárkóztatási szempontból releváns. Ez indokolja a célzott oktatási, foglalkoztatási és közösségfejlesztési beavatkozások fenntartását és megerősítését.

A születéskor várható élettartamra vonatkozó adatok – különösen a férfiak esetében – kedvezőtlenebb képet mutatnak, miközben a halálozási ráta a COVID-időszakot követően visszatér a korábbi szintekhez. Az idősödő népesség miatt az egészségügyi és szociális ellátórendszerek terhelése hosszabb távon várhatóan növekedni fog.

A negatív természetes népességváltozás több, a jövő szempontjából meghatározó következménnyel járhat a vármegye számára.

1. **Öregedő népesség:** A halálozások számának tartósan a születések feletti aránya a népesség elöregedéséhez vezet. Ennek következtében nő a függőségi ráta, vagyis kevesebb munkaképes korú lakosnak kell támogatnia a növekvő arányú időskorú népességet. Ez fokozott terhet ró az egészségügyi, szociális és nyugdíjrendszerre.
2. **Munkaerőhiány:** A népesség csökkenése – különösen a fiatal és munkaképes korosztály visszaszorulása – munkaerőhiányt eredményezhet. Ez a helyi vállalkozások működését, a versenyképességet és a gazdasági növekedést is kedvezőtlenül befolyásolhatja.
3. **Gazdasági visszaesés kockázata:** A zsugorodó népesség mérsékli a fogyasztói keresletet, ami negatív hatást gyakorolhat a helyi vállalkozásokra és a gazdaság egészére. Hosszabb távon ez a gazdasági aktivitás csökkenéséhez és a beruházási kedv visszaeséséhez vezethet.
4. **Növekvő teher a szociális és egészségügyi ellátórendszeren:** Az idősebb korcsoportok arányának emelkedésével nő az egészségügyi ellátás, a gondozási szolgáltatások és az idősgondozás iránti igény. Ez jelentős kapacitás- és finanszírozási kihívást jelenthet a szolgáltatórendszerek számára.
5. **Vidéki térségek elnéptelenedése:** A kedvezőtlen demográfiai folyamatok felerősíthetik az urbanizációt, mivel a fiatalabb korosztály a nagyobb városok felé orientálódik. Ez a vidéki térségek elnéptelenedéséhez, az agrárgazdaság és a helyi közösségek gyengüléséhez vezethet.
6. **Politikai és stratégiai kihívások:** A változó demográfiai helyzethez igazodó szakpolitikai intézkedésekre lehet szükség. Ide tartozhat a családpolitikai eszközök erősítése, a bevándorlásból származó munkaerő bevonása, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatásoknak az idősödő népesség igényeihez való igazítása.

12.2. Iskolai végzettség

Az 5. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk a képesítéssel kapcsolatos változásokat Bács-Kiskun vármegyében az elmúlt évek során. Az oktatási végzettségre vonatkozó mutatók alapvető jelentőséggel bírnak egy térség társadalmi és gazdasági fejlődési lehetőségeinek megítélésében. Az iskolázottság szintje szoros összefüggést mutat a foglalkoztathatósággal, a jövedelmi viszonyokkal, az innovációs potenciállal, valamint a társadalmi mobilitással és a leszakadás kockázatával. Az oktatási adatok ezért nemcsak az oktatási rendszer teljesítményét tükrözik, hanem hosszabb távon a munkaerőpiaci és demográfiai folyamatokra is hatással vannak.

A rendelkezésre álló adatok nem teljes körűek, több indikátor esetében az adatgyűjtés hiányosságai miatt csak részleges idősorok állnak rendelkezésre, illetve egyes mutatók esetében egyáltalán nem érhető el idősoros adat. Ennek megfelelően az elemzés elsősorban az érettségit adó középfokú és a felsőfokú végzettséggel rendelkező népesség arányának alakulására koncentrál, külön nemek szerinti bontásban.

A táblázat alapján lehetőség nyílik az iskolázottsági szint változásának, a nemek közötti különbségeknek, valamint a magasabb végzettségek terjedésének bemutatására, ugyanakkor a hiányos adatok miatt a következtetések óvatos értelmezést igényelnek.

5. táblázat: Iskolai végzettségre vonatkozó adatok Bács-Kiskun vármegyében 2016-2024 között

Oktatás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Általános iskola első évfolyamát el nem végző, 10-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában (százalék)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkező, 25-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában (százalék)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Érettségit adó középfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező 15-74 éves férfiak aránya (százalék)	24,77	24,16	24,84	27,43	26,28	27,52	n.a.	n.a.	n.a.
Érettségit adó középfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező 15-74 éves nők aránya (százalék)	32,77	33	33,35	32,92	33,53	34,94	n.a.	n.a.	n.a.
Felsőfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező 15-74 éves férfiak aránya (százalék)	12,63	11,92	12,61	11,77	12,1	12,46	n.a.	n.a.	n.a.
Felsőfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező 15-74 éves nők aránya (százalék)	16,07	16,69	17,14	18,12	19,14	19,15	n.a.	n.a.	n.a.
Legalább érettségizett, 18-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában (százalék)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

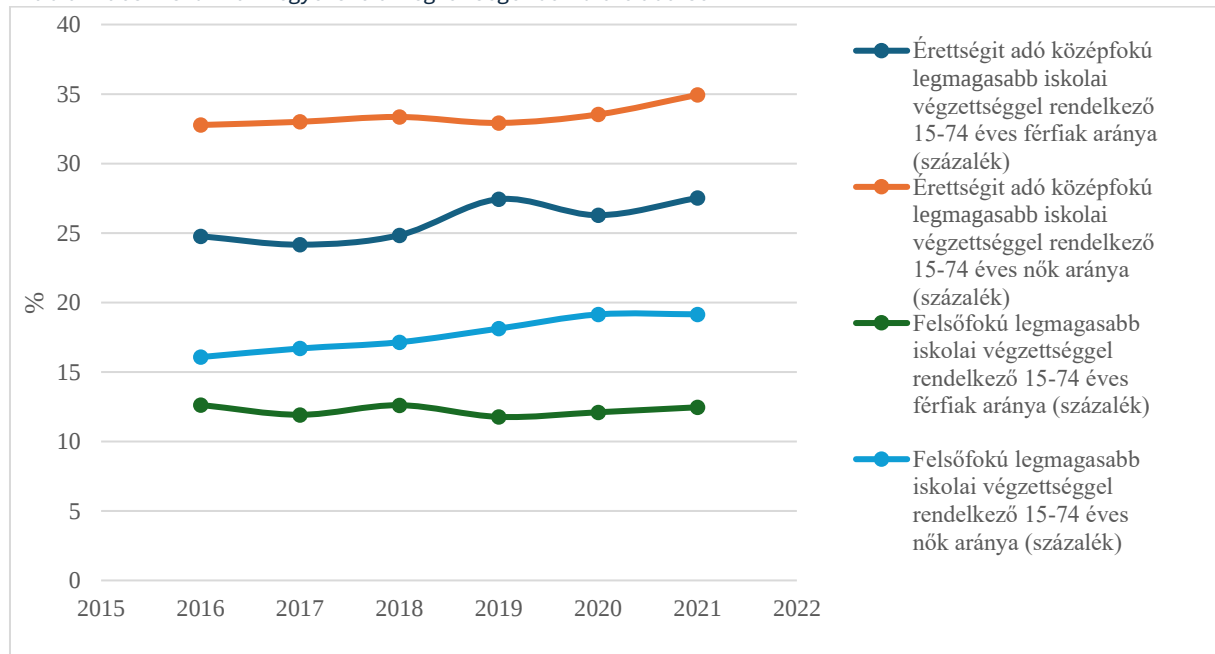
A fenti statisztikai adatok alapján a következő megállapítások vonhatók le:

- Az általános iskola első évfolyamát el nem végzőkről nem áll rendelkezésre adat, ugyanúgy az egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkezőkről, vagy legalább érettségizettekről sem.
- Az érettségit adó középfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező 15-74 éves férfiak és nők aránya is nőtt a 2016-2022 között vizsgált időszakban.
- Az érettségit adó középfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya nők körében magasabb.

- Ugyanezek a megállapítások tehetők a felsőfokú legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezőkről is.

Az adatok hiányosságai miatt korlátozottak az elemzési lehetőségek, de a trend jól látszik az 1. számú ábrán: az iskolai végzettséggel rendelkezők aránya lassan, de növekszik, valamint valamennyi képesítés esetén körülbelül 7 százalékkal magasabb a nők aránya.

1. ábra: Bács-Kiskun vármegye iskolai végzettségét bemutató adatsor

A képesítéssel rendelkezők számának emelkedése több szempontból is jelentős hatást gyakorolhat Bács-Kiskun vármegye jövőjére.

1. **Iskolai végzettség és foglalkoztathatóság:** Az érettségivel rendelkezők arányának növekedése arra utal, hogy a munkaerőpiac egyre inkább a középfokú végzettséggel rendelkezőket részesíti előnyben. Ez a tendencia javíthatja az érettségizettek elhelyezkedési esélyeit, és hozzájárulhat egy rugalmasabban alkalmazkodó, versenyképesebb munkaerőpiac kialakulásához.
2. **Nemek közti különbségek:** Az adatok azt mutatják, hogy a nők körében magasabb mind az érettségizettek, mind a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. Ez kedvezően hat a nők foglalkoztathatóságára és társadalmi mobilitására, és hosszabb távon csökkentheti a nemek közötti munkaerőpiaci különbségeket is.
3. **Hiányzó adatok hatása:** Mivel nem áll rendelkezésre adat az általános iskolát be nem fejezőkről, illetve a felsőfokú végzettségek teljes köréről (egyetemi, főiskolai, egyéb oklevél), az elemzés csak részben képes átfogó képet adni a vármegye oktatási és munkaerőpiaci szerkezetéről. A hiányzó információk korlátozzák annak vizsgálatát, hogy az oktatási rendszer mennyire hatékony, illetve a megszerzett végzettségek mennyire támogatják a munkaerőpiaci sikerességet.

Az oktatás és a munkaerőpiac között szoros összefüggés van, és az oktatási rendszer változásai jelentős hatással lehetnek a munkaerőpiaci trendekre és a társadalmi mobilitásra. A nők magasabb végzettsége és a középfokú végzettséggel rendelkezők arányának növekedése pozitív jelek lehetnek a foglalkoztatás és a gazdasági fejlődés szempontjából.

12.3. Munkanélküliség és foglalkoztatás

A 6. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye munkanélküliségi helyzetét. A foglalkoztatás alakulása kiemelt jelentőségű mutató a vármegye gazdasági és társadalmi helyzetének értékelése szempontjából, mivel közvetlenül összefügg a lakosság jövedelmi viszonyaival, az életszínvonallal, valamint a gazdaság versenyképességével. A foglalkoztatási adatok egyúttal jól tükrözik a demográfiai folyamatok, az oktatási rendszer kibocsátása és a gazdasági szerkezet változásainak hatásait is.

Az adatok kiterjednek a nyilvántartott álláskeresők létszámára és összetételére, a tartós munkanélküliség arányára, az életkor és iskolai végzettség szerinti megoszlásra, valamint a foglalkoztatási ráták alakulására. A táblázat alapján lehetőség nyílik a munkaerőpiaci trendek, a szerkezeti kihívások és a kedvező irányú változások azonosítására, különös tekintettel a fiatalok és az idősebb korosztályok munkaerőpiaci helyzetére, valamint a képzettségi szerkezet átalakulására.

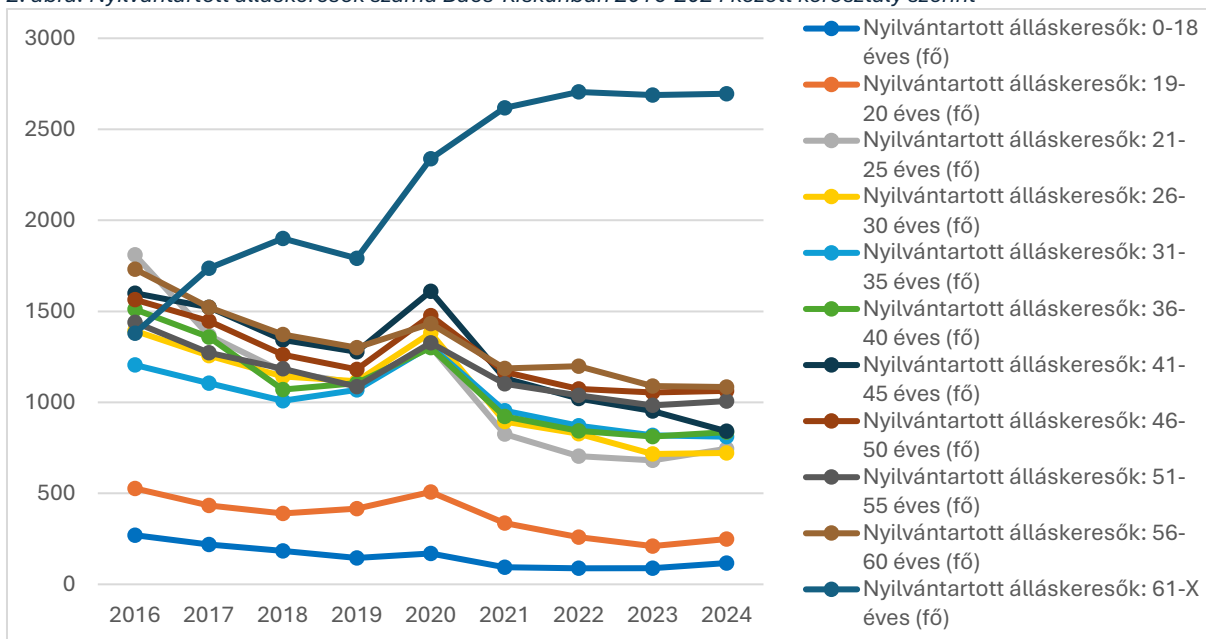
6. táblázat: Bács-Kiskun vármegye foglalkoztatási helyzete 2016-2024

Foglalkoztatás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)	49,1	49,18	45,32	43,73	52,36	54,81	50,74	50,09	48,2
180 napon túli nyilvántartott álláskeresők összesen (fő)	7086	6511	5448	5068	7418	6155	5393	5057	4897
25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)	18,1	15,3	14,5	14,4	14	11,2	9,9	9,7	10,9
45 év feletti nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)	42,4	45,2	47,6	46,2	46,5	54,1	56,6	57,6	57,5
Általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők (fő)	817	794	712	601	629	514	488	433	391
Általános iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők (fő)	5085	4865	4265	4065	4536	3710	3484	3244	3373
Egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresők (fő)	232	186	186	223	302	217	251	251	275
Foglalkoztatási ráta (15-64 évesek) (százalék)	67,6	70,3	71,9	72,7	71,2	72,7	73	74,1	74,3
Foglalkoztatási ráta (15-74 évesek) (százalék)	58,8	60,5	61,8	62,6	61,3	62,6	62,7	63,7	64
Foglalkoztatott; Ipar, építőipar (TEÁOR08: B+C+D+E+F)(15-74 évesek) (fő)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	86148	n.a.	n.a.	n.a.
Foglalkoztatott; Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A)(15-74 évesek)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	25440	n.a.	n.a.	n.a.
Foglalkoztatott; Szolgáltatások (TEÁOR08: G_U)(15-74 évesek) (fő)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	125719	n.a.	n.a.	n.a.
Főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők (fő)	451	403	379	407	519	428	414	395	415
Magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (százalék)	16,8	16,8	16,9	17	17,7	21	21,3	21,4	21,6
Nyilvántartott álláskeresők összesen (fő)	14432	13239	12022	11589	14167	11230	10628	10095	10167
Nyilvántartott álláskeresők: 0-18 éves (fő)	270	219	184	145	170	94	88	89	117
Nyilvántartott álláskeresők: 19-20 éves (fő)	527	433	389	415	507	336	260	210	248
Nyilvántartott álláskeresők: 21-25 éves (fő)	1810	1367	1169	1106	1306	825	704	681	745
Nyilvántartott álláskeresők: 26-30 éves (fő)	1393	1256	1142	1115	1381	895	827	716	721
Nyilvántartott álláskeresők: 31-35 éves (fő)	1206	1105	1009	1069	1309	954	871	819	811
Nyilvántartott álláskeresők: 36-40 éves (fő)	1511	1358	1070	1105	1300	923	843	812	836
Nyilvántartott álláskeresők: 41-45 éves (fő)	1600	1522	1342	1277	1610	1132	1020	953	841
Nyilvántartott álláskeresők: 46-50 éves (fő)	1564	1447	1261	1180	1477	1167	1073	1054	1063
Nyilvántartott álláskeresők: 51-55 éves (fő)	1440	1273	1184	1085	1337	1101	1039	983	1006
Nyilvántartott álláskeresők: 56-60 éves (fő)	1732	1522	1372	1301	1432	1186	1198	1090	1084
Nyilvántartott álláskeresők: 61-X éves (fő)	1379	1737	1900	1791	2338	2617	2705	2688	2695
Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya (százalék)	8	6,9	5,3	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Foglalkoztatás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Szakiskolai végzettségű nyilvántartott állás keresők (fő)	293	240	237	198	242	205	218	180	183
Szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségű nyilvántartott állás keresők (fő)	3572	3086	3013	2994	3901	2987	2805	2658	2617
Szakképzett végzettségű nyilvántartott állás keresők (fő)	3982	3665	3230	3067	3981	3131	2933	2899	2865

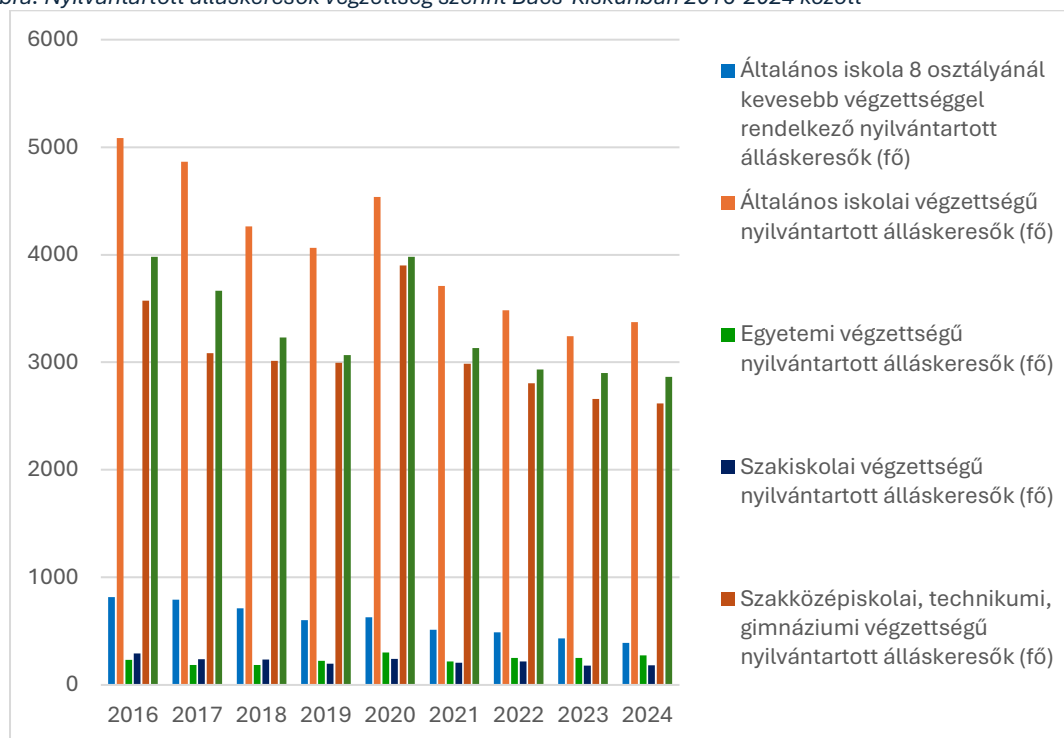
- A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők aránya 2016-2024 között ingadozó volt.
- A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők aránya 48,2% volt 2024-ben, ez enyhe csökkenést mutat a 2023-as 50,09%-hoz képest, és jócskán alul múlja a 2021. évi csúcst. 2024-ben a 180 napon túl nyilvántartott állás keresők létszáma 4.897 fő volt. Ez csökkenést mutat a korábbi évekhez képest.
- A 25 év alatti nyilvántartott állás keresők aránya folyamatosan csökken a vizsgált időszakban. 9 év alatt arányuk körülbelül a felére esett vissza 10,9 %-ra.
- A 45 év feletti nyilvántartott állás keresők aránya ellentétes tendenciát mutat a 25 év alatti nyilvántartott állás keresőkével, az évek során folyamatosan emelkedett arányuk, a legmagasabb érték 2023-ban volt 57,6 %-kal.
- A nyilvántartott állás keresők száma a vizsgált időszakban összességében csökkent. A 2. számú ábra alapján csökkenő tendencia szinte minden generációra érvényes, kivéve a 61 év feletti nyilvántartott állás keresőket, akiknek száma megduplázódott 2024-re.

2. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Bács-Kiskunban 2016-2024 között korosztály szerint

- 2016 és 2024 között a nyilvántartott állás keresők **végzettség szerinti** összetétele kedvező irányban változott (3. számú ábra) Bács-Kiskun vármegyében. Az alacsony végzettségű állás keresők száma jelentősen csökkent (2016-hoz képest mintegy 2.000 fővel kevesebb alacsonyan képzett állás kereső), ami részben a munkaerőpiac javulásának, részben a népességfogyásnak tulajdonítható. A középfokú végzettségű állás keresők számának mérséklődése arra utal, hogy a szakképzett munka iránt továbbra is erős kereslet mutatkozik a gazdaságban. Ezzel szemben a felsőfokú végzettségű állás keresők száma nem csökkent érdemben, sőt az egyetemi diplomások körében jelentős növekedés (9 év alatt 18 százalékkal emelkedett) látható, ami azt jelzi, hogy a felsőfokú végzettség nem garantálja automatikusan a gyors elhelyezkedést, ugyanakkor ezek a csoportok továbbra is csak kis hányadát teszik ki az állás keresőknek.

3. ábra: Nyilvántartott álláskeresők végzettség szerint Bács-Kiskunban 2016-2024 között

A munkanélküliségi és foglalkoztatási eredmények alapján több következtetés is levonható a vármegyére nézve:

1. **Hosszú távú munkanélküliség:** Habár a hosszú távú álláskeresők arányának és számának enyhe csökkenése pozitív tendenciát mutathat, ugyanakkor az 50%-os arány továbbra is magas, ami azt jelzi, hogy a hosszú távú munkanélküliség továbbra is komoly kihívás. A tartós munkanélküliség szerkezeti kérdés maradt, a javuló gazdasági mutatók ellenére a vármegye egy rétege nehezen integrálható vissza a munkaerőpiacra.
2. **Fiatalok foglalkoztatása:** A 25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya csökkenő tendenciát mutat, ami pozitív fejlemény a fiatalok foglalkoztatásában. Ez azzal is együtt jár, hogy a foglalkoztatási ráta emelkedik. A fiatalok munkaerőpiaci helyzete jelentősen javult, de 2023–2024-ben enyhe visszaemelkedés látható.
3. **Idősebb korosztályok munkanélkülisége:** A 45 év feletti nyilvántartott álláskeresők aránya folyamatosan növekedett az évek során. Ez arra utalhat, hogy az idősebb munkavállalók számára nehéz visszatérni/megmaradni a munkaerőpiacra vagy megtalálni a megfelelő munkát. Az álláskeresők több mint fele 45 év feletti, ami súlyos munkaerőpiaci kihívást jelez. nehezebb az átképzésük, rosszabb az egészségi állapotuk, alacsonyabb a mobilitásuk és a digitalizációból eredő lemaradásuk.
4. **Általános iskolai és egyetemi végzettségűek:** Az alacsonyabb iskolai végzettségűek munkanélküliségi aránya csökken, ami pozitív fejlemény a képzettséget nem igénylő munkák területén. Ugyanakkor az egyetemi végzettségűek munkanélkülisége növekszik, ami felveti a kérdést a diplomák relevanciájáról és a munkaerőpiac igényeinek megfelelésről.
5. **COVID hatások:** A COVID-19 járvány jelentős hatással volt a munkaerőpiacra, amelyet az álláskeresők számában mutatkozó változások tükröznek. 2020-ban a munkanélküliség emelkedett, ami valószínűleg a járvány okozta gazdasági leállásoknak és elbocsátásoknak volt köszönhető.

A vármegye munkaerőpiaca a szakképzett és középfokú végzettségű munkaerő iránti tartós keresletet mutatja, miközben az alacsony végzettségűek munkapiaci jelenléte mérséklődik, a diplomások pedig egyre inkább versenyeznek a minőségi munkahelyekért. Ezek az adatok fontos betekintést nyújtanak a vármegye foglalkoztatási helyzetébe, különösen a hosszabb ideje állást kereső idősebb korosztály és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatottsági helyzetét

illetően vet fel új kérdéseket. A megoldás összehangolt megközelítést igényel a kormányzati szervek, az oktatási intézmények és a magán szektor között, hogy hatékonyan támogassák a magasabb végzettségűek és az idősebb korosztály elhelyezkedését a munkaerőpiacon.

12.4. Személyi jövedelemadó

A 7. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye személyi jövedelemadó változását. A személyi jövedelemadóra vonatkozó mutatók fontos képet adnak a lakosság jövedelmi helyzetének, a foglalkoztatás minőségének és a gazdaság teljesítőképességének alakulásáról. Az SZJA-adatok nemcsak a keresetek szintjét és növekedési ütemét tükrözik, hanem közvetett módon jelzik a munkaerőpiaci aktivitást, a jövedelmi struktúra változásait és a helyi gazdaság dinamizmusát is.

A bemutatott adatok alapján nyomon követhető az adófizetők számának alakulása, az egy lakosra jutó adóköteles jövedelem változása, valamint a jövedelmi szerkezet elmozdulása az alacsonyabb és magasabb jövedelmi sávok között. A táblázat elemzése lehetőséget ad a vármegye jövedelmi pozíciójának, a bérfelzárkózás mértékének és a gazdasági fejlődés társadalmi leképeződésének értékelésére.

7. táblázat: Bács-Kiskun vármegye SZJA adatai 2016-2024 között

SZJA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SZJA adófizető, 100 lakosra (fő)	49,18	49,02	49,49	49,52	49,18	49,93	50,92	50,8	n.a.
Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (Ft)	907 559	1 042 175	1 185 909	1 354 160	1 440 438	1 610 270	1 937 944	2 263 919	n.a.
SZJA adófizetők évi 5 millió Ft feletti jövedelmi sávban, egy SZJA adófizetőre évi 1 millió Ft alatti jövedelmi sávban (fő)	14,37	21,29	31,39	49,99	59,78	76,70	112,38	160,7.	n.a.

- A 2024. évi adatok nem állnak rendelkezésre, így a vizsgált időszak 2016-2023 közötti.
- A személyi jövedelemadó-fizetők száma 2016 és 2023 között fokozatosan emelkedett.
- A belföldi adóköteles jövedelem egy főre jutó összege jelentősen nőtt: 907.559 forintról 2.263.919 forintra 2023-ra. Ez több mint kétszeres és tartós, évről évre fennálló emelkedést mutat. A vármegyében a bérek és a jövedelmek érdemben növekedtek, ami a gazdaság erősödését, a munkapiaci kereslet bővülését, valamint az országos bérfelzárkózási folyamat regionális leképeződését jelzi.
- Az évi 1 millió Ft alatti jövedelmi sávban lévő adófizetőre eső 5 millió forint feletti jövedelmi sávban lévő adófizetők száma jelentősen növekszik, 14,37-ről 160,7-re 2023-ra. Ez arra utal, hogy a magasabb jövedelmű adófizetők száma nőtt, míg az alacsonyabb jövedelműeké csökkent az évek során.

Bács-Kiskun vármegye személyi jövedelemadó változását vizsgálva több következtetés is levonható:

1. **Növekvő adófizetői bázis:** A gazdaságilag aktív népesség aránya nőtt, vagyis egyre több ember rendelkezik bejelentett jövedelemmel a vármegyében. A foglalkoztatottság szerkezete stabilabbá vált, ami hozzájárul a vármegye adóerő-képességének erősödéséhez.
2. **Jelentős bér- és jövedelemnövekedés:** A tartós, évről évre fennálló reáljövedelem-növekedés a gazdaság erősödésére, a munkaerőpiaci kereslet bővülésére, valamint az országos bérfelzárkózás regionális leképeződésére utal. A vármegyében dolgozók átlagos jövedelme jelentősen nőtt, ami a vásárlóerő erősödését és a gazdaság stabilizálódását is szolgálja.

3. **A magas jövedelműek arányának gyors bővülése:** A vármegye jövedelemszerkezete átalakul: egyre több magas keresetű adófizető jelenik meg, ami a magasabb hozzáadott értékű foglalkoztatás erősödésére utal. Ugyanakkor a jövedelmi különbségek növekedésének kockázatát is magában hordozza, hosszabb távon társadalmi és területi egyenlőtlenségeket eredményezhet.

12.5. Lakásállomány

A lakásállomány és a lakásépítési aktivitás alakulása alapvető indikátora egy térség demográfiai folyamatait, gazdasági teljesítményét és életminőségét befolyásoló tényezőknek. A lakásépítések száma és jellemzői, valamint a lakásállomány nagysága és összetétele szoros összefüggésben áll a népességváltozással, a vándorlási folyamatokkal, a jövedelmi viszonyokkal és az ingatlanpiac helyzetével. Emellett a lakásmutatók fontos információkat hordoznak a települések megtartóerejéről és a hosszabb távú fejlesztési igényekről is.

A 8. számú táblázat Bács-Kiskun vármegye lakásállományának és lakásépítési mutatóinak alakulását mutatja be a 2016–2024 közötti időszakban. Az adatok tartalmazzák az adott évben épített lakások arányát, az új lakások átlagos alapterületét, a teljes lakásállomány nagyságát, valamint a lakónépesség és a lakásállomány viszonyát. Ezek a mutatók együttesen alkalmasak a lakáshelyzet időbeli változásainak és a demográfiai folyamatokkal való összefüggéseinek bemutatására.

8. táblázat: Bács-Kiskun vármegye SZJA adatai 2016-2024 között

Lakás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Az év folyamán épített lakás, 1000 lakásra (db)	1,0	2,2	3,3	3,3	5,5	2,9	2,7	2,3	2,4
Az év folyamán épített lakások átlagos alapterülete (m ²)	103,7	115,9	105,0	108,2	105,7	87,2	115,5	108,9	101,2
Lakásállomány (db)	240473	240848	241516	242245	243545	244103	245835	246353	246876
Lakónépesség, 100 lakásra (fő)	210,5	209,2	207,8	206,4	204,5	203,1	201,2	199,6	197,9

Ezek az adatok fontos információkat szolgáltatnak a lakásépítési trendekről és a lakásállomány változásairól a megadott időszakban:

- A 2016 és 2024 közötti időszak lakásadatai alapján megállapítható, hogy a lakásépítések intenzitása jelentős ingadozást mutatott Bács-Kiskun vármegyében. Az év folyamán épített lakások száma 1.000 meglévő lakásra vetítve 2016-ban még mindössze 1,0 volt, amely 2018–2019-re 3,3-ra emelkedett, majd 2020-ban – a lakásépítési támogatásoknak és a kedvezményes áfa hatásának köszönhetően – kiugróan magas, 5,5-ös értékre nőtt. Ezt követően a lakásépítési kedv mérséklődött, és 2021–2024 között 2,3–2,9 közötti értékek jellemezték, ami a 2016-os szintnél ugyan még mindig magasabb, de a 2020-as csúcserőttől jelentősen elmarad.
- Az új építésű lakások átlagos alapterülete viszonylag stabilan a 100–115 négyzetméteres tartományban mozgott, ugyanakkor 2021-ben jelentős visszaesés figyelhető meg, amikor az átlagos alapterület 87,2 négyzetméterre csökkent. Ez az év piaci bizonytalanságaival, a kivitelezési költségek növekedésével és a kisebb alapterületű, költséghatékonyabb lakások megjelenésével magyarázható. 2022-től az alapterületek ismét emelkedni kezdtek, és 2024-re 101,2 négyzetméterre érték el.
- A lakásállomány 2016 és 2024 között folyamatos, lassú ütemű bővülést mutat. A vármegye lakásállománya nyolc év alatt 240.473-ról 246.876-ra emelkedett, ami összesen 6.403 új lakást jelent, éves átlagban mintegy 800 lakás növekedéssel. Ez mérsékelt, de tartós gyarapodást jelez, amely a lakáspiac stabilitását tükrözi.

- A lakónépesség 100 lakásra vetített értéke ugyanakkor folyamatos csökkenést mutat. Míg 2016-ban 100 lakásra még 210,5 fő jutott, addig ez az érték 2024-re 197,9 főre csökkent. Ez arra utal, hogy a népességfogyás és a háztartások méretének csökkenése miatt egyre kevesebb lakos él ugyanannyi lakásban. A tendencia egyúttal azt is jelzi, hogy a lakások kihasználtsága mérséklődik, és nő az egy főre jutó lakóterület, ami rövid távon kedvező életkörülményeket eredményezhet, hosszabb távon azonban a demográfiai folyamatok miatt a lakáspiac keresleti oldalának gyengüléséhez vezethet.

A vizsgált időszakban Bács-Kiskun vármegyében a lakásállomány folyamatos, de mérsékelt ütemű bővülése figyelhető meg, miközben a lakásépítési aktivitás 2020-ban kiugróan magas szintet ért el, majd ezt követően visszarendeződött. A lakónépesség csökkenése és a háztartások méretének mérséklődése következtében a lakások kihasználtsága folyamatosan csökkent, amit a 100 lakásra jutó lakosok számának visszaesése is alátámaszt. Mindez arra utal, hogy a lakáspiaci kínálat bővülése nem a népességnövekedéshez, hanem elsősorban a lakásminőség javulásához és az egy főre jutó lakóterület növekedéséhez kapcsolódik, miközben hosszabb távon a kedvezőtlen demográfiai folyamatok a keresleti oldal gyengülését vetítik előre.

A lakásépítési aktivitás változása és a lakásállomány növekedése jelentős hatással lehet a helyi gazdaságra és az életminőségre.

1. **Beruházások és munkahelyteremtés:** Az új lakások építése jelentős beruházást igényel, ami munkahelyeket teremt az építőiparban és kapcsolódó ágazatokban, mint például az építőanyaggyártás, ingatlanügynökségek, és belseépítéset. Ez a fajta beruházás serkenti a helyi gazdaságot, növeli a foglalkoztatottságot és javítja az összesített gazdasági teljesítményt.
2. **Lakhatási lehetőségek és befektetések:** A lakásállomány növekedése több lakhatási lehetőséget biztosít, ami vonzóvá teheti a területet új lakosok és befektetők számára. Ez növelheti a keresletet a helyi szolgáltatások és kiskereskedelem iránt, ami további gazdasági növekedést generálhat.
3. **Ingatlanpiaci dinamika:** Az új lakások építése és a lakásállomány növekedése befolyásolhatja az ingatlanárakat és a bérleti díjakat. Ha a kínálat jelentősen megnő, az árak stabilizálódhatnak vagy csökkenhetnek, ami hozzáférhetőbbé teszi a lakhatást a helyi lakosok számára. Ez hosszú távon javíthatja a lakosság életminőségét és fogyasztási kiadásait.
4. **Demográfiai változások:** A lakásépítési trendek és a lakásállomány változásai befolyásolhatják a demográfiai szerkezetet is. A jobb lakhatási lehetőségek vonzhatják a fiatal családokat és szakembereket, ami elősegítheti a helyi közösség demográfiai megújulását és a szociális struktúra diverzifikálódását.
5. **Infrastruktúra és közszolgáltatások:** A lakásépítés növekedése gyakran szükségessé teszi az infrastruktúra, mint utak, közművek és közszolgáltatások, például iskolák és egészségügyi létesítmények fejlesztését. Ez jelentős költségeket róhat a helyi önkormányzatokra, de hosszú távon javíthatja a lakosok életkörülményeit és Bács-Kiskun vonzerejét.

12.6. Oktatási helyzet

A 9. számú táblázatban szereplő adatok Bács-Kiskun vármegye iskolai és felsőoktatási mutatóinak alakulását tükrözik a 2016–2024 közötti időszakban.

A vizsgált időszakban jelentős változások történtek a középfokú oktatási rendszerben, ami megnehezíti az évek közötti statisztikai adatok összehasonlítását. Továbbá a TEIR-ben elérhető adatok (felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók nappali képzésben – képzési hely szerint) is eltéréseket mutatnak. Elemzésünkhöz ezért a felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók nappali képzésére vonatkozó két elérhető adatsor átlagát használtuk fel.

2020 szeptemberétől a szakgimnáziumok egy részét a technikumok váltották fel. A szakgimnáziumokra vonatkozó adatok csak 2019-ig állnak rendelkezésre, míg a technikumok képzéséről nem érhető el statisztikai információ. A szakképző iskolák, amelyek a szakképzési intézményrendszer másik típusát képviselik, szintén nem szerepelnek megfelelő részletességgel a TEIR adatbázisában.

Ezen adathiányok és eltérések miatt elemzésünk nem tekinthető teljes körűnek.

9. táblázat: Képzésben résztvevők száma Bács-Kiskunban 2016-2024 között

Iskolai adatok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Általános iskolák átlagos tanulólétszáma (fő)	186,7	184,9	184,2	175,4	178,3	177,1	178,0	178,7	177,2
Felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók a nappali képzésben (képzési hely szerint) (fő)	2049	1948	1947	2134	2051	1989	1908	2317	2858
Felsőoktatásban részt vevő hallgatók a nappali tagozaton (képzési hely szerint) (fő)	2292	2123	2054	2228	2237	2243	2224	2610	3087
Felsőoktatásban részt vevő hallgatók a nappali tagozaton (képzési hely szerint) (fő) ELŐZŐ KÉT SOR ÁTLAGA	2171	2036	2001	2181	2144	2116	2066	2464	2973
Felsőoktatásban részt vevő hallgatók a nappali tagozaton (székhely szerint) (fő)	2854	2310	2171	2042	1829	1905	2015	2459	2926
Gimnáziumi tanulók a nappali oktatásban (fő)	8204	8357	8544	8564	8724	8834	8786	8644	8562
Szakgimnáziumi tanulók a nappali oktatásban (fő)	9152	9082	8461	8352	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók a nappali oktatásban (fő)	624	651	646	591	590	622	564	535	473
Szakközépiskolai tanulók a nappali oktatásban (fő)	4617	4344	4145	4060	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Ezek az adatok fontos információkat szolgáltatnak a vármegye oktatási intézményeinek tanulólétszám-változásáról és a felsőoktatás igénybeviteléről:

- Az általános iskolák átlagos tanulólétszáma 2016 és 2024 között viszonylag stabil maradt, kisebb ingadozásokkal, 177 és 187 fő között. A 2019-es visszaesést követően 2020-tól enyhe növekedés figyelhető meg, ami arra utal, hogy az általános iskolai tanulólétszám csökkenése lassult, és stabilizálódni látszik. A tendencia ugyanakkor továbbra is tükrözi a népességfogyás hatását és a korosztályi létszámok mérséklődését.
- A székhely szerinti felsőoktatási hallgatói létszám 2016 és 2020 között folyamatosan csökkent (2.854 főről 1.829 főre), majd 2021-től 2024-ig ismét növekedni kezdett, és 2024-ben 2.926 főt ért el. Ez arra utal, hogy a vármegyében működő felsőoktatási intézmények vonzereje erősödött, különösen a legutóbbi években.
- A gimnáziumi tanulók száma 2016 és 2021 között folyamatos emelkedést mutatott, 8.204 főről 8.834 főre, majd 2022–2024 között kisebb csökkenés következett be (8.644, majd 8.562 fő). Ez a gimnáziumi képzés iránti magas, de kissé változó keresletet jelzi.
- A szakgimnáziumi tanulók száma 2016 és 2019 között csökkenő tendenciát mutatott (9.152 főről 8.352 főre). A 2020 utáni adatok nem állnak rendelkezésre, ami a képzési rendszer átalakulásával magyarázható.
- A szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók létszáma 2016 és 2024 között mérsékelten csökkent (624 főről 473 főre), ami a hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanulói csoport létszámának visszaesésére utal, illetve a demográfiai hatásokkal is összefüggésben áll.
- A szakközépiskolai tanulók létszáma 2016 és 2019 között folyamatos csökkenést mutatott (4.617 főről 4.060 főre), ami a szakképzési rendszer átalakításának részeként az intézménytípus megszűnésével magyarázható.

A hiányos adatok alapján túl sok következtetést ennél a fejezetnél nem szabad levonni. Ugyanakkor az iskolai és felsőoktatási létszámadatok változása több szempontból is hatással van a vármegye oktatási rendszerére és hosszabb távú demográfiai folyamataira.

Az általános iskolákban 2016 és 2022 között folyamatosan csökkenő létszám, 2023-ban azonban enyhe növekedés tapasztalható, ellenben 2024-ben ismételt csökkenés. A gimnáziumi tanulók száma 2016 óta növekszik. Felsőoktatási hallgatói létszám nappali tagozaton 2024-ben éri el a csúcst. A Szakiskolai és készségfejlesztő iskolák tanulói létszáma változó, de általánosságban csökkenő irányzat.

1. **Alapfokú oktatás:** A létszámának stabilizálódása azt jelzi, hogy a vármegyében lassult a gyermeklétszám csökkenése, ami mérsékelheti az iskolabezárások és intézményi összevonások szükségességét. Ez segítheti a települési szolgáltatások stabilitását, különösen a kisebb falvakban.
2. **Felsőoktatás:** A tanulók számának növekedése javíthatja a vármegye hosszú távú munkaerő-ellátottságát, különösen a magasan képzett munkaerő vonatkozásában. Ez kedvezően hathat a beruházások vonzására, a vállalkozások innovációs képességére és a helyi gazdaság versenyképességére. A felsőoktatási intézmények megerősödő hallgatói bázisa hozzájárulhat a térség megtartóerejének növekedéséhez, csökkentheti az elvándorlást és serkenetheti az innovációs környezet kialakulását, különösen a nagyobb városokban.
3. **Gimnázium:** A tanulólétszám enyhe csökkenése arra utalhat, hogy a tanulók egy része a technikumok és szakképző iskolák irányába mozdult el. Ez a szakképzés modernizációjának hatását tükrözi, és hosszú távon a szakmai utánpótlás erősödéséhez járulhat hozzá.
4. **Szakiskolák és készségfejlesztő iskolák:** A tanulók számának csökkenése a hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanulók létszámának mérséklődését is jelezheti, ugyanakkor felhívja a figyelmet az esélyegyenlőségi intézkedések és a korai iskolaelhagyás megelőzésének fontosságára.

A fenti információ fontos a helyi és vármegyei oktatási politika és erőforrás-tervezés szempontjából.

12.7. Alapellátások

A 10. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye alapszolgáltatásainak változását 2016 és 2024 évek között. Az alapszolgáltatások hozzáférhetősége és kapacitása alapvetően meghatározza a lakosság életminőségét, a települések megtartóerejét, valamint a társadalmi egyenlőtlenségek alakulását. A gyermekellátáshoz, egészségügyi szolgáltatásokhoz, szociális ellátáshoz, valamint a közművelődési és kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférés különösen fontos szerepet játszik a demográfiai folyamatok, a társadalmi kohézió és a helyi közösségek működése szempontjából.

Az adatsor kiterjed a gyermekintézményi ellátásra (bölcsőde, óvoda), az egészségügyi alap- és szakellátás kapacitásaira, a szociális ellátórendszer jellemzőire, valamint a civil, kulturális és közművelődési aktivitás legfontosabb indikátoraira. A mutatók együttesen alkalmasak arra, hogy átfogó képet adjanak a vármegye alapszolgáltatási rendszerének időbeli változásairól és társadalmi beágyazottságáról.

10. táblázat: Bács-Kiskun vármegyében nyújtott alapszolgáltatások 2016-2024 között

Alapszolgáltatások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bölcsődébe beírt gyermek (2017-től érvényes módszertan), 100 0-2 éves lakosra (fő)	n.a.	13,08	13,09	13,01	13,81	13,5	14,33	16,23	18,6

Alapszolgáltatások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Óvodába beírt gyermek, 100 3-5 éves lakosra (fő)	117,6	115,4 5	114,9 6	114,9 9	111,5 1	109,7 7	112,2 5	111,3	112,3
Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakos (fő)	1543,49	1540,64	1548,88	1582,41	1580,81	1558,73	1560,14	1601,41	1644,9
Működő kórházi ágy, 1000 lakosra (db)	5,71	5,71	5,74	5,76	6,08	6,08	6,09	6,13	6,1
Önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben gondozott, 100 férőhelyre (fő)	96,44	97,08	96,77	94,4	83,86	90,43	91,9	94,91	94,9
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma, 100 0-18 évesre (fő)	n.a.	19,66	16,55	14,31	12,82	13,07	11,41	9,38	9,1
Civil szervezet, 1000 lakosra (db)	n.a.	4,63	4,9	4,84	4,81	5,04	4,92	5	n.a.
Alkotó művelődési közösségek (db)	731	751	710	731	628	641	653	698	753
Alkotó művelődési közösségek tagjai (fő)	1303 5	1275 0	1266 0	1242 3	1047 2	1005 1	1017 1	1018 0	1208 8
Múzeumi látogatók, 100 lakosra (fő)	62,34	70,16	60,95	61,52	21,67	28,68	42,99	60,71	51,5
Rendszeres művelődési foglalkozások (db)	4389 3	4259 0	4636 8	4379 4	1503	2508 5	3199 6	3270 4	3492 3
Rendszeres művelődési formákban résztvevők, 100 lakosra (fő)	9,1	8,3	6,7	8	5,5	5,5	6,1	6	8,1
Színházak megyében tartott előadásai látogatói (városok) (fő)	1480 32	1509 64	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Települési könyvtárak egységei, 100 lakosra (db)	468,9 7	461,6 6	459,0 1	453,2	447,3 2	562,9 6	562,7 2	418,0 4	n.a.
Települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egység, 100 lakosra (db)	235,9	224,6	216,9	210,6	109,5	114,4	140,3	137,6	n.a.

A vizsgált mutatók több területet fednek le, köztük a gyermekjóléti szolgáltatásokat (bölcsőde, óvoda), az egészségügyi ellátást, a szociális ellátásokat, valamint a kulturális és közművelődési szolgáltatásokat. Az egyes adatsorok között több helyen módszertani eltérés, illetve adathiány figyelhető meg (pl. bölcsődei adatok 2017-től, több kulturális adat hiánya 2024-re). Az adatok ezért irányadó jellegűek, de nem tekinthetők teljes körűnek. Ezek az adatok fontos információkat szolgáltatnak a vármegye alapszolgáltatási ellátottságáról és annak időbeli változásáról:

- 2017 óta növekedést mutat a 100, 0-2 éves főre vetített **bölcsődébe beíratott gyerekek** száma. 100 0-2 éves korú gyerek közül 2017-ben 13,08 főt, míg 2024-ben 18,6 főt írtak be bölcsődébe. Ez azt jelzi, hogy javult a bölcsődei ellátás elérhetősége, mely jórészt a TOP fejlesztéseknek köszönhető.
- Összességében csökkenő tendenciát mutat az **óvodába beírt** gyerekek száma, de 2024-ben némi növekedés volt tapasztalható. Az óvodába beírt gyermekek aránya 2016-ban még 117,6 fő volt 100 óvodáskorú lakosra vetítve, 2020-ra 111,5-re csökkent, majd 2022 után kisebb hullámmal, de 112 fő körül stabilizálódott. A csökkenés hátterében demográfiai okok állhatnak.
- Az egy **házi orvosra** jutó lakosok száma 2016 és 2024 között folyamatosan nőtt (1543 főről 1645 főre). Ez a háziorvosi praxisokra nehezedő terhelés növekedését és az orvoshiány erősödését jelzi, különösen a praxisok elöregedése fényében.
- Az 1.000 lakosra vetített **kórházi ágyak** száma viszonylag stabil az évek során. A változás mértéke azonban kicsi, és nem feltétlenül tükrözi a tényleges ellátási hozzáférést.

- Az önkormányzatok kezelésében lévő **tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben** rendelkezésre álló férőhelyek száma csaknem 100 %-os kihasználtságú.
- A **rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek** havi átlagos létszáma folyamatosan csökkent, csaknem felére esett vissza 2024-re, 100 fő 0-18 évesre 9 fő támogatásban részesített jut a vizsgálati időszak végén.
- A civil szervezetek száma 1.000 lakosra vetítve 2017 és 2023 között enyhén nőtt (4,63 → 5), ami a civil aktivitás erősödésére utalhat, de 2024-re nincs adat.
- Az alkotó művelődési közösségek száma hullámzó, de 2020-as visszaesés után 2024-re újra növekedést mutat (731 → 753). A taglétszám 2016 és 2021 között folyamatosan csökkent (13.035 főről 10.051 főre), majd 2022–2024 között emelkedni kezdett, 2024-ben elérve a 12.088 főt.
- A múzeumi látogatók száma 100 lakosra 2019-ig stabil volt (60–70 fő között), 2020-ban drasztikusan visszaesett (21,67 fő), ami a COVID–19 járvány következménye. 2021 után fokozatos visszarendeződés figyelhető meg, 2023-ban már elérte a 60,71 főt.
- A rendszeres művelődési foglalkozások száma a 2020-as járványévben drasztikusan visszaesett (1.503 db), de 2021-től gyors növekedést mutat, 2024-re elérve a 34.923 foglalkozást. Ez a kulturális élet újraindulását és a programkínálat bővülését jelzi.
- A könyvtári kölcsönzések száma 100 lakosra 2016 és 2019 között fokozatosan csökkent (235-ről 210 db-ra), majd 2020–2022 között jelentősen visszaesett (109,5 → 140,3 db), ami a járványhatás és a digitális tartalomfogyasztás erősödésének következménye lehet.

A fenti adatok alapján több következtetés is levonható, amelyek jelentős hatással lehetnek a vármegye társadalmi, gazdasági és szolgáltatási rendszereire:

1. A **bölcsődei ellátás iránti növekvő igény** a szülők magasabb munkaerőpiaci részvételét, valamint a bölcsődei férőhelyek bővülését tükrözi, ami hozzájárul a gyermekes családok életminőségének javulásához és a női foglalkoztatás erősödéséhez.
2. Az **óvodai részvételi arányok mérsékelt csökkenése** mögött demográfiai okok húzódnak meg, ugyanakkor az óvodai ellátórendszer stabil maradt. Ez segíti a települési közszolgáltatások fenntartását, de felveti a kapacitások hosszú távú tervezésének szükségességét.
3. A **házi orvosi és gyermekorvosi ellátás** terhelésének növekedése a praxisok elöregedését és az utánpótlás hiányát jelzi, ami a következő évek egyik kritikus kihívása lehet. Ez a hozzáférés romlását és a várakozási idők növekedését eredményezheti.
4. A **szociális bentlakásos intézmények** kihasználtságának alakulása arra utal, hogy a demográfiai öregedés következtében a férőhelyek iránti igény hosszú távon tovább növekedhet, és szükség lehet a kapacitások bővítésére vagy korszerűsítésére.
5. A **kulturális és közművelődési területen** a COVID–19 utáni visszarendeződés erőteljes, amely a közösségi élet élénkülését, a rendezvények, a kulturális programok és a közösségi terek iránti igény visszatérését mutatja. Ez kedvezően hat a helyi közösségek összetartó erejére.
6. A **könyvtárhasználat** csökkenése és a kölcsönzések visszaesése a digitális tartalomfogyasztás erősödésére utal, ami hosszú távon átalakíthatja a könyvtárak szerepét és szolgáltatásait.

A fenti információk fontos alapot jelentenek a vármegye alapszolgáltatásainak tervezéséhez, különösen a gyermekjóléti, egészségügyi, szociális és kulturális ellátások fejlesztéséhez.

12.8. Gazdaság

12.8.1. Vállalkozások száma

A 11. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye működő vállalkozásait. A táblázat forrásai között jelentős **adat- és módszertani hiányok** találhatók:

több mutató csak 2016–2019 között érhető el, a 2020 utáni TEIR-adatok a vállalalkozási demográfiára vonatkozóan nem teljes körűek. Emiatt a hosszabb idősoros összehasonlítás korlátozott, az elemzés elsősorban a 2016–2019 közötti trendeket mutathatja be, valamint a 2020–2023 között elérhető ágazati adatokra, illetve a jegyzett tőkés mutatókra támaszkodhat.

11. táblázat: Működő vállalkozás Bács-Kiskun vármegyében 2016-2024 között

Működő vállalkozások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
10-19 fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	851	824	888	940	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
1-9 fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	13 144	12883	13418	13068	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
20-49 fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	502	496	515	517	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
250-499 fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	18	24	26	30	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
500 és több fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	20	19	20	17	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
50-249 fős működő társas vállalkozások (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	250	241	248	252	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Egyéni működő vállalkozások aránya (százalék)	n.a.	n.a.	57,87	60,19	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő egyéni vállalkozók (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	17156	n.a.	20900	23854	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő mezőgazdasági vállalkozás, 1000 lakosra (db)	n.a.	5,83	5,89	6,42	6,45	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő társas vállalkozások összesen (az év során, vállalalkozási demográfia szerint) (db)	14785	n.a.	15115	15377	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás a szolgáltatásokban	n.a.	n.a.	24601	26135	28576	29504	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás, 1000 lakosra (db)	n.a.	67,16	71,82	79,11	82,32	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (TEÁOR08: N)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1351	1574	1860	1962	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Bányászat, kőfejtés (TEÁOR08: B, vállalalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	13	10	10	12	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Egyéb szolgáltatás (TEÁOR08: S)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	2118	2343	2738	3042	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Építőipar (TEÁOR08: F)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	3489	3983	4679	5124	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Feldolgozóipar (TEÁOR08: C)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során,	n.a.	2732	2875	2980	3047	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

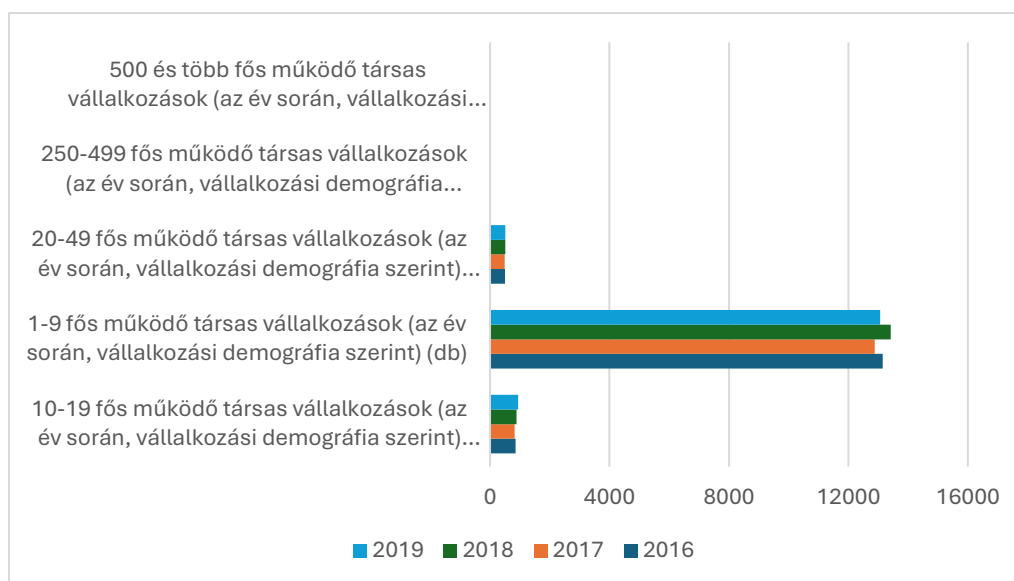
Működő vállalkozások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)									
Működő vállalkozás; Humán-egészségügyi, szociális ellátás (TEÁOR08: Q)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1548	1618	1698	1735	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Információ, kommunikáció (TEÁOR08: J)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1097	1213	1369	1446	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Ingatlanügyletek (TEÁOR08: L)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1058	1108	1145	1130	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Ipar (TEÁOR08: B+C+D+E, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	2884	3035	3159	3232	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Kereskedelem, gépjárműjavítás (TEÁOR08: G)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	7371	7549	7750	7826	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Közigazgatás, védelem: kötelező társadalombiztosítás (TEÁOR08: O)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	0	4	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	2946	2961	3216	3220	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Művészet, szórakoztatás, szabadidő (TEÁOR08: R)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	715	809	900	912	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Oktatás (TEÁOR08: P)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1236	1287	1441	1467	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Pénzügyi, biztosítási tevékenység (TEÁOR08: K)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1008	1032	1100	1069	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (TEÁOR08: M)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	4407	4793	5563	5825	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (TEÁOR08:	n.a.	1345	1370	1451	1448	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Működő vállalkozások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)									
Működő vállalkozás; Szállítás, raktározás (TEÁOR08: H)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	1347	1435	1561	1642	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (TEÁOR08: D)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	41	49	68	75	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő vállalkozás; Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés (TEÁOR08: E)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	98	101	101	98	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Jegyzett tőkéből: Külföldi tulajdon (TAO mérlegadatok; magyar számviteli szabályok szerint adózók) (1000 Ft)	37 884 602	39 694 736	39 167 222	60 155 212	61 898 160	61 658 011	56 024 950	6272 5233	n.a.
Vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra (1000 Ft)	351	372	378	422	511	542	849	614	n.a.

- A lenti (4. számú) ábrán jól látható, hogy a kisebb méretkategóriájú vállalkozások száma dominál, és az évek során változó tendenciát mutat. A nagyobb méretkategóriákban kevesebb a vállalkozás, de ezek száma is ingadozik az évek folyamán. Az adatok hiányossága miatt a 2020, 2021, 2022, 2023 és 2024 évek nem jelennek meg a grafikonon.
- A legkisebb, **1-9 fős** vállalkozások száma a legmagasabb, és ezek dominálják a vállalkozási szektort. Ez a kategória mutatja a legnagyobb ingadozást is, de a számok nagyságrendje jelentős marad az évek során.
- A **10-19 fős és a 20-49 fős** kategóriák stabilnak tűnnek, kis ingadozással, de általánosságban növekvő tendenciát mutatnak. Ez arra utalhat, hogy a vállalkozások ebben a méretkategóriában képesek fenntartani pozícióikat és némi növekedést is elérni.
- A **nagyobb méretkategóriákban** (pl. 50-249 fős, 250-499 fős) a vállalkozások száma alacsonyabb, de enyhe növekedés figyelhető meg 2016-tól 2019-ig. Ez arra utalhat, hogy néhány kisebb vállalkozás növekedett és átlépett a következő méretkategóriába.
- Az **500 fő feletti cégek** száma viszont kis mértékben csökkent (20 → 17 db), ami a nagyvállalati struktúra koncentrációjára, esetenként összeolvadásokra utalhat.
- Mivel 2020-tól kezdődően nincsenek adatok, nem tudjuk megállapítani, hogy a COVID-19 pandémia milyen hatással volt a vállalkozások méretének alakulására. Ez fontos információhiány, mivel a pandémia jelentős gazdasági hatásokkal járt világszerte.
- A 2018–2019-re rendelkezésre álló adatok alapján az **egyéni vállalkozások** aránya meghaladta az 57–60%-ot, ami Bács-Kiskun vállalkozási szerkezetének meghatározó jellemzője. A működő egyéni vállalkozók száma erőteljesen nőtt: 17 156 főről 23 854 főre (2016 → 2019). Ez a kkv-szektor bővülésére, illetve az önfoglalkoztatás terjedésére utal.

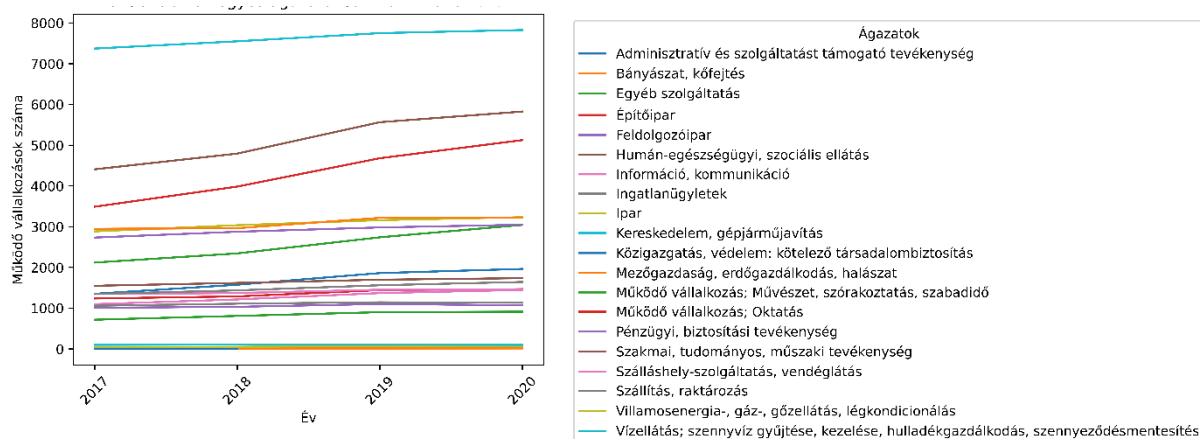
4. ábra: A működő társas vállalkozások száma Bács-Kiskunban 2016-2019 között

- Az egy lakosra jutó **jegyzett tőke** a vizsgált időtávon belül 2,7-szeresére nőtt, 2019-ben és 2022-ben jelentős emelkedéssel.
- A jegyzett tőkéből a **külföldi tulajdon** esetében folyamatos növekedés tapasztalható, 2023-ban a legmagasabb aránnyal.

Az 5. számú ábra szemlélteti, hogy a működő vállalkozások száma az egyes ágazatokon belül hogyan alakult azokban az években (2017-2020), amelyekről adat elérhető.

5. ábra: Tendenciák az egyes ágazatokban 2017-2020 között

- A grafikon alapján az ágazatok többségében növekvő tendencia figyelhető meg a működő vállalkozások számában. Különösen az "Építőipar" és az "Egyéb szolgáltatás" ágazatok mutatnak jelentős növekedést. A legnagyobb növekedést mutató ágazat az Építőipar, ahol 2017 és 2020 között 1.635 vállalkozással nőtt a működő vállalkozások száma.
- Az alábbi ágazatokban tapasztalható stabil vállalkozási szám az elmúlt években:
 - Bányászat, kőfejtés
 - Humán-egészségügyi, szociális ellátás
 - Ingatlanügyletek
 - Közigazgatás, védelem: kötelező társadalombiztosítás
 - Pénzügyi, biztosítási tevékenység
 - Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás

- Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás
- Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés

Ezek az ágazatok alacsony standard eltérést mutattak az évek során, ami azt jelzi, hogy kevés változás történt a működő vállalkozások számában.

- Visszaesés a **működő vállalkozások** számában egyik ágazatban sem történt.

A rendelkezésre álló adatok alapján a vállalkozási folyamatok fő tendenciái azonosíthatók, ugyanakkor a 2020 utáni években több mutató esetében nem áll rendelkezésre teljes körű statisztika. Emiatt a vállalkozói struktúra és gazdasági folyamatok mélyebb, hatásorientált vizsgálatára jelen elemzés nem tér ki. A következtetések kizárólag a hozzáférhető évek adataira épülnek, és nem tekinthetők teljes időszakra vonatkozó gazdasági hatáselemzésnek.

12.8.2. Gazdasági termelés mérőszámai

A 12. számú táblázat Bács-Kiskun vármegye bruttó hazai termékére (GDP) vonatkozó elérhető adatokat mutatja be, amelyeket részletesen elemeztünk. A GDP egy adott területen (jelen esetben Bács-Kiskun vármegye) egy meghatározott időszak alatt előállított, végső felhasználásra szánt termékek és szolgáltatások összértékét jelenti. Az egy főre jutó bruttó hazai termék az egyik legfontosabb gazdasági mutató, amely nemcsak a gazdaság teljesítményét, hanem az egy főre jutó jólét szintjét is szemlélteti egy adott térségben.

12. táblázat: Bács-Kiskun vármegye GDP adatai 2016-2024 között

GDP adatok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bruttó hazai termék (GDP) egy lakosra (TEÁOR08 szerint) (1000 Ft)	2 896	3 112	3 623	3 918	4 056	4 456	5 151	5 827	n.a.

- A fenti táblázat alapján egyértelműen látszik, hogy a GDP folyamatosan növekedett az évek során. A GDP emelkedése általában arra utal, hogy a vármegye gazdasága fejlődik, a lakosság átlagos jövedelme növekszik, és a gazdasági aktivitás bővül.
- A növekedés mértéke változó volt, 2 és 17% között, ami valószínűleg a globális gazdasági környezet hatásával magyarázható.
- Összeségében a vizsgált időtávon belül kétszeresére nőtt az egy lakosra jutó GDP, 5.827.000 forintra.

A Bruttó Hozzáadott Érték (GVA) egy gazdasági mutató, amely azt méri, hogy egy adott időszakban mekkora értéket adtak hozzá a termelési folyamatok az alapanyagok és szolgáltatások feldolgozásával. Ez az érték a termékek és szolgáltatások értékesítéséből származó bevételből ered, miután levonásra kerültek a termeléshez felhasznált alapanyagok és szolgáltatások költségei. A mutató értékeit a 13. számú táblázat tartalmazza – kivéve a 2023. és 2024. éveket, melyekre vonatkozólag adat nem érhető el -, és az alábbi szempontok alapján végeztünk elemzést:

- **Gazdasági Teljesítmény Mérése:** Segít megérteni, hogyan járulnak hozzá az egyes ágazatok a gazdaság teljesítményéhez. Magasabb GVA azt jelzi, hogy az ágazat nagyobb értéket termel, ami kedvezően befolyásolja a gazdaságot.
- **Gazdasági Növekedés Elemzése:** A GVA változásainak figyelemmel kísérése lehetővé teszi a gazdasági növekedési trendek azonosítását, és segít előrejelzéseket készíteni a jövőbeli gazdasági fejlődésre.

13. táblázat: Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke 2016-2024

Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke (GVA)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)	2 426	2 635	3 064	3 340	3 408	3 743	4 406	5 041	n.a.
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (millió Ft)	1 892	3 019	2 360	3 282	2 498	3 474	3 795	n.a.	n.a.
Bányászat, kőfejtés (millió Ft)	231	550	1 256	1 376	100	88	91	n.a.	n.a.
Egyéb szolgáltatás (millió Ft)	572	834	1 511	668	712	1 319	1 070	n.a.	n.a.
Építőipar (millió Ft)	6 314	7 543	9 077	13 435	9 067	13 093	16 508	n.a.	n.a.
Feldolgozóipar (millió Ft)	83 913	150 450	207 537	167 398	108 815	176 991	155 707	n.a.	n.a.
Humán- egészségügyi, szociális ellátás (millió Ft)	2 088	4 493	4 335	4 301	6 058	7 927	6 819	n.a.	n.a.
Információ, kommunikáció (millió Ft)	4 939	7 061	4 486	4 225	4 342	7 874	7 677	n.a.	n.a.
Ingatlanügyletek (millió Ft)	3 940	6 478	23 918	19 934	13 653	15 049	17 168	n.a.	n.a.
Kereskedelem, gépjárműjavítás (millió Ft)	17 813	17 769	22 655	27 076	26 174	35 482	41 435	n.a.	n.a.
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (millió Ft)	7 008	9 112	10 776	24 497	21 721	14 253	12 692	n.a.	n.a.
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (millió Ft)	17 666	15 927	16 837	22 117	20 589	24 105	33 810	n.a.	n.a.
Művészet, szórakoztatás, szabadidő (millió Ft)	2 425	4 441	2 938	4 337	4 834	6 340	6 836	n.a.	n.a.
Oktatás (millió Ft)	4 284	5 891	11 642	14 074	19 392	9 108	13 530	n.a.	n.a.
Pénzügyi, biztosítási tevékenység (millió Ft)	761	767	455	1 096	397	371	1075	n.a.	n.a.
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (millió Ft)	3 658	1 761	2 973	4 527	1 788	2 790	3 245	n.a.	n.a.
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás (millió Ft)	1 208	1 619	1 685	2 240	2 943	10 617	11 771	n.a.	n.a.

Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke (GVA)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Szállítás, raktározás (millió Ft)	19 060	20 574	35 751	52 281	55 261	95 670	231 197	n.a.	n.a.
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) (millió Ft)	3 344	9 478	14 911	16 323	15 980	24 014	19 414	n.a.	n.a.
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmegelőzés (millió Ft)	2 624	5 352	6 483	7 583	6 401	9 179	8 654	n.a.	n.a.

A 6. számú ábrán az egyes ágazatok teljesítményértékei különböző színekkel vannak jelölve, így könnyen összehasonlíthatóak az évek során. Az ágazatok közötti különbségek és trendek jól láthatóak:

- Egyes ágazatok, mint például a mezőgazdaság és az építőipar, stabil növekedést mutatnak az időszak alatt.
- Más ágazatok, mint a gyártás, vagy Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ingadozóbb teljesítményt mutatnak, különösen a 2020-as évben tapasztalható visszaesés után.
- Az informatikai és kommunikációs ágazat kiemelkedő növekedést mutat, különösen a későbbi években, ami az ágazat dinamikus fejlődését tükrözi.
- Az utóbbi években (2019-2021) kiemelkedő növekedést mutató ágazatok a következők:
 - Egyéb szolgáltatások: 30,62% átlagos növekedés
 - Humán-egészségügyi, szociális ellátás: 23,91% átlagos növekedés
 - Feldolgozóipar: 9,22% átlagos növekedés

Ezek az ágazatok 2019-2021 közötti években a legmagasabb átlagos növekedési rátát mutatták. 2022-ben azonban mind a három ágazatban visszaesés volt tapasztalható.

Az "Egyéb szolgáltatások" és a "Humán-egészségügyi, szociális ellátás" ágazatok különösen kiemelkedő növekedést értek el, ami jelzi, hogy ezek az ágazatok dinamikusan fejlődtek az elmúlt években.

- Az utóbbi években, 2021-ig csökkenést mutató ágazatok a következők:
 - Bányászat, kőfejtés: -34,97% átlagos csökkenés
 - Pénzügyi, biztosítási tevékenység az utolsó két évben esett drasztikusan

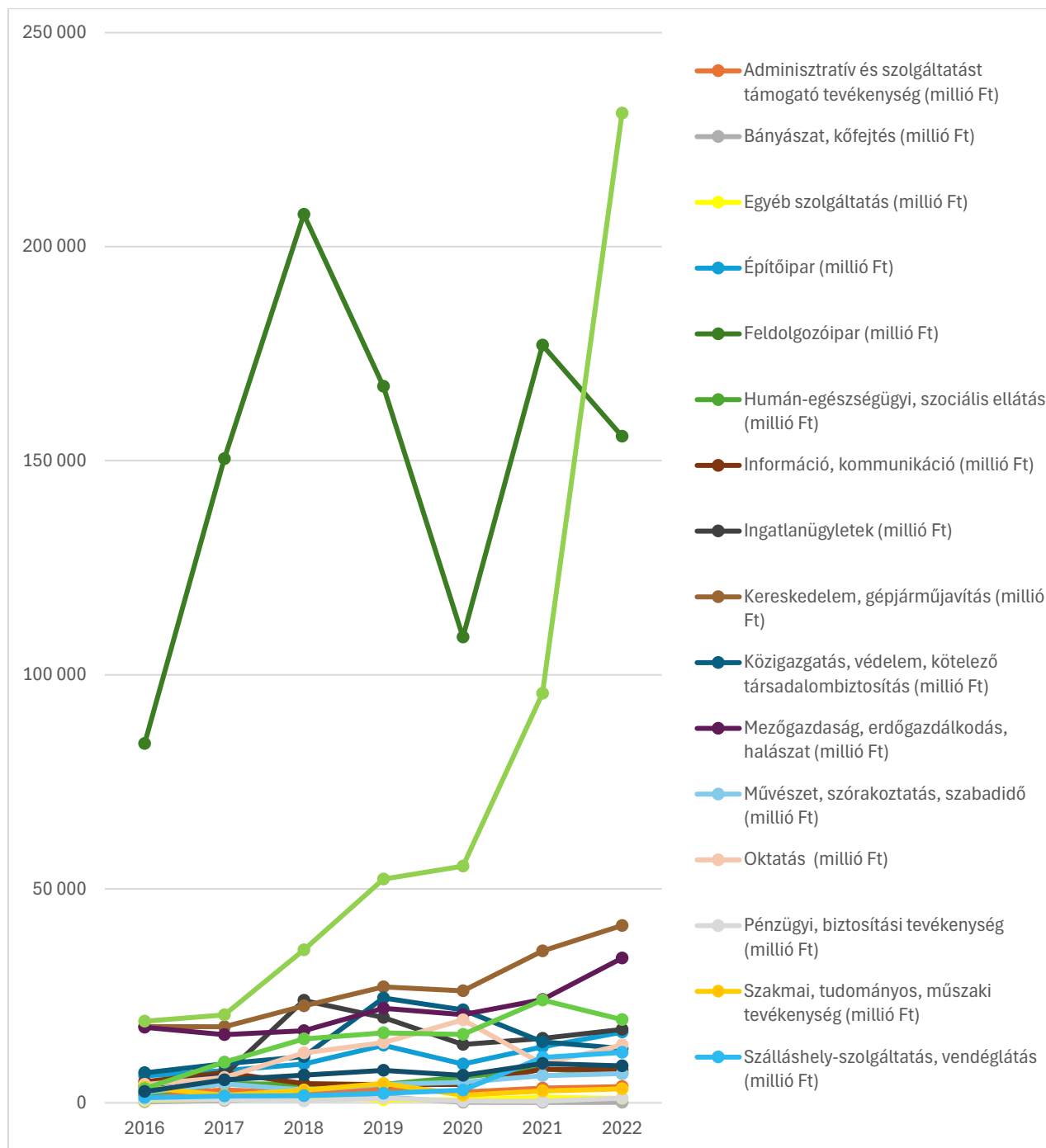
A bemutatott adatok alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegye gazdasági teljesítménye 2016 és 2023 között érdemben erősödött, mind a GDP, mind a bruttó hozzáadott érték tekintetében. A növekedés alapját részben a hagyományos ágazatok (feldolgozóipar, mezőgazdaság, építőipar), részben pedig a dinamikusban bővülő szolgáltató és logisztikai szektor adta. A gazdasági szerkezet ugyanakkor érzékeny maradt a külső sokkokra, amit a 2020-as év és az azt követő ágazati kilengések jól szemléltetnek.

Az ágazatok közötti eltérő növekedési pályák arra utalnak, hogy a vármegye gazdasága differenciált, több lábon áll, ugyanakkor az egyes szektorok alkalmazkodóképessége eltérő. A szolgáltató és tudásintenzív ágazatok súlyának növekedése hosszabb távon kedvező szerkezeti átalakulást jelez.

A gazdasági termelés növekedése és az egy főre jutó GDP emelkedése hozzájárulhat a lakosság jövedelmi helyzetének javulásához, a foglalkoztatás bővüléséhez és a vármegye gazdasági vonzerejének erősödéséhez. A logisztikai, ipari és szolgáltató ágazatok teljesítményének növekedése új beruházások megjelenését és a kapcsolódó beszállítói hálózatok fejlődését ösztönözheti. Ugyanakkor az ágazati ingadozások és egyes szektorok visszaesése rámutat arra, hogy a gazdaság hosszú távú stabilitása

érdekében kiemelt jelentősége van a diverzifikációnak, az innovációnak és a magasabb hozzáadott értéket előállító tevékenységek támogatásának.

6. ábra: Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke (GVA) Bács-Kiskunban

12.8.3. Kutatás-fejlesztés

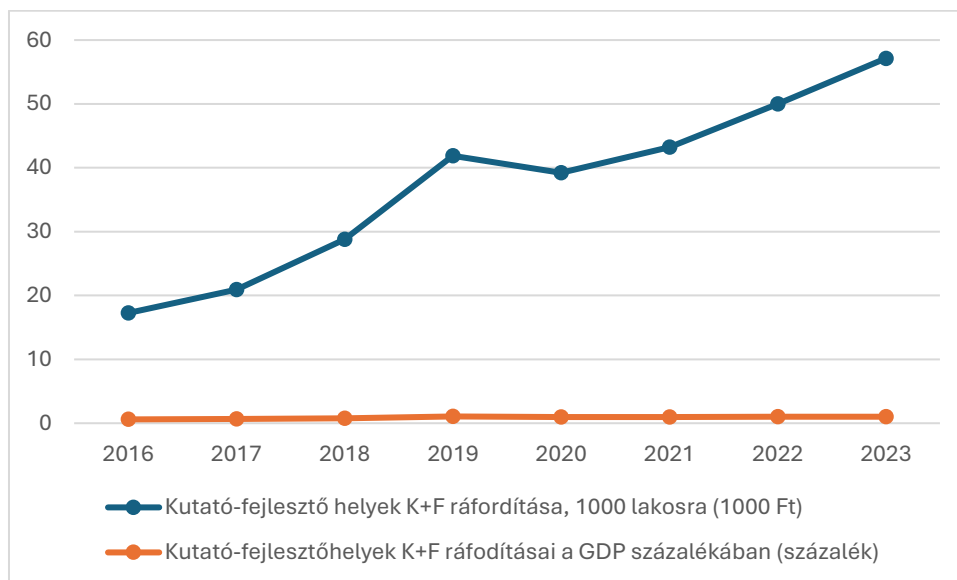
A 14. számú táblázat a kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításait mutatja 2016-2024 között Bács-Kiskun vármegyében, mind az egy lakosra jutó érték, mind pedig a GDP-hez viszonyított arány tekintetében. A K+F ráfordítások fontos indikátorai az innovációs potenciálnak, a tudásalapú gazdaság erősödésének és a hosszú távú versenyképességnek.

14. táblázat: Kutató-fejlesztő helyek ráfordítása Bács-Kiskunban

Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordítása	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordítása, 1000 lakosra (1000 Ft)	17,26	20,93	28,77	41,87	39,23	43,25	50	57,13	n.a.
Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításai a GDP százalékában (százalék)	0,6	0,67	0,79	1,06	0,97	0,98	1	1	n.a.

- A vizsgált időszakban az egy lakosra jutó K+F ráfordítás folyamatos és jelentős növekedést mutatott. Míg 2016-ban 17,26 ezer forint jutott 1000 lakosra, addig ez az érték 2019-re több mint megduplázódott (41,87 ezer forint), majd a 2020-as év kisebb visszaesését követően ismét emelkedő pályára állt. 2023-ra az egy lakosra jutó K+F ráfordítás elérte az 57,13 ezer forintot, ami több mint háromszoros növekedést jelent a bázisévhez képest. Ez a tendencia arra utal, hogy a vármegyében a kutatás-fejlesztési tevékenységek finanszírozása tartósan erősödött, még a kedvezőtlenebb gazdasági környezet ellenére is. A 2024-es évre nincsen adatunk.
- A K+F ráfordítások GDP-arányos mutatója szintén növekvő trendet jelez. A 2016. évi 0,6%-os érték 2019-re meghaladta az 1%-ot, majd a pandémiás időszakban enyhe visszaesést követően 2022–2023-ra stabilan 1% körül alakult. Ez azt jelzi, hogy a kutatás-fejlesztés súlya a vármegye gazdaságán belül érdemben növekedett, és a K+F tevékenységek már nem csupán kiegészítő, hanem egyre inkább strukturális jelentőségű elemei a gazdaságnak. A Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításai a GDP-hez viszonyítva másfélszeresére emelkedtek a 2016 és 2023 időszakon belül. A 2024-es évre nincsen adatunk.

7. ábra: Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak alakulása 2016-tól 2023-ig

A 7. számú ábrán látható grafikon két fő trendet mutat:

- K+F ráfordítás 1000 lakosra (1000 forint): Ez a vonal (kék) mutatja, hogy az évek során hogyan növekedett a ráfordítások összege 1000 lakosra vetítve. Látható, hogy 2018-tól kezdve jelentős növekedés történt, különösen 2023-ban.
- K+F ráfordítások a GDP százalékában: Ez a vonal (narancssárga) az évek során a GDP-hez viszonyított K+F ráfordítások arányát mutatja. Itt növekedés figyelhető meg, különösen 2019-ben.

Ez a vizualizáció segít jobban megérteni, hogy a kutató-fejlesztő helyek mennyire növelték ráfordításait az elmúlt években, mind abszolút értékben, mind a gazdaság teljesítményéhez viszonyítva.

A K+F ráfordítások alakulása alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegye innovációs teljesítménye a vizsgált időszakban javult. Az egy lakosra jutó ráfordítás dinamikus növekedése, valamint a GDP-arányos mutató stabilizálódása arra utal, hogy a vármegye gazdaságfejlesztési irányai egyre inkább a tudásintenzív tevékenységek felé mozdulnak el. Ugyanakkor az 1% körüli GDP-arányos K+F ráfordítás még mindig elmarad az uniós (EU-s átlag 2,2-2,3 %, EU-s célérték 3%) és a nemzetgazdasági hosszú távú célértékektől, ami további fejlesztési potenciált jelez.

A kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak növekedése több területen jelentős hatást gyakorolhat a gazdaságra:

1. **Innováció és technológiai fejlődés:** A K+F ráfordítások bővülése elősegíti az új technológiák és innovációk létrehozását, amelyek növelhetik a termelékenységet és előmozdítják új iparágak kialakulását.
2. **Gazdasági növekedés:** A kutatás-fejlesztési tevékenységek szorosan összefüggnek a gazdaság bővülésével, mivel az új termékek és szolgáltatások piacra jutása növelheti a vállalati bevételeket és hozzájárulhat a GDP növekedéséhez.
3. **Munkahelyteremtés:** A K+F intenzív ágazatokban végrehajtott beruházások fokozhatják a magasán képzett munkaerő iránti igényt, ami új álláshelyek létrejöttét eredményezheti.
4. **Nemzetközi versenyképesség:** A fejlett kutatási és fejlesztési tevékenységek növelhetik egy ország technológiai és innovációs potenciálját, erősítve ezzel pozícióját a globális piacokon.
5. **Társadalmi jólét:** Az egészségügyi, környezetvédelmi és egyéb K+F alapú innovációk javíthatják az életminőséget, és hozzájárulhatnak a fenntartható fejlődés megvalósításához.

12.8.4. Beruházások

A 15. számú táblázat a beruházásokra vonatkozó adatokat mutatja az elmúlt évek során. 2023-ra és 2024-re nem áll rendelkezésre információ az elemzéshez. A bemutatott adatsor Bács-Kiskun vármegye beruházási aktivitását mutatja be a 2016–2022 közötti időszakban, az egy főre jutó beruházások értéke, valamint a GDP-hez viszonyított beruházási arány alapján. A beruházások nagysága és aránya meghatározó szerepet játszik a gazdasági növekedés, a termelékenység javulása és a hosszú távú versenyképesség szempontjából.

15. táblázat: Beruházások Bács-Kiskunban 2016-2024 között

Beruházások	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Egy főre jutó beruházás (1000 Ft)	362,35	540,8	758,9	780,08	642,74	921,36	1 196,7	n.a.	n.a.
GDP arányos beruházás (százalék)	12,67	17,4	20,91	19,68	15,93	20,86	23,2	n.a.	n.a.

- Az adatokból látható, hogy az egy főre jutó beruházások jelentősen növekedtek 2016-tól 2022-ig, különösen 2022-ben érték el a csúcst. Az egy főre jutó beruházás 3,3-szorosára nőtt a kiindulási évhez képest. Míg 2016-ban egy lakosra átlagosan 362,35 ezer forint beruházás jutott, addig 2019-re ez az érték több mint kétszeresére emelkedett (780,08 ezer forint). A 2020-as évben – a pandémiás gazdasági környezet hatására – visszaesés figyelhető meg (642,74 ezer forint), azonban 2021-től ismét erőteljes növekedési pályára állt a beruházási volumen. 2022-ben az egy főre jutó beruházás elérte az 1.196,7 ezer forintot, ami a vizsgált időszak legmagasabb értéke.
- A GDP-arányos beruházási mutató hasonló tendenciát jelez. A beruházások aránya 2016-ban még 12,67% volt, amely 2018-ra meghaladta a 20%-ot (20,91%), majd 2019-ben enyhén mérséklődött. A 2020-as évben jelentős visszaesés következett be (15,93%), ezt azonban gyors

korrekció követte: 2021-ben ismét 20% fölé emelkedett a mutató, 2022-ben pedig elérte a 23,2%-ot. Ez azt jelzi, hogy a beruházások a gazdasági teljesítményhez viszonyítva is egyre nagyobb súlyt képviseltek.

A beruházási adatok alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegye beruházási aktivitása a vizsgált időszakban összességében dinamikus erősödött. A 2020-as átmeneti visszaesés ellenére a beruházások gyorsan alkalmazkodtak a megváltozott gazdasági környezethez, és 2021–2022-ben a gazdasági növekedést meghaladó ütemben bővültek. A GDP-arányos beruházási ráta 20 % fölé emelkedése arra utal, hogy a vármegyében a tőkeakkumuláció és a fejlesztések kiemelt szerepet kaptak, ami kedvező alapot teremt a jövőbeni termelékenység-növekedéshez.

A beruházások volumenének és GDP-arányos súlyának növekedése több területen is érdemi hatást gyakorolhat Bács-Kiskun vármegye gazdasági és társadalmi folyamataira:

1. **Gazdasági növekedés és termelékenység:** A beruházások bővülése hozzájárulhat a termelési kapacitások növekedéséhez és a technológiai megújuláshoz. Az új eszközök, infrastruktúrák és technológiák bevezetése javíthatja a vállalkozások termelékenységét, ami közvetlenül támogatja a vármegye gazdasági teljesítményének további növekedését.
2. **Munkahelyteremtés és foglalkoztatás:** A beruházások élénkítése új munkahelyek létrejöttét eredményezheti, különösen az ipari, építőipari, logisztikai és szolgáltató ágazatokban. Ez nemcsak a foglalkoztatottság növekedését segítheti elő, hanem a munkapiac szerkezetének javulását is támogathatja.
3. **Gazdasági szerkezetváltás és modernizáció:** A magas beruházási ráta lehetőséget teremt arra, hogy a gazdaság fokozatosan elmozduljon a magasabb hozzáadott értéket előállító tevékenységek irányába. Az ipari fejlesztések, logisztikai beruházások és szolgáltatási kapacitások bővülése hozzájárulhat a vármegye gazdasági szerkezetének korszerűsödéséhez.
4. **Versenyképesség és befektetésvonzó képesség:** A beruházások növekedése erősítheti a vármegye vonzerejét a hazai és külföldi befektetők számára. A fejlettebb infrastruktúra, a korszerű termelési környezet és a bővülő gazdasági kapacitások javíthatják Bács-Kiskun pozícióját a regionális és nemzetközi versenyben.
5. **Hosszú távú fenntarthatóság és életszínvonal:** A beruházások – különösen, ha azok energiahatékonysági, környezetvédelmi vagy innovációs célokat is szolgálnak – hozzájárulhatnak a fenntartható gazdasági fejlődéshez. A gazdaság megerősödése közvetetten javíthatja a lakosság életszínvonalát, az önkormányzatok bevételi helyzetét és a közszolgáltatások finanszírozási lehetőségeit.

12.8.5. Turizmus és vendéglátás

A 16. számú táblázat a vendéglátás és turizmus területére vonatkozó adatokat mutatja az évek során. Az adatok különböző típusú szálláshelyek (a minősítési rendszert lekövethető bontásban) férőhelyeit tartalmazzák, mint például falusi szálláshelyek, kempingek, közösségi szálláshelyek, panziók és szállodák. Az adatok évenkénti bontásban vannak megadva 2016-tól 2024-ig, de több esetben hiányosak, már 2023-re sem állnak rendelkezésre információk, így a szektor COVID időszak utáni helyreállítását nem lehet vizsgálni ezekből az adatsorokból.

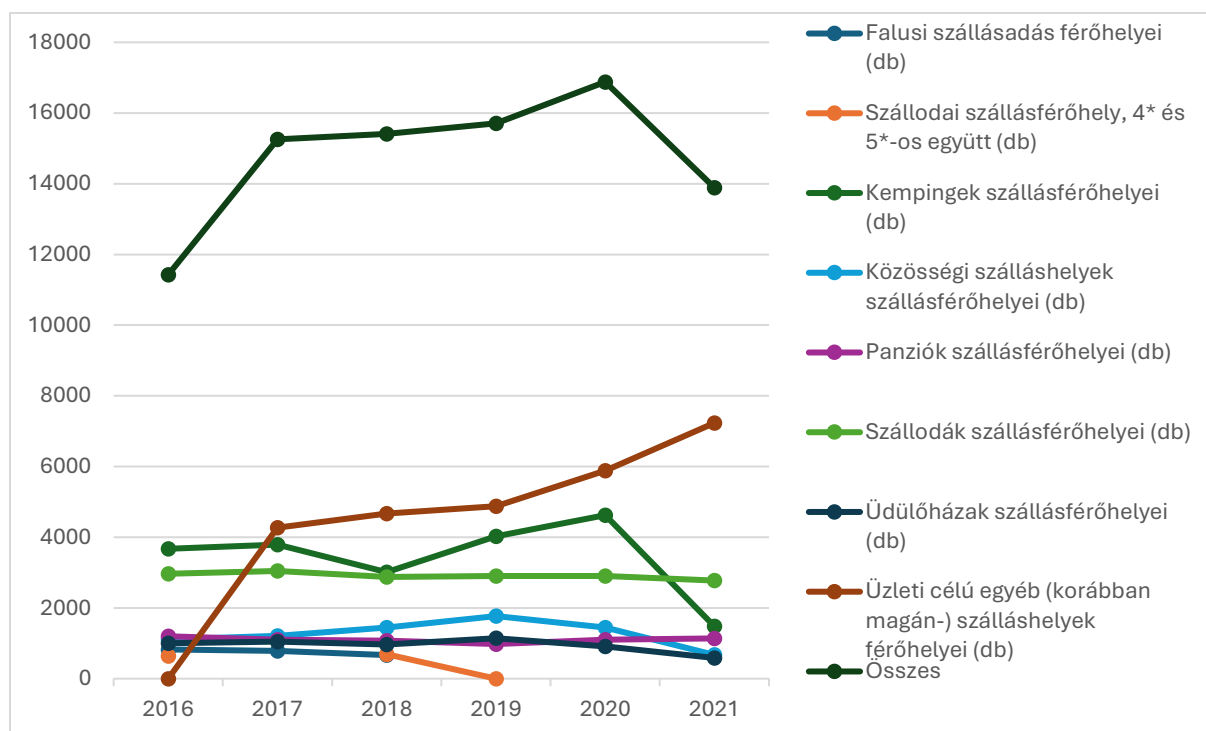
16. táblázat: Turizmus és vendéglátás statisztikai adatai 2016-2024 között Bács-Kiskunban

Turizmus és vendéglátás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Falusi szállásadás férőhelyei (db)	826	785	668	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szállodai szállásférőhely, 4* és 5*-os együtt (db)	643	n.a.	690	0	n.a.	n.a.	n.a.	912	n.a.
Kempingek szállásférőhelyei (db)	3674	3788	3012	4031	4625	1481	n.a.	316	n.a.
Közösségi szálláshelyek szállásférőhelyei (db)	1110	1215	1450	1770	1449	673	n.a.	769	n.a.

Turizmus és vendéglátás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Panziók szállásférőhelyei (db)	1199	1100	1071	980	1103	1137	n.a.	538	n.a.
Szállodák szállásférőhelyei (db)	2968	3046	2880	2902	2902	2775	n.a.	1397	n.a.
Üdülők házak szállásférőhelyei (db)	1007	1052	968	1144	915	586	n.a.	161	n.a.
Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek férőhelyei (db)	n.a.	4273	4674	4881	5887	7233	n.a.	n.a.	n.a.
Összes	11427	15259	15413	15708	16881	13885	n.a.	4093	n.a.
Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek vendégéjszakáinak (db)	n.a.	118281	167904	144964	116954	166744	n.a.	n.a.	n.a.
Vendégéjszakák a kempingekben (db)	n.a.	67792	62157	49929	35230	72355	n.a.	111463	n.a.
Vendégéjszakák a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	471745	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Vendégéjszakák a közösségi szálláshelyeken (db)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	25989	31360	n.a.	39506	n.a.
Vendégéjszakák a panziókban (db)	n.a.	72328	73297	64770	51973	75027	n.a.	101693	n.a.
Vendégéjszakák a szállodákban (db)	n.a.	325656	335254	307664	154760	212479	n.a.	310756	n.a.
Vendégéjszakák az üdülők házaiban (db)	n.a.	64134	54327	69867	30555	16180	n.a.	11348	n.a.
Összes	471745	648191	692939	637194	415461	574145	n.a.	574766	n.a.
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák a kempingekben (db)	n.a.	27471	24778	21240	4100	15722	n.a.	33491	n.a.
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák a közösségi szálláshelyeken (db)	n.a.	1584	7309	4771	2626	1857	n.a.	5548	n.a.
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák a panziókban (db)	n.a.	11666	12566	12674	6123	12767	n.a.	27893	n.a.
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák a szállodákban (db)	n.a.	121631	123303	103279	37549	60791	n.a.	105816	n.a.
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák az üdülők házaiban (db)	n.a.	3490	4619	8785	1397	697	n.a.	1059	n.a.
Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek külföldiek által eltöltött vendégéjszakáinak (db)	n.a.	21173	26789	30132	19490	27857	n.a.	n.a.	n.a.
Összes	n.a.	187015	199364	180881	71285	119691	n.a.	173807	n.a.
Vendéglátóhelyek (db)	2494	2491	2487	2480	2408	2299	2194	2120	n.a.

- A szállásférőhelyek csökkentek (lásd 8. számú ábra) Bács-Kiskun vármegyében 2017 és 2021 között. Ezek közül kiemelkedik a kemping férőhelyek számának csökkenése kb. 60 %-kal, és kivétel a panziók szállásférőhelyeinek száma, ami csaknem stagnált. Ellenben 2023-ban a szállodákban és a közösségi szálláshelyeken növekedés volt megfigyelhető.
- A vizsgált időszakban 2020-ban állt rendelkezésre a legtöbb férőhely Bács-Kiskunban, mely azt bizonyítja, hogy a szolgáltatók reagáltak kínálatukkal a COVID miatti belföldi keresletnövekedésre.
- Sajnos nem állnak rendelkezésre 2022-ben adatok, de 2023-ban már igen, viszont így nehezebb elemezni a szálláshelykínálat alakulását az elmúlt pár évben.
- A falusi szálláshelyek férőhelyei csökkenést mutatnak a 2016-2018-as időszakban.
- A kempingek férőhelyeinek esetében adatok 2016-tól 2021-ig, valamint 2023-ban vannak, és ingadozást mutatnak. A 2020-as évben a legmagasabb értéket érik el, majd 2021-ben jelentősen csökkennek, mely feltehetően a COVID világjárvány hatása és 2023-ban tovább csökken ez a szám.
- A közösségi szálláshelyek férőhelyeire ingadozó adatokat látunk, 2019-ben a legmagasabb értéket érik el, majd 2021-ben nagyjából felére csökkennek, 2023-ban azonban a 2021-es évhez képest némileg emelkedik.
- A panziók férőhelyeinek száma viszonylag stabil, kis ingadozással, de 2023-ban jelentős csökkenés következik be.
- A szállodai szállásférőhelyek adatai csökkenést mutatnak.

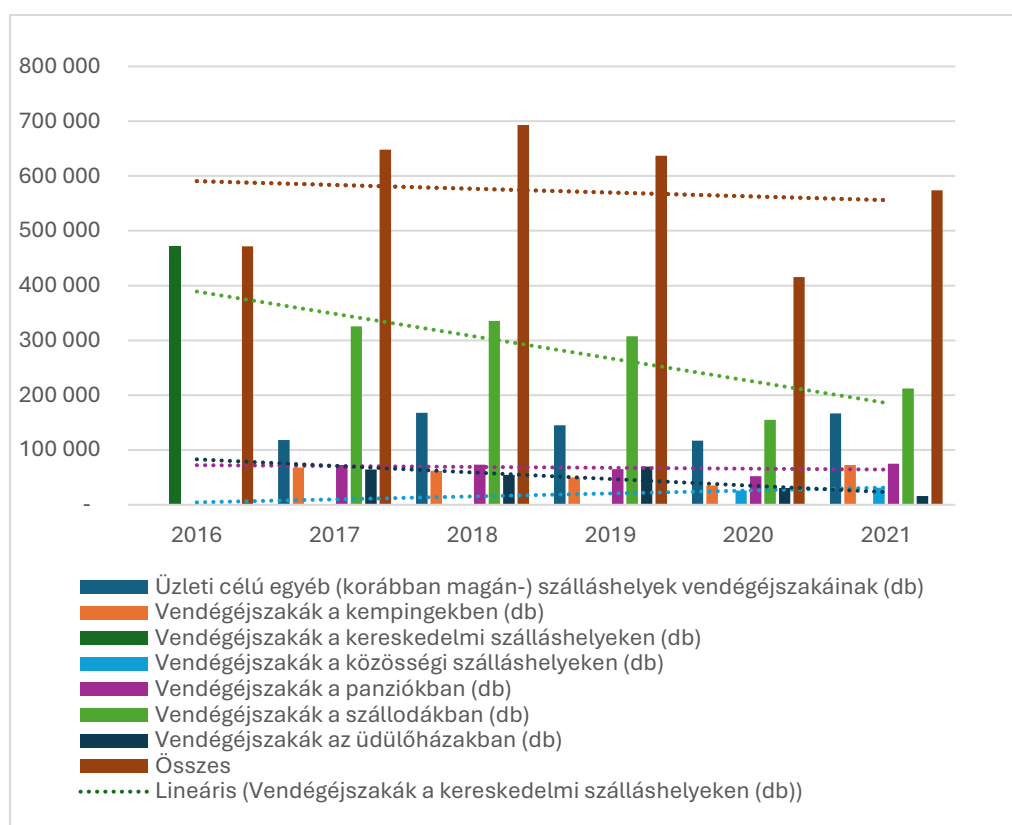
8. ábra: Szálláshelyek férőhelyeinek alakulása Bács-Kiskunban 2016-2021 között

A 9. számú ábra segítségével elemezhetjük a vendégéjszakák trendjeit és mintázatait a különböző szálláshely-típusokban a magyarországi turizmus és vendéglátás iparágban.

- A vendégéjszakák száma hullámzó volt Bács-Kiskunban 2017-2023 között. 2018-ig növekedett a vendégéjszakák száma, 2019-től viszont csökkent, főként a 2020-as járvány alatt esett vissza jelentősen. 2021-ben és 2023-ban viszont újra emelkedtek ezek a számadatok. 2022-es adatok pedig hiányoznak.
- Az üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek vendégéjszakáinak száma hullámzó volt Bács-Kiskunban 2017-2021 között, trend sem igazán állapítható meg. 2018-ig növekedett a vendégéjszakák száma, 2019-től viszont csökkent, főként a 2020-as járvány alatt esett vissza jelentősen.
- A Kempingben töltött vendégéjszakák száma 2020-ig jelentősen csökkent, majd a vizsgált időszakot a legmagasabb értékkel (111.463 db) zárta 2023-ban.
- A panziókban eltöltött vendégéjszakák száma is erősen hullámzó volt a vizsgált időtávon. 2023-ban meg is haladta az addigi legmagasabb értéket (101.693 db).
- A szállodákban töltött éjszakák száma csökkent 35 %-kal 2017 és 2021 között. 2021-ben némiképp sikerült javítani a 2020. évi mélypontra, illetve ez a javulás 2023-ban tovább folytatódott.
- Az üdülőházakban töltött éjszakák száma csökkent a legdrasztikusabban a vizsgált időtávon, minegy 83 %-kal.

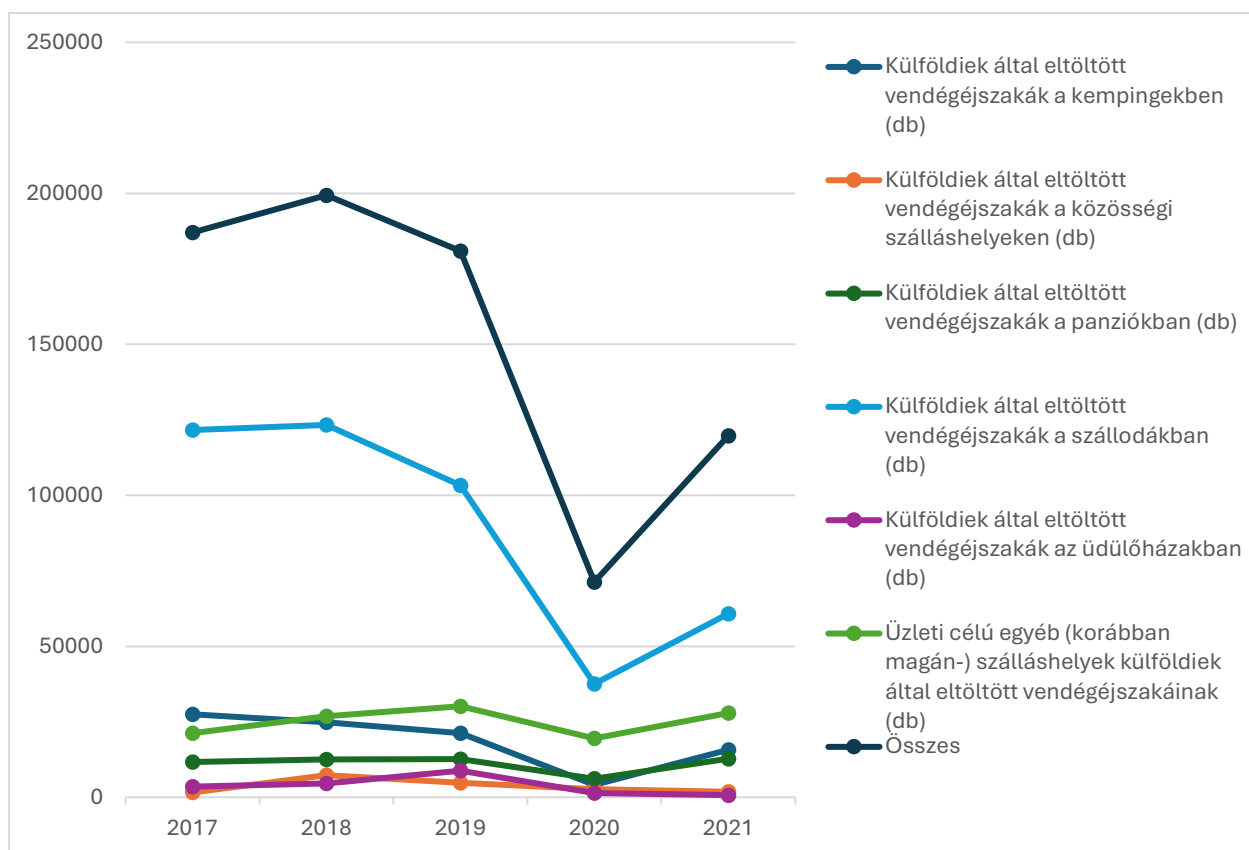
9. ábra: Vendégéjszakák Bács-Kiskunban 2016-2022 között

A fenti keresleti trendek még inkább igazak a külföldiek által eltöltött vendégéjszakákra nézve:

- A kempingekben a külföldi vendégéjszakák száma közel a felére csökkent, majd 2023-ban azonban emelkedett.
- A közösségi szálláshelyeken töltött külföldi vendégéjszakák száma 2018 óta drasztikusan csökken, viszont 2023-ban növekedett.
- A panziókban, külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma 2020-ban csaknem a felére csökkent, azonban 2021-ben sikeresen visszaállt a járványt megelőző állapotba. 2023-ban pedig még jelentősebb növekedés következett be.
- A szállodában töltött éjszakák száma 2021-ig felére esett vissza, ezzel nagyobb arányú csökkenést mutat a külföldiek által eltöltött vendégéjszaka csökkenés az összesített csökkenéshez képest. 2023-ban ellenben itt is emelkedés történt.
- Az üdülőkben töltött éjszakák száma 2021-ig negyedére esett vissza, ezzel kisebb arányú csökkenést mutat a külföldiek által eltöltött vendégéjszaka csökkenés az összesített csökkenéshez képest. 2023-ban viszont megnőtt ez a szám.
- Üzleti célú egyéb (korábban magán-) szálláshelyek külföldiek által eltöltött vendégéjszakáinak száma 2020-ban csökkent drasztikusan, viszont 2021-re sikeresen visszaállt a járványt megelőző állapotba.

10. ábra: Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák Bács-Kiskunban 2017-2021

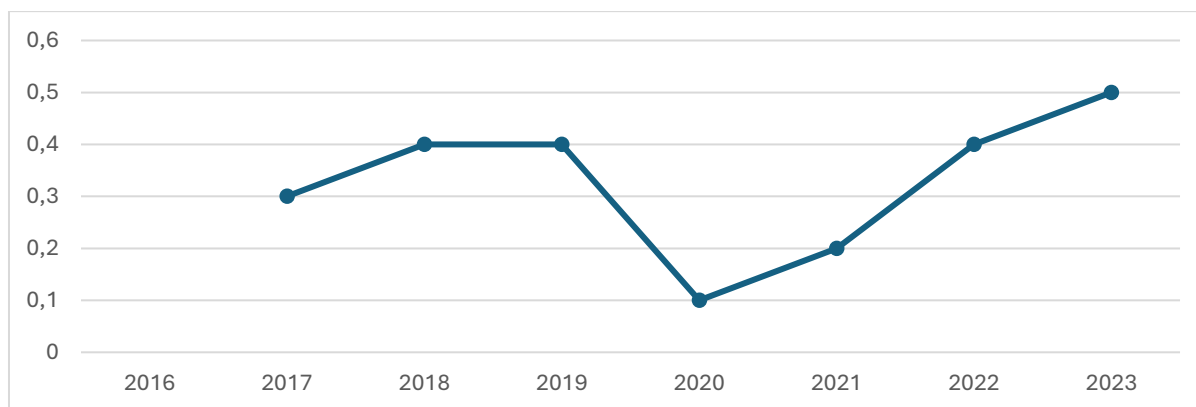
Az összesített statisztikai adatok alapján megfigyelhető, hogy az évek során az adatok száma és értékei változóak, ami a turizmus környezeti érzékenysége és az esetleges adatgyűjtési hiányosságokra utal.

A 17. számú táblázat és a 11. számú ábra rámutat, hogy a COVID-járvány jelentős hatással volt a helyi idegenforgalmi adóbevételekre. 2023-ra azonban sikerült túlszárnyalni a 2019-es szintet.

17. táblázat: Helyi önkormányzatok idegenforgalmi adó bevétele, egy lakosra (1000 Ft) Bács-Kiskunban 2016-2023

Idegenforgalmi adó	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Helyi önkormányzatok idegenforgalmi adó bevétele, egy lakosra (1000Ft)	n.a.	0,3	0,4	0,4	0,1	0,2	0,4	0,5

11. ábra: Helyi önkormányzatok idegenforgalmi adó bevétele, egy lakosra (1000 Ft)

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegye turizmusa erősen kitett a külső sokkoknak, különösen a nemzetközi mobilitást érintő válságoknak. A pandémia hatásai nemcsak a keresleti oldalon, hanem a szálláshelykínálatban és a vendéglátóhelyek számában is tartós változásokat idéztek elő. A belföldi turizmus rugalmasabbnak bizonyult, és gyorsabban reagált a korlátozások feloldására, míg a külföldi vendégforgalom helyreállása lassabb és egyenetlenebb volt.

Az adathiányok – különösen a 2022. évi statisztikák hiánya – jelentősen korlátozzák a járvány utáni regeneráció pontos értékelését, ezért a hosszabb távú trendek csak óvatosan értelmezhetők.

A turizmus és vendéglátás alakulása több területen is érdemi hatással van a vármegye gazdasági és társadalmi folyamataira:

1. **Helyi gazdaság és foglalkoztatás:** A vendégéjszakák és a vendéglátóhelyek számának változása közvetlenül befolyásolja a helyi vállalkozások bevételeit és a foglalkoztatást, különösen a szezonálisan érintett térségekben.
2. **Belföldi turizmus szerepének erősödése:** A pandémia tapasztalatai rámutattak a belföldi turizmus stabilizáló szerepére, amely válsághelyzetekben részben képes ellensúlyozni a nemzetközi kereslet visszaesését.
3. **Települési bevételek alakulása:** Az idegenforgalmi adóbevételek visszaesése és későbbi növekedése közvetlen hatással van az önkormányzatok pénzügyi mozgásterére és a turizmushoz kapcsolódó fejlesztések lehetőségeire.
4. **Turisztikai kínálat átalakulása:** A szálláshelykínálat csökkenése és szerkezeti átrendeződése hosszabb távon a turizmus koncentrációjához vezethet, ami egyszerre jelenthet hatékonyságnövekedést és kínálati beszűkülést.
5. **Fejlesztéspolitikai tanulságok:** A tapasztalatok aláhúzzák a diverzifikált, rugalmas turisztikai kínálat, valamint az adatgyűjtés és monitoring megerősítésének fontosságát a vármegye turizmusfejlesztési döntéseinek megalapozásához.

12.9. Mezőgazdaság

A Bács-Kiskun vármegye mezőgazdasági helyzetének vizsgálatához a 18. számú táblázat adatait használtuk. A 2018. évre vonatkozó földterület-adatok azonban valószínűleg adminisztratív hibát tartalmaznak, mivel jelentősen eltérnek a többi év adataitól, ezért az elemzés során ezeket nem vettük figyelembe. Továbbá 2020-tól több földhasználati mutató nem elérhető, ezért a földterületi idősoros értékelés elsősorban a 2016–2017-es és 2019-es évekre korlátozódik. Ugyanakkor az állatállományra, a gazdálkodói körre és a termésmennyiségre vonatkozó adatok több évre rendelkezésre állnak, így ezeknél szélesebb időtávú megállapítások tehetők.

18. táblázat: Bács-Kiskun vármegye mezőgazdasági adatai 2016–2024 között

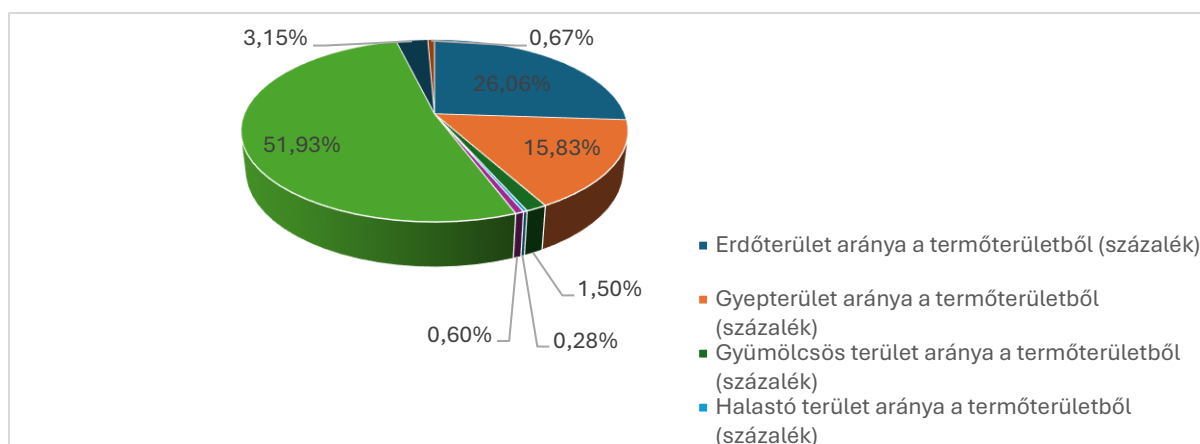
Mezőgazdaság	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Földterület, művelési ág: Erdő (1000 ha)	176	176	5	175	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Földterület, művelési ág: Gyep (1000 ha)	106	108	12	106	107	98	103	117	112
Földterület, művelési ág: Nádas (1000 ha)	5	4	2	4	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Földterület, művelési ág: Halastó (1000 ha)	2	2	3	2	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Földterület, művelési ág: Művelés alól kivett terület (1000 ha)	167	169	86	172	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Földterület, művelési ág: Konyhakert (1000 ha)	5	4	0	3	0	0	0	0	0
Földterület, művelési ág: Gyümölcsös (1000 ha)	10	10	2	10	9	9	9	9	9
Földterület, művelési ág: Szántó (1000 ha)	350	350	33	352	336	325	327	353	323
Földterület, művelési ág: Szőlő (1000 ha)	22	21	2	21	19	22	22	18	17

Mezőgazdaság	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Földterület, művelési ág: Összesen (1000 ha)	844	843	144	846	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
<i>Földterület: Termőterület összesen (1000 ha)</i>	<i>676</i>	<i>675</i>	<i>59</i>	<i>674</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
<i>Földterület: Mezőgazdasági terület összesen (1000 ha)</i>	<i>493</i>	<i>493</i>	<i>49</i>	<i>493</i>	<i>472</i>	<i>455</i>	<i>460</i>	<i>496,5</i>	<i>462</i>
Erdőterület aránya a termőterületből (százalék)	26	26	9	26	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Gyepterület aránya a termőterületből (százalék)	16	16	21	16	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Gyümölcsös terület aránya a termőterületből (százalék)	1	1	3	2	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Halastó terület aránya a termőterületből (százalék)	0	0	4	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Konyhakert terület aránya a termőterületből (százalék)	1	1	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szántóterület aránya a termőterületből (százalék)	52	52	56	52	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szőlőterület aránya a termőterületből (százalék)	3	3	4	3	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nádas terület aránya a termőterületből (százalék)	1	1	3	1	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Összesen (százalék)	100	100	100	100	-	-	-	-	-
Művelés alól kivett terület aránya (százalék)	20	20	59	20	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Juh (1000 db)	183	198	183	168	146	123	128	137	123
Baromfi (1000 db)	6 285	6 615	6 722	6 651	6 337	7 961	5 518	5831	n.a.
Sertés (1000 db)	350	337	343	300	266	222	235	258	275
Szarvasmarha (1000 db)	74	77	79	81	81	73	70	68	71
Mezőgazdasági regisztrált vállalkozások aránya (százalék)	48	48	47	47	46	46	45	45	42
Működő mezőgazdasági vállalkozás, 1000 lakosra (db)	n.a.	6	6	6	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Működő társas vállalkozás; Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A)(az év során, vállalkozási demográfia szerint) (db)	844	853	858	857	839	873	n.a.	883	n.a.
Működő vállalkozás; Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A)(nonprofit gazdasági társaságokkal együtt az év során, vállalkozási demográfia szerint)(GFO14) (db)	n.a.	2 946	2 961	3 216	3 220	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Regisztrált östermelők (db)	30 035	28 691	28 959	28 762	28 554	28 437	28 233	43 098	41 600
Regisztrált vállalkozás; Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A) (db)	48 097	47 509	47 770	47 964	48 139	48 516	46 535	47 005	42 522

Gabonafélék betakarított összes termése (rizzsel együtt) (tonna)	1 239 621	986 230	1 047 571	1 099 399	1 125 020	1 065 388	783 012	1 143 905	n.a.
--	-----------	---------	-----------	-----------	-----------	-----------	---------	-----------	------

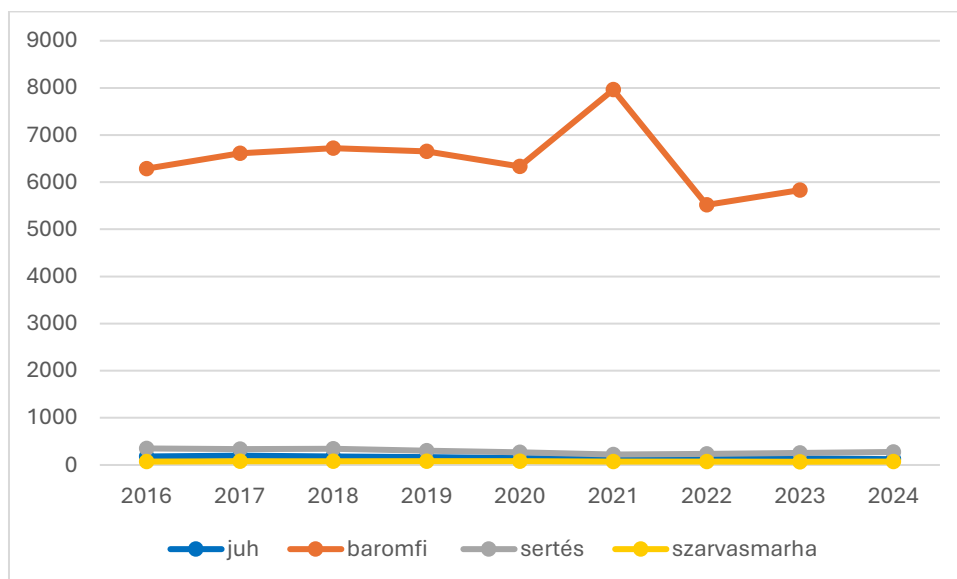
A **termőterületekre** vonatkozó rendelkezésre álló adatok a vizsgált három évben nagyjából változatlanok, ezért az időbeli változásokat nem elemeztük. Helyette az adatok összetételére összpontosítottunk, amelyet a 12. számú ábra mutat be.

12. ábra: Termőterületek megoszlása Bács-Kiskunban 2016-2019 évek átlagában

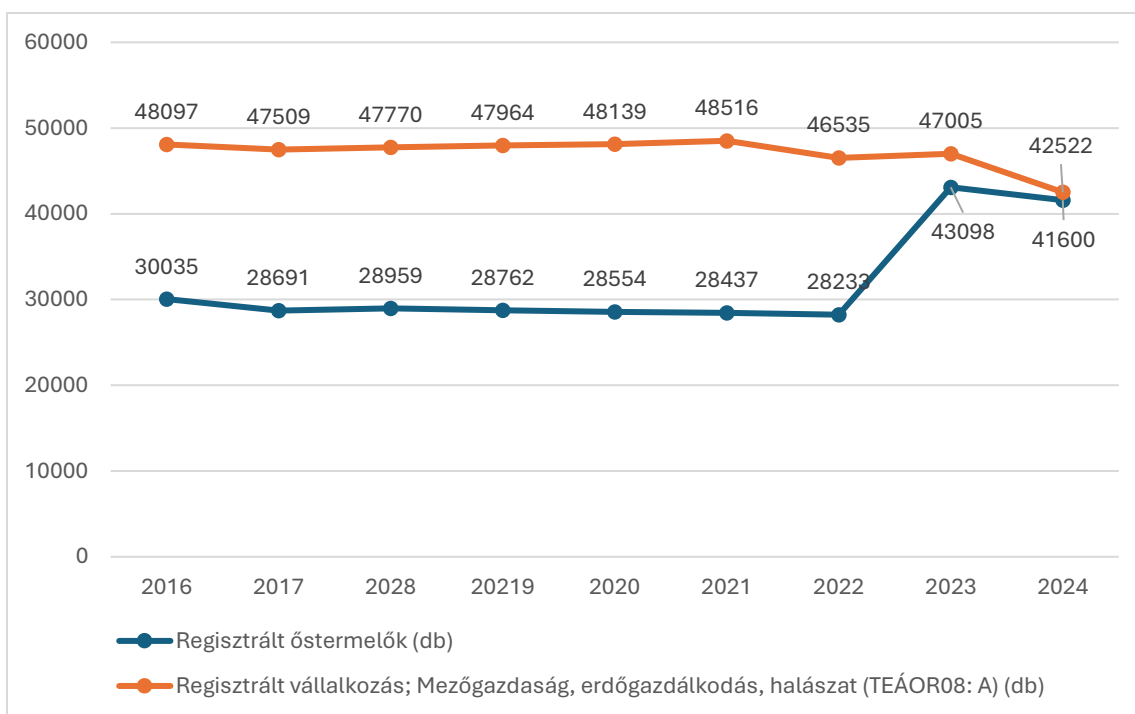
- A termőterületek több mint fele szántó, negyede erdő, 16 %-a pedig gyep.
- A termőterületek 3%-án szőlőtermesztés, míg 1,5%-án gyümölcsstermesztés zajlik.
- A konyhakertek aránya körülbelül 0,5%, ami megközelítőleg megegyezik a nádasok területének arányával.
- A halastavak a termőterületek csupán 0,3%-át foglalják el.
- A földterület körülbelül 20%-át a művelés alól kivett területek teszik ki.

13. ábra: Állattenyésztés adatai Bács-Kiskunban

- A juh állomány 2016-ban 183 ezer darab volt, és 2024-re 123 ezer darabra csökkent. Ez jelentős csökkenést mutat, különösen 2018 után.
- A baromfiállomány 2021-re érte el a csúcsát 7961 millió darabbal. 2022-re azonban drasztikus csökkenés következett be, 5518 millió darabra, 2023-ban azonban kicsit megemelkedett.
- A sertésállomány folyamatos csökkenést mutatott 2022-ig: 2016-ban 350 ezer darab volt, 2022-re pedig 235 ezer darabra esett vissza, 2023 után viszont növekedésnek indult, 2024-ben 275 ezer darabra nőtt.
- A szarvasmarhaállomány kisebb ingadozásokkal ugyan, de viszonylag stabil volt 2016 és 2020 között, majd 2022-re enyhén csökkent 70 ezer darabra, 2023-ban és 2024-ben ismételt kisebb ingadozások voltak.

14. ábra: Regisztrált mezőgazdasági termelők száma Bács-Kiskunban 2016-2023. között

- A mezőgazdasági regisztrált vállalkozások aránya csökkenő trendet mutat (48% → 42%), ami arra utal, hogy a regisztrált gazdasági szereplők szerkezetében mérséklődik a mezőgazdaság súlya.
- A regisztrált őstermelők száma 2016–2022 között mérsékelt csökkenést mutat, 2023-ban azonban kiugró növekedés tapasztalható, majd 2024-ben kisebb visszaesés következett. Ez a fordulat jelezhet adminisztratív/nyilvántartási változást, jogszabályi ösztönző hatást vagy a gazdálkodási formák átrendeződését is.

A **gabonafélék** betakarított összes termése jelentős ingadozást mutat: a 2017-es visszaesést követően 2019–2021 között magasabb szinten stabilizálódott, 2022-ben erős visszaesés történt, majd 2023-ban ismét jelentős növekedés következett be. A szélsőségek és az ingadozás a termelés időjárás- és klímaérzékenysége, illetve a termésbiztonság kockázataira utal.

A rendelkezésre álló adatok alapján Bács-Kiskun vármegye mezőgazdaságát a szántóföldi művelés dominanciája jellemzi, miközben a kertészeti kultúrák (szőlő, gyümölcs) területi súlya alacsony marad. Az állattenyésztésen belül a juh- és sertéságazat hosszabb távon visszaesést mutat, bár a sertés esetében 2023–2024-ben már látható korrekció. A baromfiágazat erős ingadozása és a gabonatermés évek közötti kilengései arra utalnak, hogy a vármegye agrárgazdasága kifejezetten kitett a külső környezeti (időjárási/klíma) és piaci sokkoknak.

A regisztrált mezőgazdasági szereplők arányának csökkenése, illetve az őstermelői kör 2023-as kiugró változása azt jelzi, hogy a mezőgazdasági struktúra és a gazdálkodási formák átalakulóban vannak. A 2023-as őstermelői növekedés okai azonban a rendelkezésre álló adatok alapján nem azonosíthatók egyértelműen, ezért ennek értelmezése óvatosságot igényel.

A mezőgazdasági folyamatok változásai több területen jelentős hatást gyakorolhatnak a vármegye társadalmi és gazdasági folyamataira:

1. **Gazdasági stabilitás és jövedelembiztonság:** A termésmennyiségek és állatállományok ingadozása a mezőgazdasági jövedelmek kiszámíthatóságát csökkentheti, ami különösen a kisebb gazdaságok esetében növeli a sérülékenységet.

2. **Foglalkoztatás és vidéki megélhetés:** Az állattenyésztés visszaszorulása (különösen a juh- és sertéságazatban) hosszabb távon csökkentheti a vidéki munkahelyeket és a kapcsolódó beszállítói, feldolgozó tevékenységeket, ami a periférikus térségek megtartóerejét is gyengítheti.
3. **Klímaalkalmazkodás és termésbiztonság:** A gabonatermés 2022-es visszaesése és a többéves ingadozás rámutat a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (öntözés, talajvédelem, aszálytűrő technológiák) és a kockázatkezelés (biztosítási, diverzifikációs megoldások) jelentőségére.
4. **Ágazati szerkezet és hozzáadott érték:** A szántóföldi dominancia és az alacsonyabb arányú kertészeti területek azt jelzik, hogy a magasabb hozzáadott értéket adó termelés arányának növelése (kertészet, feldolgozás, rövid ellátási láncok) fejlesztési potenciált jelenthet a vármegye számára.
5. **Gazdálkodói struktúra és generációváltás:** A regisztrált mezőgazdasági szereplők arányának csökkenése, illetve az őstermelői nyilvántartás ingadozása felhívja a figyelmet a gazdálkodói kör stabilitására, a generációváltás kihívásaira és arra, hogy a mezőgazdaság hosszú távú fenntarthatósága a humán erőforrás kérdésével is összefügg.

12.10. Közlekedés

A 19. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye közlekedési helyzetét, amely a térség közúti infrastruktúrájára, elérhetőségi mutatóira, valamint a személygépkocsi-állomány alakulására vonatkozó adatokat tartalmazza a 2016–2024 közötti időszakban. Az elérhetőségi idők esetében 2020–2021-ben, illetve több mutatónál 2023–2024-ben adathiány tapasztalható, ezért az idősoros elemzés ezeknél a mutatóknál elsősorban a 2016–2019-es és a 2022-es évekre támaszkodik.

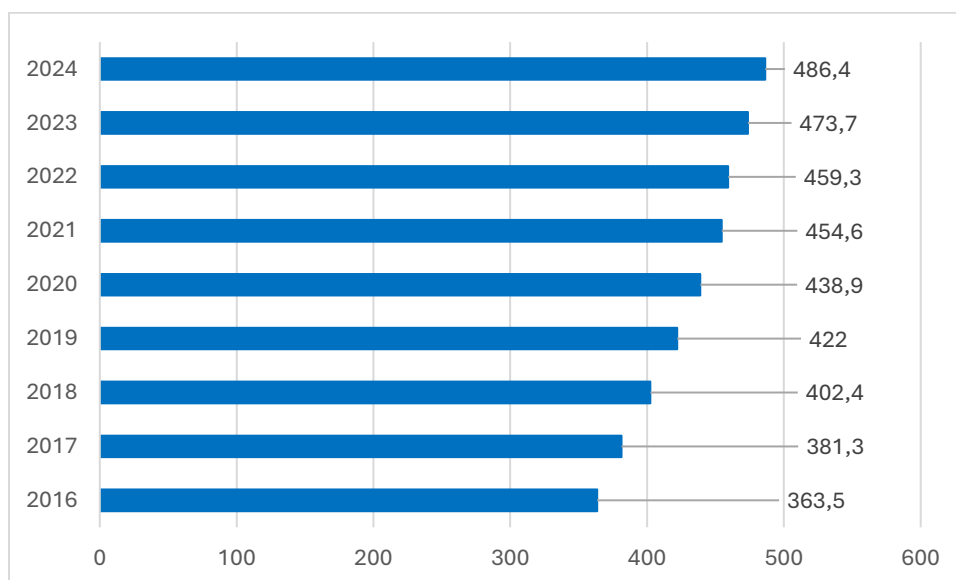
13. ábra: Bács-Kiskun vármegye közlekedési adatai 2016–2024 között

Közlekedés	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Állami közutak hossza (km)	426,65	425,86	424	425,36	426,88	427,03	426,11	425,56	433
Budapest elérési ideje közúton a leggyorsabb úton (perc)	112,81	112,46	112,33	112,32	n.a.	n.a.	112,75	n.a.	n.a.
Legközelebbi gyorsforgalmi út csomópont elérési ideje közúton a leggyorsabb úton (perc)	29,24	29,26	28,98	28,79	n.a.	n.a.	27,88	n.a.	n.a.
Legközelebbi vasútállomás elérési ideje közúton a leggyorsabb úton (perc)	13,1	13,1	13,1	13,1	n.a.	n.a.	15	n.a.	n.a.
Saját járasszékhely elérési ideje közúton a leggyorsabb úton (perc)	16,52	16,52	16,42	16,43	n.a.	n.a.	16,48	n.a.	n.a.
Saját vármegyeszékhely elérési ideje közúton a leggyorsabb úton (perc)	68,25	67,73	66,11	66,13	n.a.	n.a.	66,75	n.a.	n.a.
Személygépkocsi 1000 lakosra (db)	363,5	381,3	402,4	422	438,9	454,6	459,3	473,7	486,4

- Az állami közutak hossza az évek során csak kis mértékben változott, 2016-ban 426,65 km-től 2024-ben 433 km-ig, lényegében stagnált. Ez arra utal, hogy az úthálózat kiterjedése hosszú távon nem változott jelentősen, a fejlesztések inkább felújításokra és kisebb bővítésekre koncentrálhattak.

- Budapest elérési ideje közúton a leggyorsabb úton 2016 és 2019 között stabilan 112 perc körül volt, azonban 2020, 2021, 2023 és 2024 adatai hiányoznak. Ez azt jelzi, hogy a főváros elérhetősége érdemben nem javult.
- A legközelebbi gyorsforgalmi út csomópontjának elérési ideje enyhe javulást mutatott 2016 és 2022 között (29,24 percről 27,88 percre), ami kisebb mértékű közlekedési hozzáférési javulásra utal.
- A legközelebbi vasútállomás elérési ideje is közúton a leggyorsabb, 2016 és 2022 között nagyon stabil, körülbelül 13,1 perc.
- A saját járásszékhely és a vármegyeszékhely elérési ideje a vizsgált időszakban gyakorlatilag változatlan maradt (járásszékhely: ~16,5 perc; vármegyeszékhely: ~66–68 perc), ami a belső térszerkezeti viszonyok stabilitását mutatja.
- Az 1000 lakosra vetített személygépkocsi állományban folyamatos növekedés figyelhető meg a 15. számú ábra alapján. A vizsgált időtávon belül a vármegye 1000 lakosra vetített személygépkocsi állománya 33,8%-kal bővült. A növekedés üteme egyenletes, ami a motorizáció erősödését, az egyéni közlekedés térnyerését és a lakosság közlekedési szokásainak átalakulását jelzi.

14. ábra: Személygépkocsi, 1000 lakosra (db) 2016-2024. között Bács-Kiskunban

A közlekedési adatok alapján Bács-Kiskun vármegye közúti infrastruktúrájának kiterjedése hosszabb távon stabilnak tekinthető, jelentős hálózathozzájárulás nem történt. Az elérhetőségi mutatók csak minimális javulást mutatnak, különösen a gyorsforgalmi úthoz való hozzáférés esetében, míg a főbb központok (Budapest, vármegyeszékhely, járásszékhely) elérési ideje érdemben nem változott. Ez arra utal, hogy a közlekedési fejlesztések hatása inkább lokális, mint rendszerszintű volt.

Ezzel párhuzamosan a személygépkocsi-állomány dinamikus növekedése azt jelzi, hogy a lakosság egyre inkább az egyéni közlekedési formákat részesíti előnyben. Ez összefügghet a térszerkezetből adódó nagyobb távolságokkal, a közösségi közlekedés korlátozott alternatíváival, valamint a vidéki településszerkezet sajátosságaival.

A közlekedési infrastruktúra és a közlekedési szokások alakulása több területen is hatást gyakorolhat a vármegye fejlődésére:

1. **Gazdasági elérhetőség és versenyképesség:** A gyorsforgalmi úthoz való elérési idő enyhe javulása kedvezően hathat a vállalkozások logisztikai feltételeire, ugyanakkor a főváros és a regionális központok elérési idejének stagnálása korlátozhatja a térség gazdasági integrációját.

2. **Területi egyenlőtlenségek:** A belső elérhetőségi idők változatlansága arra utal, hogy a periférikusabb települések közlekedési hátránya tartósan fennmaradhat, ami a munkaerőpiaci és szolgáltatáshoz való hozzáférést is befolyásolja.
3. **Közlekedési terhelés és környezeti hatások:** A személygépkocsi-állomány folyamatos növekedése növelheti a közúti forgalmat, a környezeti terhelést és a közlekedési infrastruktúra igénybevételét, ami hosszabb távon fenntarthatósági kihívásokat vet fel.
4. **Közösségi közlekedés szerepe:** Az egyéni közlekedés térnyerése felhívja a figyelmet a közösségi közlekedési rendszerek fejlesztésének szükségességére, különösen a vidéki térségekben, ahol az alternatív közlekedési módok hiánya fokozza az autófüggőséget.
5. **Életminőség és mobilitás:** A magasabb gépkocsi-ellátottság javíthatja a lakosság mobilitását és az egyéni életminőséget, ugyanakkor növelheti a közlekedési költségeket és a társadalmi különbségeket azok számára, akik nem rendelkeznek saját járművel.

12.11. Közműszolgáltatások

A 20. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye közműellátottságának helyzetét, amelyek a térség háztartásainak energia-, víz- és csatornahálózati ellátottságát, valamint az internet-előfizetések alakulását mutatják be a 2016–2024 közötti időszakban. Az adatok lehetőséget adnak a közmű-infrastruktúra fejlettségének, a fogyasztási trendeknek és az ellátottság változásának értékelésére.

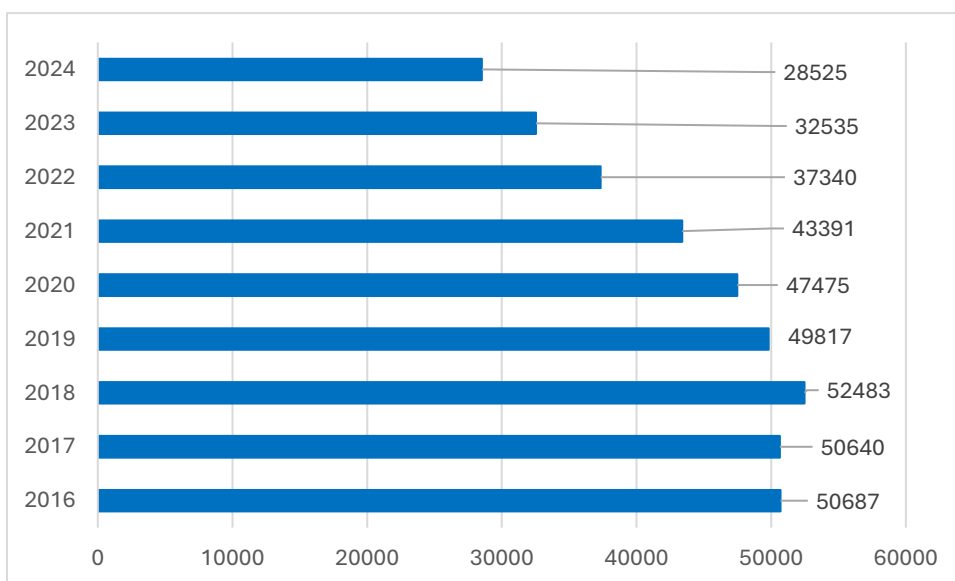
19. táblázat: Közműellátottság fejlődése Bács-Kiskunban 2016-2024 között

Közművek	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Háztartási gázfogyasztó, 100 lakásra (fő)	71,4	71,47	71,74	71,83	71,92	72,27	71,63	71,35	71,3
Háztartások részére szolgáltatott gáz, egy lakosra (1000 m ³)	0,33	0,36	0,35	0,36	0,38	0,43	0,4	0,29	0,29
Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia, egy lakosra (1000 kWh)	1,16	1,18	1,21	1,21	1,27	1,33	1,31	1,26	1,32
Háztartásoknak szolgáltatott víz, egy lakosra (1000 m ³)	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,03	0,04
Internet-előfizetések xDSL hálózaton (db)	50687	50640	52483	49817	47475	43391	37340	32535	28525
Közcsatornában elvezetett összes szennyvíz, egy lakosra (1000 m ³)	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakás, 100 vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakásra (db)	73,68	75,94	74,38	75,77	75,94	76,59	77,72	78,71	79,8
Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	64,38	66,88	65,88	62,97	63,03	68,06	68,69	69,27	70,6
Közüzemmi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	87,38	88,08	88,58	83,11	83	88,86	88,39	88,01	88,5

- A háztartási gázfogyasztók száma 100 lakásra enyhe ingadozást mutat, de összességében stabil maradt, ez azt jelzi, hogy a vezetékes gázellátásba bevont lakások aránya hosszabb távon nem változott érdemben.
- A gázfogyasztás lakosonként folyamatos növekedést (0,33-ról 0,43 ezer m³-re) mutatott egészen 2022-ig, majd 2022-től jelentősen visszaesett, és 2023–2024-ben 0,29 ezer m³-en stabilizálódott. Ez a csökkenés összefügghet az energiaárak emelkedésével, az energiatakarékossági intézkedésekkel és az alternatív fűtési megoldások terjedésével.

- A villamos energia fogyasztása is növekedett az évek során egészen 2022-ig, 2023-ban enyhe visszaeséssel, azonban 2024-ben újra növekedés volt tapasztalható. A 2016-os 1,16 ezer kWh-ról 2024-re 1,32 ezer kWh-ra emelkedett az érték. Ez jelzi a fogyasztás növekedését, ami a modern háztartási eszközök és technológiák elterjedésével magyarázható.
- Az egy lakosra jutó háztartási vízfogyasztás a vizsgált időszakban alacsony és stabil maradt (0,03–0,04 ezer m³), jelentős kilengések nélkül.
- A közcsonatban elvezetett szennyvíz mennyisége egy lakosra vetítve szintén stabil értéket mutatott (0,04 ezer m³), ami a vízhasználati szokások és a hálózati kapacitások kiegyensúlyozottságára utal.
- A közcsonathálózatba bekapcsolt lakások aránya egyértelműen növekedett: 2016-ban 64,38% volt, míg 2024-re 70,6%-ra emelkedett.
- A vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya végig magas volt (83–89%), kisebb ingadozásokkal, de tartósan jó ellátottságot jelez.
- A közcsonathálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózathoz viszonyítva szintén folyamatos javulást mutatott, 73,68-ról 79,8-ra nőtt, ami a közműolló fokozatos záródását jelzi.
- Az internet-előfizetések száma az xDSL hálózaton 2018-ig emelkedő, majd azt követően erőteljes csökkenő tendenciát mutat, ami arra utalhat, hogy más típusú kapcsolatok felé mozdulnak el a felhasználók. Ez összhangban van a telekommunikációs szolgáltatók jelentős összegű beruházásaival, amelyet az optikai hálózatfejlesztésre fordítottak. Így feltehetően az előfizetők összlétszáma nem csökkent, csupán az xDSL hálózaton.

15. ábra: Internet-előfizetések xDSL hálózaton (db) Bács-Kiskunban 2016-2024. között

A közműellátottsági adatok alapján Bács-Kiskun vármegye alpinfrastruktúrája összességében stabil és fejlettnak tekinthető. A vezetékes gáz- és ivóvízellátás aránya hosszabb távon nem változott érdemben, míg a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának folyamatos növekedése egyértelműen pozitív fejlemény, amely a környezeti és életminőségi feltételek javulását szolgálja.

A fogyasztási adatok azt mutatják, hogy a háztartások energiahasználata átalakulóban van: a gázfogyasztás csökkenése és a villamosenergia-fogyasztás mérsékelt növekedése az energiafelhasználás szerkezetének változására utal. A digitális infrastruktúra esetében az xDSL-előfizetések visszaesése technológiai korszakváltást jelez, amely hosszabb távon a digitális szolgáltatások minőségének javulását eredményezheti.

A közműellátottság és a fogyasztási szerkezet változása több területen is érdemi hatást gyakorolhat a vármegye fejlődésére:

1. **Életminőség és lakhatási feltételek:** A csatornahálózatra való rákötések bővülése és a magas ivóvízellátottság javítja a lakókörnyezet minőségét, különösen a kisebb településeken és külterületeken.
2. **Környezeti fenntarthatóság:** A közműhálózat záródása és a szennyvízkezelés arányának növekedése csökkenti a környezeti terhelést, javítja a felszíni és felszín alatti vizek védelmét.
3. **Energiafelhasználás átalakulása:** A gázfogyasztás visszaesése és a villamosenergia-fogyasztás növekedése előrevetíti az energiahatékonysági és elektrifikációs törekvések erősödését, ami a megújuló energiaforrások jövőbeni integrációját is támogatja.
4. **Digitális infrastruktúra fejlődése:** Az xDSL-előfizetések csökkenése a korszerűbb hálózatokra való átállást jelzi, ami hosszabb távon a digitális gazdaság, a távmunka és az online szolgáltatások bővülését segítheti.
5. **Területi különbségek kezelése:** A közműhálózatok fejlesztése hozzájárulhat a települések közötti infrastrukturális különbségek mérsékléséhez, ami a vármegye megtartóerejét és hosszú távú életképességét is erősíti.

12.12. Környezetterhelés

A 21. számú táblázatban szereplő adatokat használtuk fel, hogy megvizsgáljuk Bács-Kiskun vármegye környezeti terhelésének változását 2016-2024 között. A környezeti terhelés alakulását bemutató táblázat Bács-Kiskun vármegye természeti kockázataira, hulladékgazdálkodására, szennyvízkezelésére, valamint a szennyezett területek és a veszélyes hulladékok helyzetére vonatkozó adatokat tartalmazza a 2016–2024 közötti időszakban. Az adatok részben hiányosak, különösen a természeti káresemények esetében, ugyanakkor az elérhető információk alapján több fontos tendencia azonosítható.

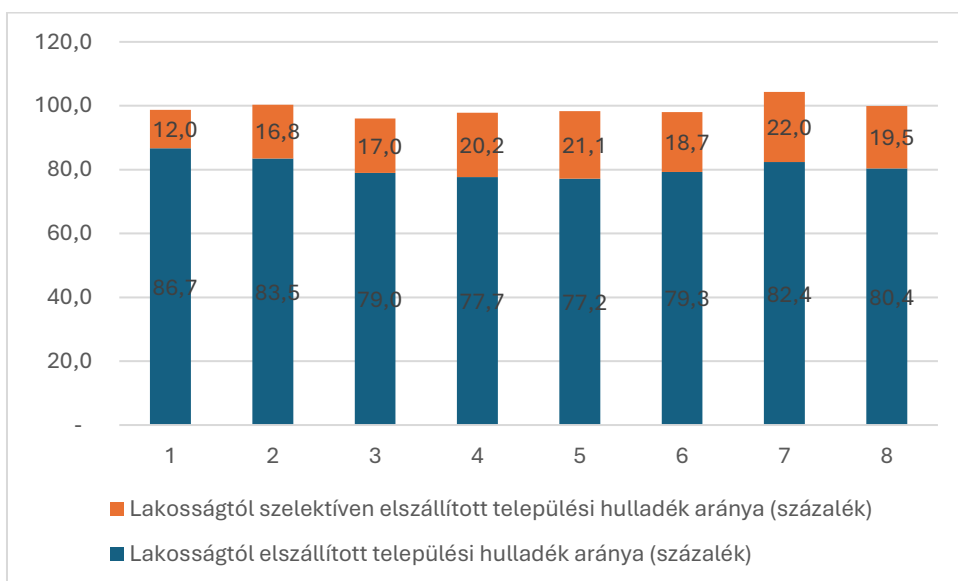
20. táblázat: Környezeti terhelés Bács-Kiskunban 2016-2022 között

Környezeti terhelés	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Árvízi esemény (db)	-	-	-	-	-	-	-	-	4,00
Belvíz, helyi vízkár esemény (db)	-	-	1,00	-	-	-	-	-	-
Leégett erdőterületek (hektár)	6	120	36	61	17	63	381	17	66
Elszállított települési hulladék, egy lakosra (kg)	289,7	295,9	314,5	334,3	361,6	338,1	345,8	295,9	297,8
Lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított települési hulladék, egy lakosra (kg)	30,30	41,50	42,10	52,40	58,90	50,20	62,60	46,4	52,20
Lakosságtól elszállított települési hulladék (tonna)	127 641,3	124 787,9	124 941,4	130 111,6	139 228,4	133 114,1	141 013,6	117 352,4	113 778,8
Lakosságtól elszállított települési hulladék aránya (százalék)	86,7	83,5	79,0	77,7	77,2	79,3	82,4	80,4	78
Lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya (százalék)	12,0	16,8	17,0	20,2	21,1	18,7	22,0	19,5	n.a.
Közcatornában elvezetett összes szennyvíz, egy lakosra (m3)	42,1	41,4	43,7	41,8	42,9	44,6	41,1	41,9	43,9
Közműves szennyvíztisztító telepek tervezett napi kapacitása (kgO2)	46 452	46 446	46 069	45 966	45 966	46 273	45 858	46 122	46 436
Energetikailag Hasznosított és ártalmatlanított települési hulladék aránya (százalék)	13,0	15,2	17,2	18,1	26,7	25,8	25,2	2,0	n.a.
Hasznosított és ártalmatlanított települési hulladék aránya (százalék)	99,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	n.a.

Környezeti terhelés	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Szennyezett objektum; műszaki beavatkozás után (db)	1,00	1,00	-	-	4,00	-	-	2,00	n.a.
Szennyezett objektum; tényfeltárás előtt (db)	-	-	4,00	6,00	1,00	1,00	2,00	5,00	n.a.
Szennyezett objektum; tényfeltárás után (db)	2,00	4,00	3,00	5,00	6,00	-	2,00	7,00	n.a.
Veszélyes hulladékok keletkezett mennyisége (kg)	14 877 874	17 133 912	24 613 784	24 828 360	22 917 518	24 816 686	29 963 632	23 242 256	n.a.

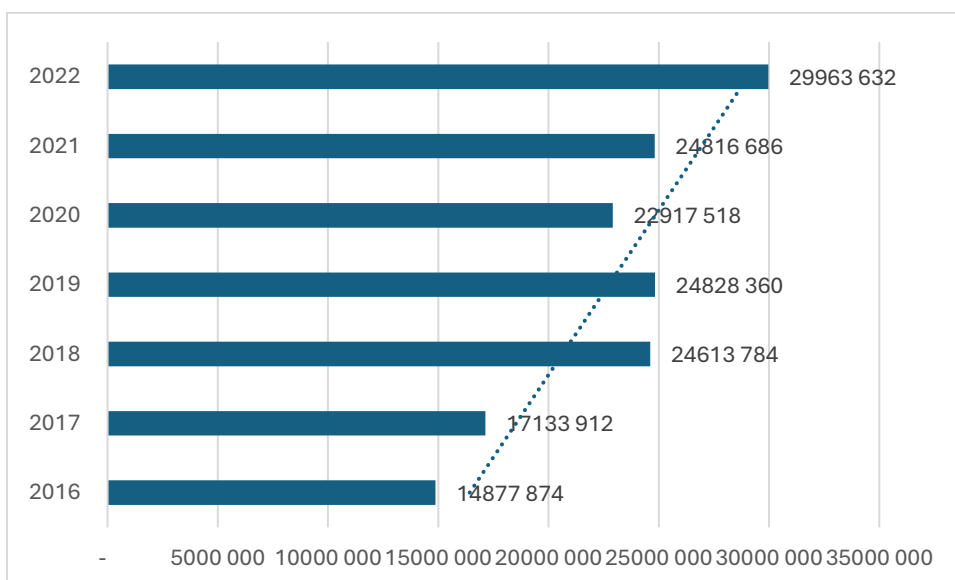
- 2016-tól 2023-ig nem történt árvízi esemény, ami azt jelzi, hogy ebben az időszakban nem volt jelentős árvízi kockázat vagy probléma, viszont 2024-ben 4 ilyen esemény is bekövetkezett, ami a szélsőséges időjárási helyzetek gyakoribbá válására utalhat.
- A statisztika szerint csak 2018-ban volt egy belvízi esemény, ami vízkárt okozott. Ez az adat azonban nem tükrözi teljes körűen a gyakorlati tapasztalatokat, mivel a nyilvántartás jellemzően csak a hivatalosan bejelentett, dokumentált káreseményeket tartalmazza. A vármegyében – különösen a mélyfekvésű és mezőgazdasági területeken – a belvízi problémák a statisztikákban megjelenőnél gyakrabban fordulnak elő, de ezek jelentős része nem kerül formális rögzítésre.
- Az égett erdőterületek száma változó, a legnagyobb területet 2022-ben érintette, ahol 381 hektár erdő égett le. Ez jelentős környezeti kárt jelent, és figyelmet igényel a jövőbeni erdőgazdálkodás és tűzvédelem szempontjából, hiszen az adat a klímaváltozás hatásainak, a száraz időszakok gyakoribbá válásának és az erdőtüzek fokozódó kockázatának erősödését jelzi.
- A hulladékelszállítás mennyisége összeségében és lakosonként (289,7 kg-ról 361,6 kg-ra) is növekedett az évek során. 2023-ban azonban enyhe csökkenés látható, 2023–2024-ben 296–298 kg körüli értéken stabilizálódott. A hulladéktermelés növekedése kihívásokat jelent a hulladékkezelés és újrahasznosítás terén. Az adatokból kiolvasható, hogy a szemléletformálás a hulladék mennyiségének csökkentése tekintetében érezteti hatását.
- A szelektíven elszállított hulladék aránya 2016 és 2022 között megközelítőleg megduplázódott (12%-ról 22%-ra), majd 2023-ban visszaesett 19,5%-ra. A 2024-es adat nem áll rendelkezésre. Ugyanakkor a vizsgált időszak egészét tekintve növekedés (2016-ban 30,3 kg/fő volt, 2024-ben pedig már 52,2 kg/fő,) figyelhető meg, ami arra utal, hogy a szelektív hulladékgyűjtés jelentősége egyre inkább beépül a lakosság környezettudatos magatartásába.

16. ábra: Lakosságtól elszállított hulladék megoszlása Bács-Kiskunban 2016-2023 között

- A települési hasznosított és ártalmatlanított hulladék aránya 2017-re elérte a 100 %-ot. Az energetikailag hasznosított települési hulladék aránya 13,04 %-ról 25,84 %-ra emelkedett, azaz megduplázódott 2022-re. 2023-ban azonban drasztikus csökkenést mutatnak az adatok.
- A közcsonatornában elvezetett összes szennyvíz egy lakosra vetített mennyisége nem változott, de a szennyvíztisztító telepek tervezett napi kapacitása nőtt.
- A veszélyes hulladékok keletkezett mennyisége több mint kétszeresére emelkedett 2016-2023 között, míg 2016-ban 14.877.874 kg volt, addig 2022-re 29.963.632 kg lett.
- Az energetikailag hasznosított és ártalmatlanított hulladék aránya 2016 és 2022 között jelentősen emelkedett (13%-ról 25% körüli értékre), azonban 2023-ban drasztikus visszaesés tapasztalható (2%), ami adatminőségi problémára vagy módszertani változásra utalhat.
- A települési hulladék teljes körű hasznosítása és ártalmatlanítása ugyanakkor minden vizsgált évben közel 100%-os volt, ami a hulladékgazdálkodási rendszer működőképességét jelzi.
- A szennyezett objektumok száma – különösen a tényfeltárás előtti és utáni kategóriákban – ingadozást mutat, és több évben is növekedett. Ez arra utal, hogy új szennyezések feltárása és nyilvántartásba vétele folyamatos. A keletkezett veszélyes hulladék mennyisége 2016 és 2022 között jelentősen nőtt, 14,9 millió kg-ról közel 30 millió kg-ra, majd 2023-ban csökkent, de továbbra is magas szinten maradt. Ez a gazdasági aktivitás növekedésével és az ipari termelés bővülésével is összefüggésbe hozható.

17. ábra: Veszélyes hulladékok keletkezett mennyisége (kg) Bács-Kiskunban 2016-2022 között

A környezeti terhelés adatai alapján Bács-Kiskun vármegye esetében egyszerre vannak jelen a környezeti kockázatok növekedésére utaló jelek és a környezetgazdálkodás javulását mutató tendenciák. Az erdőtüzek területének jelentős ingadozása és a 2022. évi kiugró érték különösen érzékenyen jelzi a klímaváltozás hatásait és az alkalmazkodási kényszert.

A hulladékgazdálkodás területén a lakossági szelektív gyűjtés térnyerése egyértelműen pozitív folyamat, ugyanakkor az egy főre jutó hulladékmennyiség hosszabb távon továbbra is magas, ami a megelőzés és a hulladékszegény életmód ösztönzésének szükségességére hívja fel a figyelmet.

A szennyvízkezelési kapacitások stabilitása és a teljes körű hulladékártalmatlanítás arra utal, hogy az alapvető környezetvédelmi infrastruktúra működőképes, azonban a szennyezett területek számának növekedése és a veszélyes hulladék mennyiségének emelkedése további beavatkozásokat indokol.

A környezeti terhelés alakulása több területen is jelentős hatással lehet a vármegye jövőbeni fejlődésére:

1. **Klímaalkalmazkodás és kockázatkezelés:** Az erdőtüzek és az árvízi események megjelenése erősíti a klímaadaptációs intézkedések, az erdőgazdálkodás és a vízvisszatartási megoldások szerepét.
2. **Környezetgazdálkodás és fenntarthatóság:** A szelektív hulladékgyűjtés bővülése hozzájárul a körforgásos gazdaság erősödéséhez, ugyanakkor az összes hulladékmennyiség csökkentése továbbra is kiemelt feladat marad.
3. **Gazdasági és ipari hatások:** A veszélyes hulladék mennyiségének növekedése a gazdasági aktivitás élénkülését jelzi, de egyben szigorúbb környezetvédelmi kontrollt és fejlettebb kezelési kapacitásokat is szükségessé tesz.
4. **Területhasználat és rehabilitáció:** A szennyezett objektumok számának alakulása rámutat a környezeti károk feltárásának és helyreállításának fontosságára, amely hosszabb távon javíthatja a területek újrahasznosíthatóságát és csökkentheti az egészségügyi kockázatokat.
5. **Lakossági tudatosság és részvétel:** A hulladékkezelési adatok azt mutatják, hogy a lakosság bevonása és szemléletformálása érdemi eredményeket hozhat, amely a jövőben a környezeti terhelés mérséklésének egyik kulcseleme lehet.